

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

Durmuş YILMAZ
Başkan

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Sunumu
Ekim 2010

Sunum Planı

- I. İstikrarın Değeri**
- II. Ekonomik İstikrar Nasıl Korunur?**
- III. Fiyat İstikrarı**
- IV. Finansal İstikrar**
- V. Küresel İktisadi Görünüm**
- VI. Türkiye Ekonomisine İlişkin Son Gelişmeler**

I. İstikrarın Değeri

İstikrarın Sonucu: Faizlerdeki Düşüş

Türkiye'de Reel Faiz Oranı*
(Gösterge DİBS Faizi, Ocak 2002 – Eylül 2010, yüzde)



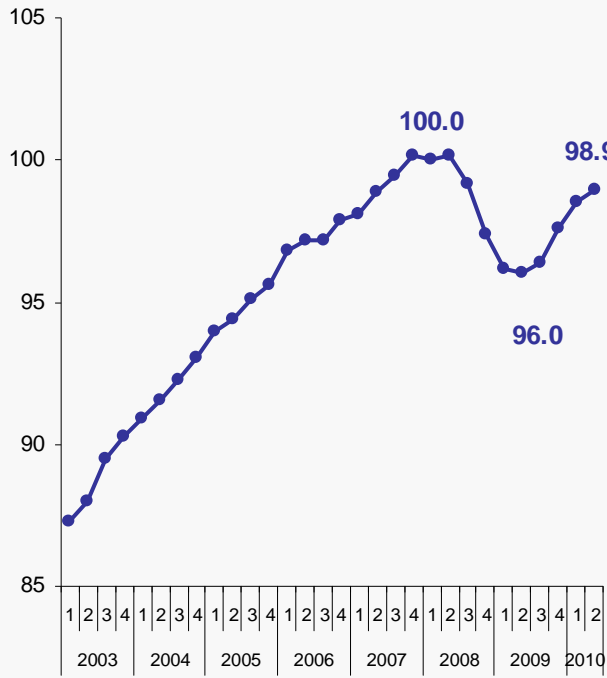
* 12 Aylık enflasyon beklentileri kullanılmıştır.

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, TCMB

Ekonomik Toparlanma Hızları

ABD – GSYİH*

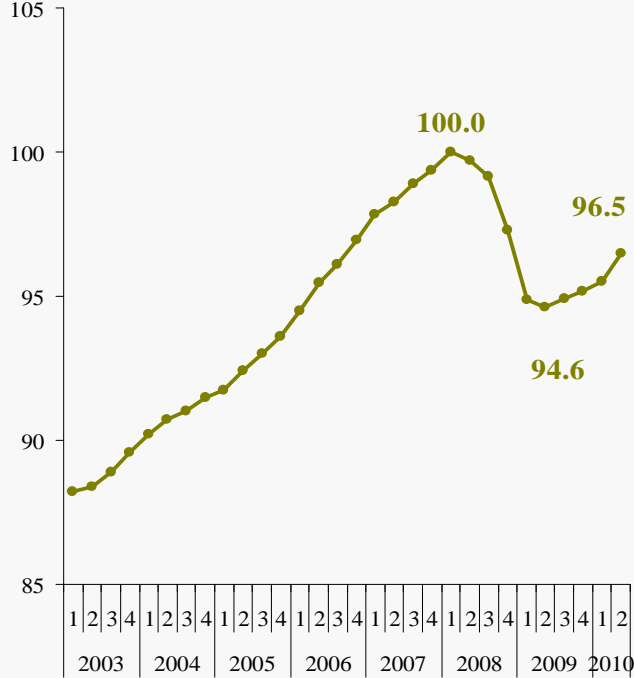
(2003 1.Ç – 2010 2.Ç, reel, 2008 1.Ç = 100)



*Mevsimsellikten Arındırılmış
Kaynak: Bloomberg, TCMB

Euro Bölgesi – GSYİH*

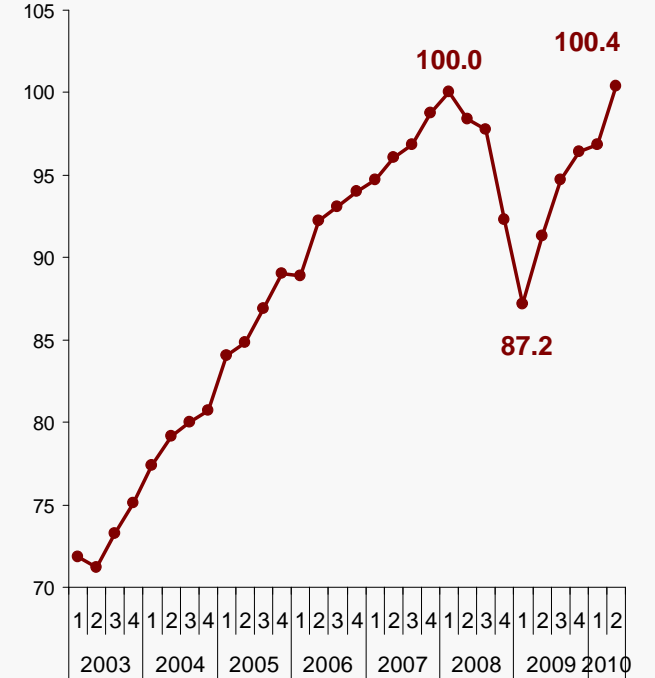
(2003 1.Ç – 2010 2.Ç, reel, 2008 1.Ç = 100)



*Mevsimsellikten Arındırılmış
Kaynak: Eurostat, TCMB

Türkiye – GSYİH*

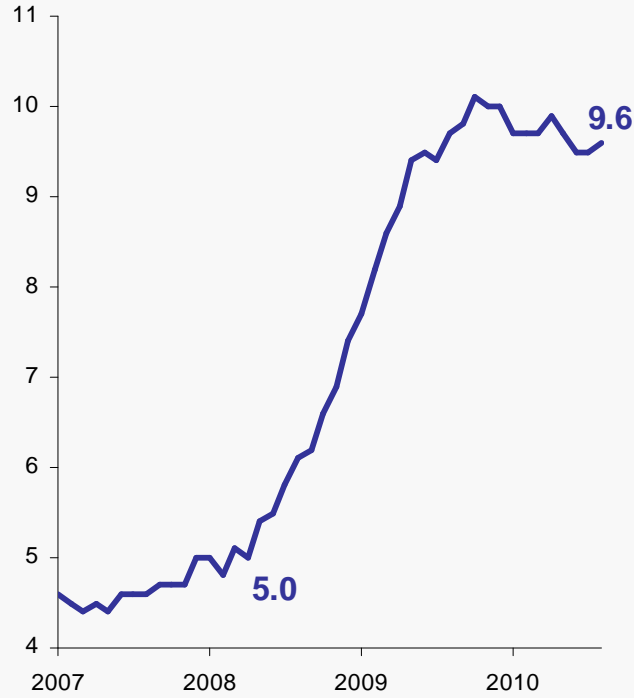
(2003 1.Ç – 2010 2.Ç, reel, 2008 1.Ç = 100)



*Mevsimsellikten Arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

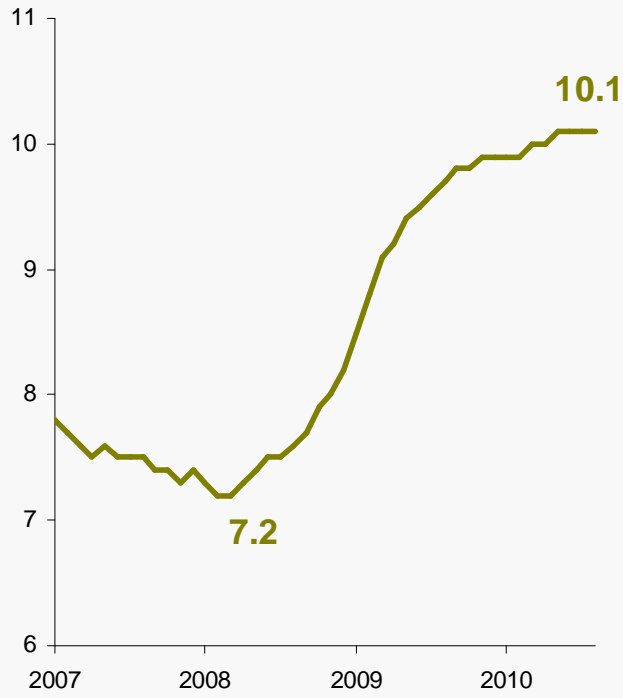
İşsizlik Gelişmeleri

ABD – İşsizlik Oranları*
(Ocak 2007 – Ağustos 2010, yüzde)



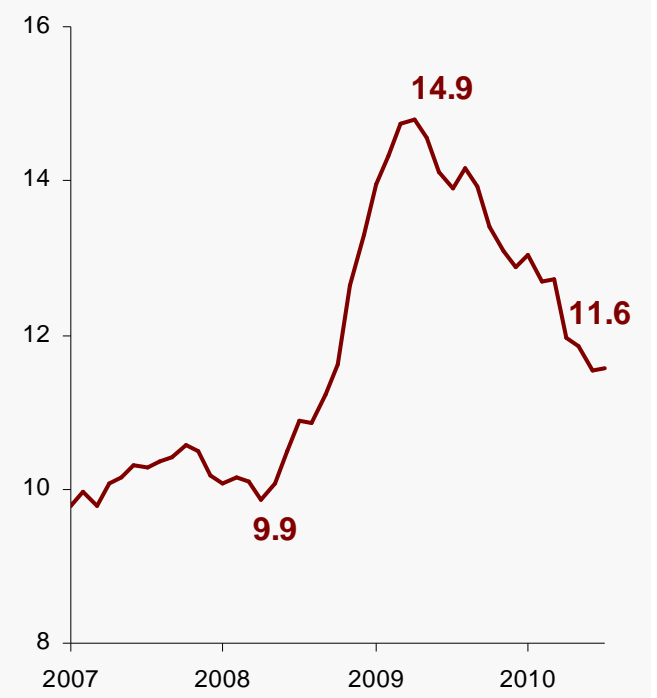
*Mevsimsellikten Arındırılmış
Kaynak: Bloomberg, TCMB

Euro Bölgesi – İşsizlik Oranları*
(Ocak 2007 – Ağustos 2010, yüzde)



*Mevsimsellikten Arındırılmış
Kaynak: Eurostat, TCMB

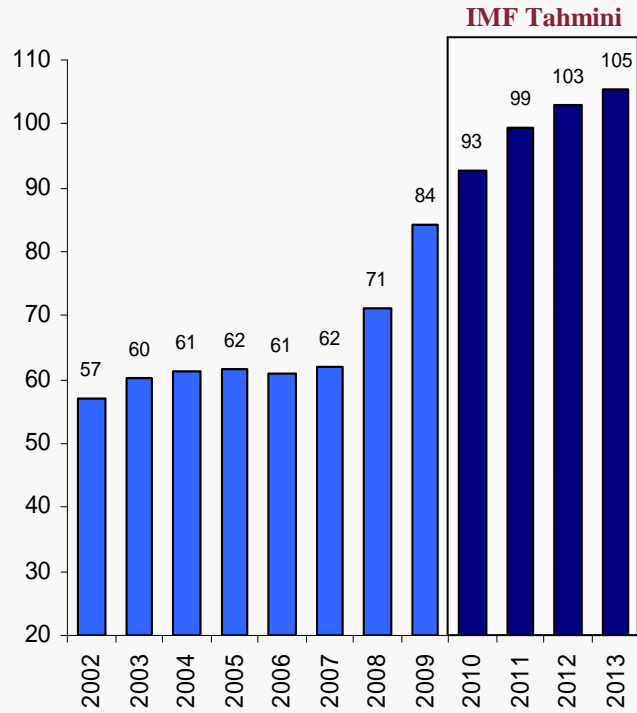
Türkiye – İşsizlik Oranları*
(Ocak 2007 – Temmuz 2010, yüzde)



*Mevsimsellikten Arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

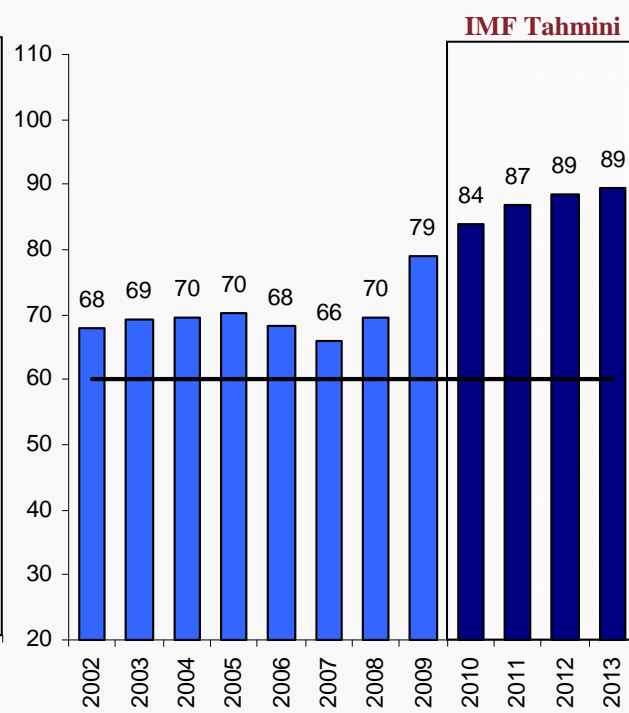
Kamu Maliyesi Görünümü

ABD - Kamu Borcu
(2002 – 2013, GSYİH'ye oranı)



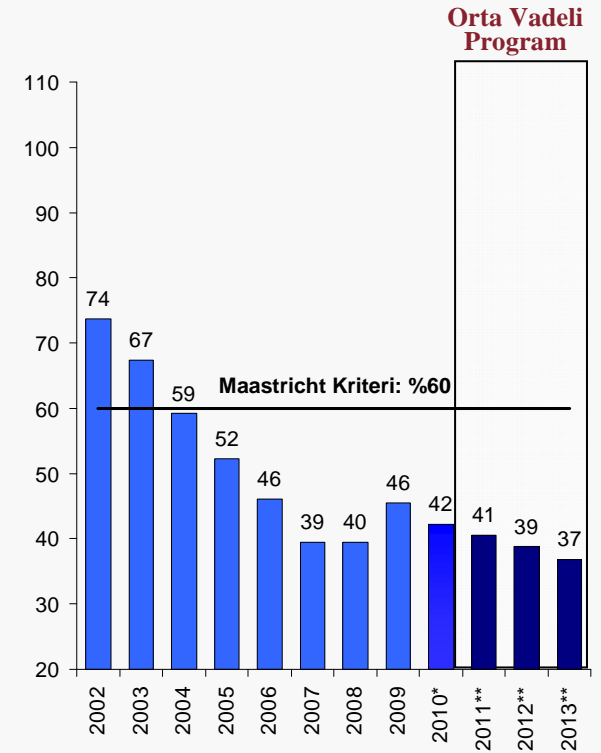
Kaynak: IMF, WEO, TCMB

Euro Bölgesi - Kamu Borcu
(2002 – 2013, GSYİH'ye oranı)



Kaynak: IMF, WEO, TCMB

Türkiye - Kamu Borcu
(2002 – 2013, GSYİH'ye oranı)



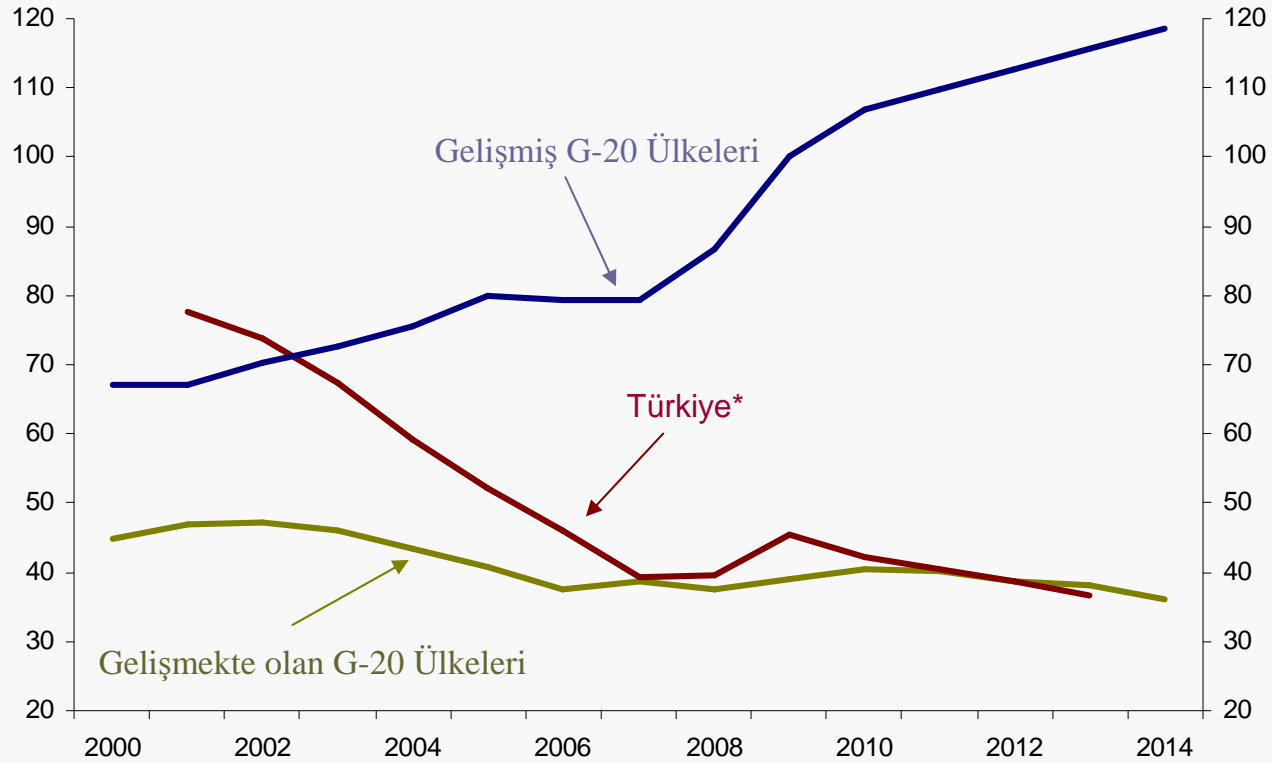
* Tahmin

** Orta Vadeli Program (2010 -2013) Hedefleri

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, TCMB

Kamu Maliyesi Görünümü

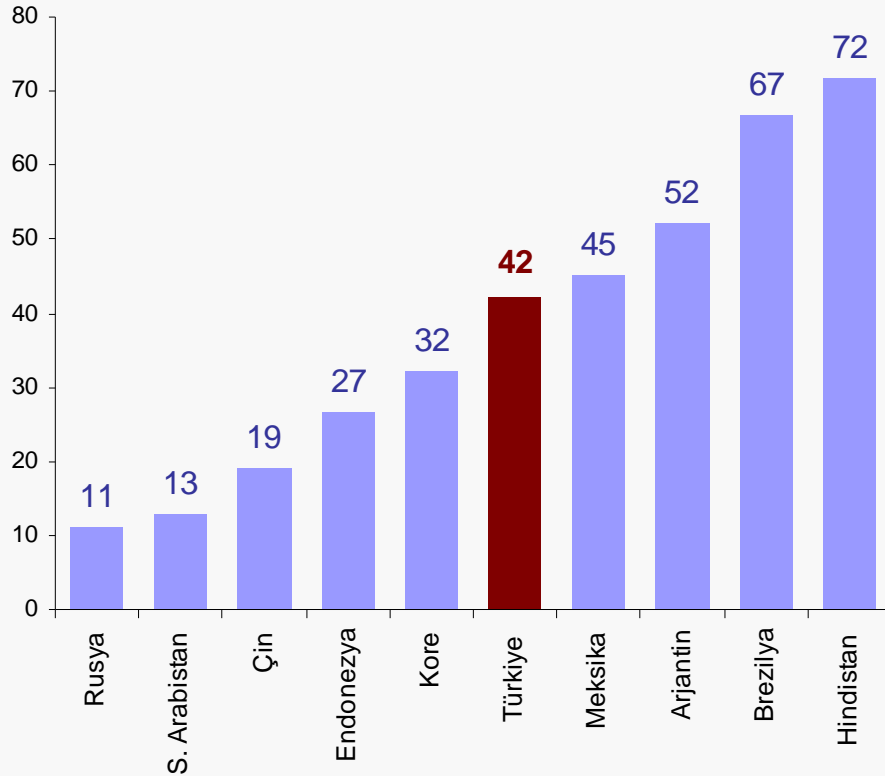
Kamu Borç Stoku
(2000 - 2014, GSYİH'ye oranı)



*Orta Vadeli Program (2010 -2013) Hedefleri
Kaynak: IMF WEO Ekim 2010, Hazine, TCMB

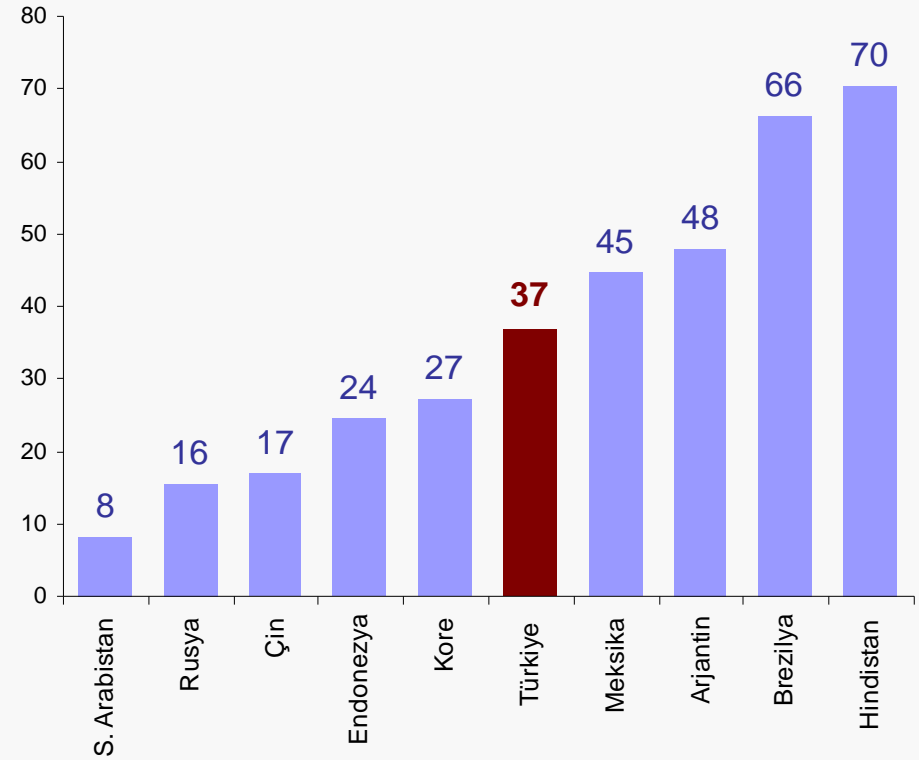
Kamu Maliyesi Görünümü

Gelişmekte Olan G-20 Ülkelerin 2010 yılı Kamu Borcu Tahmini
(GSYİH'ye oranı, yüzde)



Kaynak: IMF WEO Ekim 2010, OVP, TCMB

Gelişmekte Olan G-20 Ülkelerin 2013 yılı Kamu Borcu Tahmini
(GSYİH'ye oranı, yüzde)



Kaynak: IMF WEO Ekim 2010, OVP, TCMB

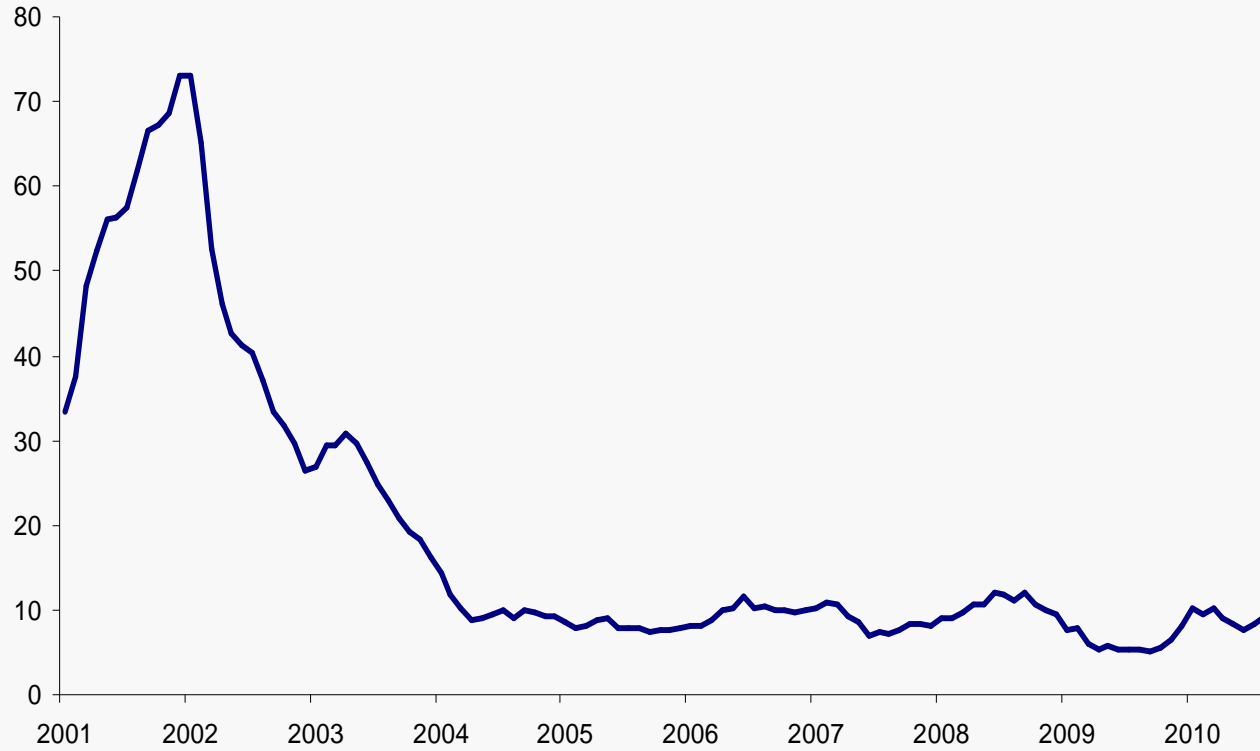
Neden Türkiye Olumlu Yönde Ayırıştı?

- **Türkiye'nin açıkladığı mali program (Orta Vadeli Program):**
 1. Bir çok ülkeden önce (16 Eylül 2009),
 2. Orta vadeli,
 3. İçsel tutarlılığa sahip,
 4. İddialı (2010 yılından itibaren borç oranının düşürülmesi),
 5. Tavizsiz uygulanma
- **Gelişmiş ekonomilerin açıkladığı mali programlar:**
 1. G-20 Toronto Bildirgesi (27 Temmuz 2010),
 2. 2016 yılından itibaren borç oranlarındaki artışın sona erdirilmesi

Fiyat İstikrarı

TÜFE

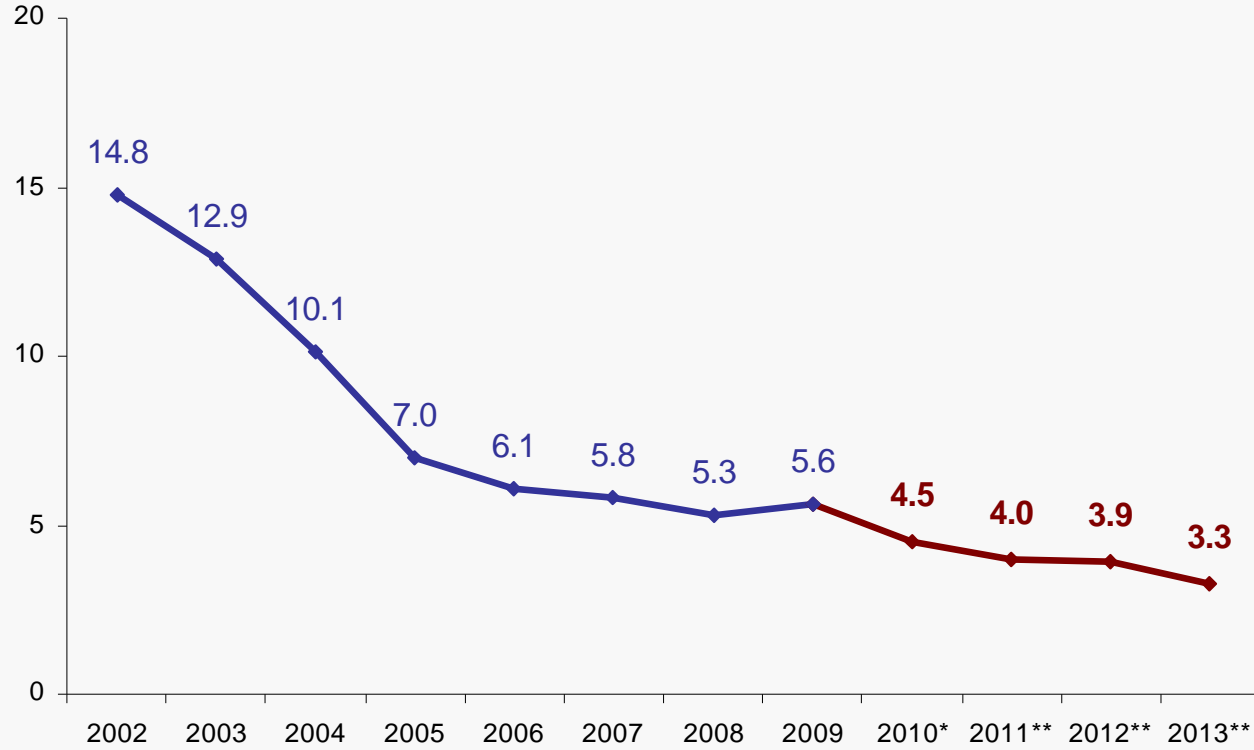
(Şubat 2001- Eylül 2010, yıllık yüzde değişim)



Kaynak: TÜİK, TCMB

İstikrar ve Mali Alan

Faiz Harcamalarının GSYİH'ye oranı
(2002-2013, yüzde)



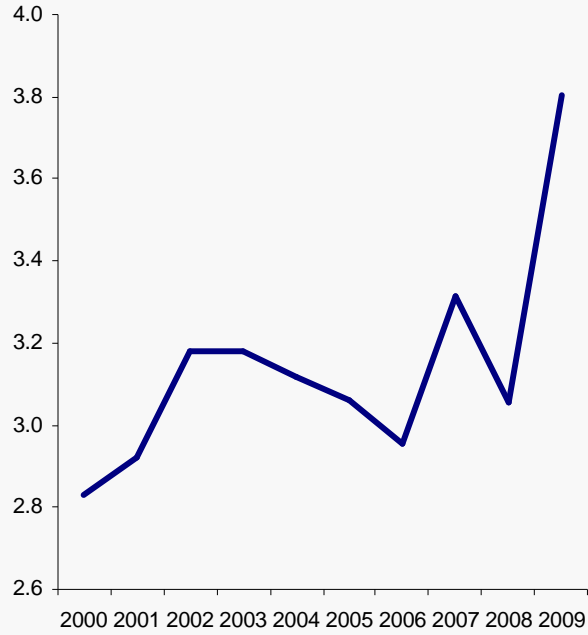
*Tahmin

**Orta Vadeli Program

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, Maliye Bakanlığı, TCMB

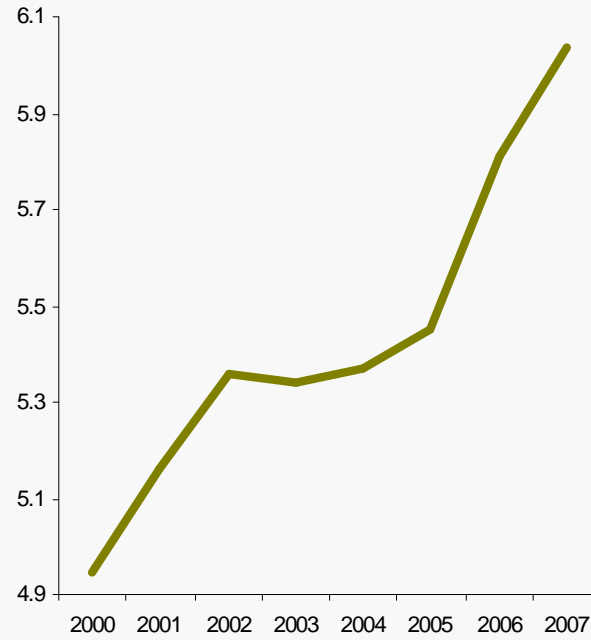
İstikrarın Değeri: Eğitim, Sağlık ve Ar-Ge

Kamu Sektörü Eğitim Harcamaları
(2000-2009, GSYİH'ye oranı, yüzde)



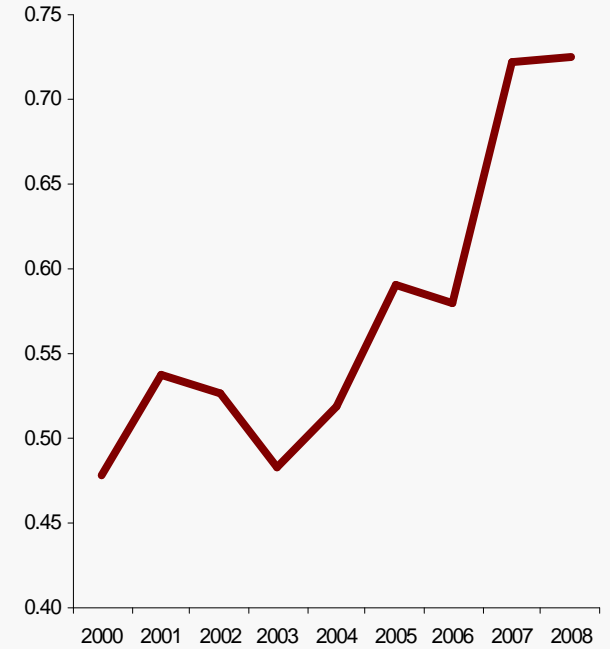
Kaynak: TÜİK, TCMB

Toplam Sağlık Harcamaları
(2000-2007, GSYİH'ye oranı, yüzde)



Kaynak: TÜİK, TCMB

Toplam Ar-Ge Harcamaları
(2000-2008, GSYİH'ye oranı, yüzde)



Kaynak: TÜİK, TCMB

II. Ekonomik İstikrar Nasıl Korunur?

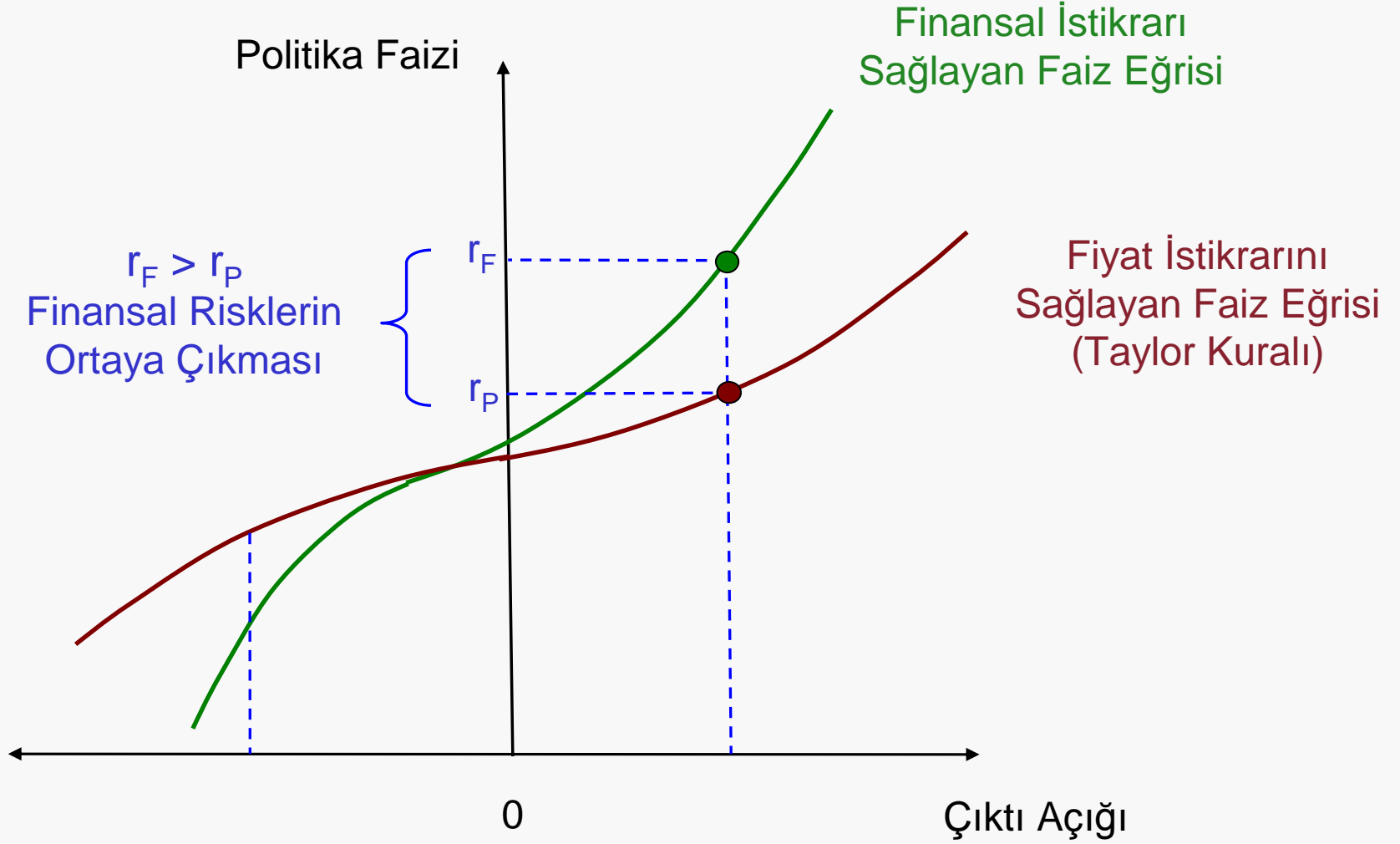
Ekonomik İstikrarın Temel Unsurları

- **Fiyat istikrarının sağlanıp sürdürülmesi**
- **Finansal istikrarın pekiştirilmesi**
- **Kamu maliyesinde elde edilen kazanımların korunması ve güçlendirilmesi**

Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

- Küresel finans krizi sırasında ve sonrasında yaşanan gelişmeler, politika yapıcılar nezdinde finansal istikrarı ön plana çıkarmıştır.
- Ekonomide fiyat istikrarı için gerekli olan faiz seviyesi ile finansal istikrar için gerekli olan faiz seviyesi her zaman birbirleri ile uyumlu değildir.
- Ekonominin aşırı genişleme gösterdiği bir durumda enflasyonu kontrol altına alan bir faiz politikası, finansal risklerin ortaya çıkmasını engellemekte yetersiz kalabilmektedir.
- Öte yandan şiddetli bir resesyon durumunda, finansal istikrarın tesisi için çok daha düşük bir faiz seviyesine ihtiyaç duyulabilmektedir.

Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

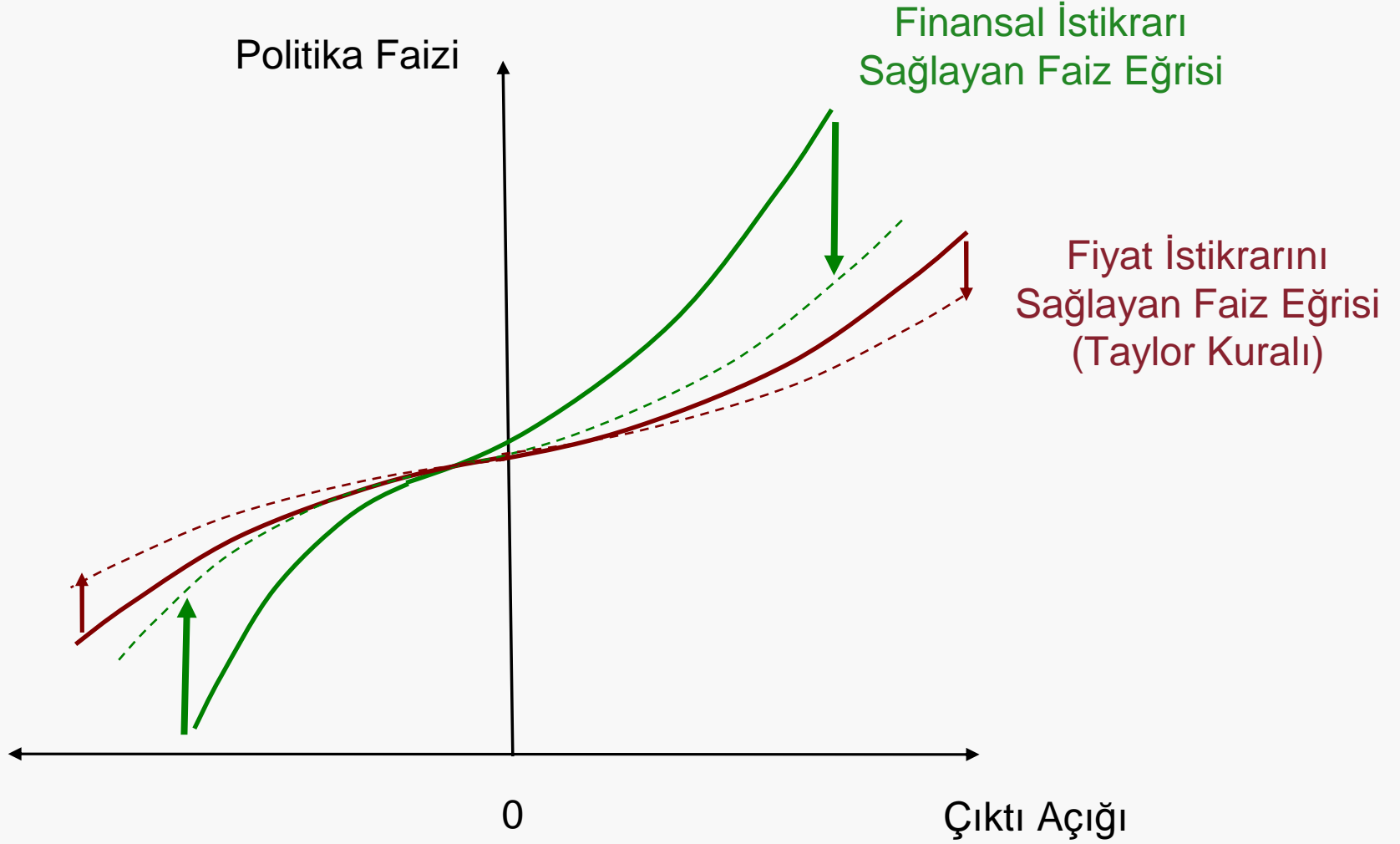


Not: Faiz dışı araçların kullanılmadığı durumda

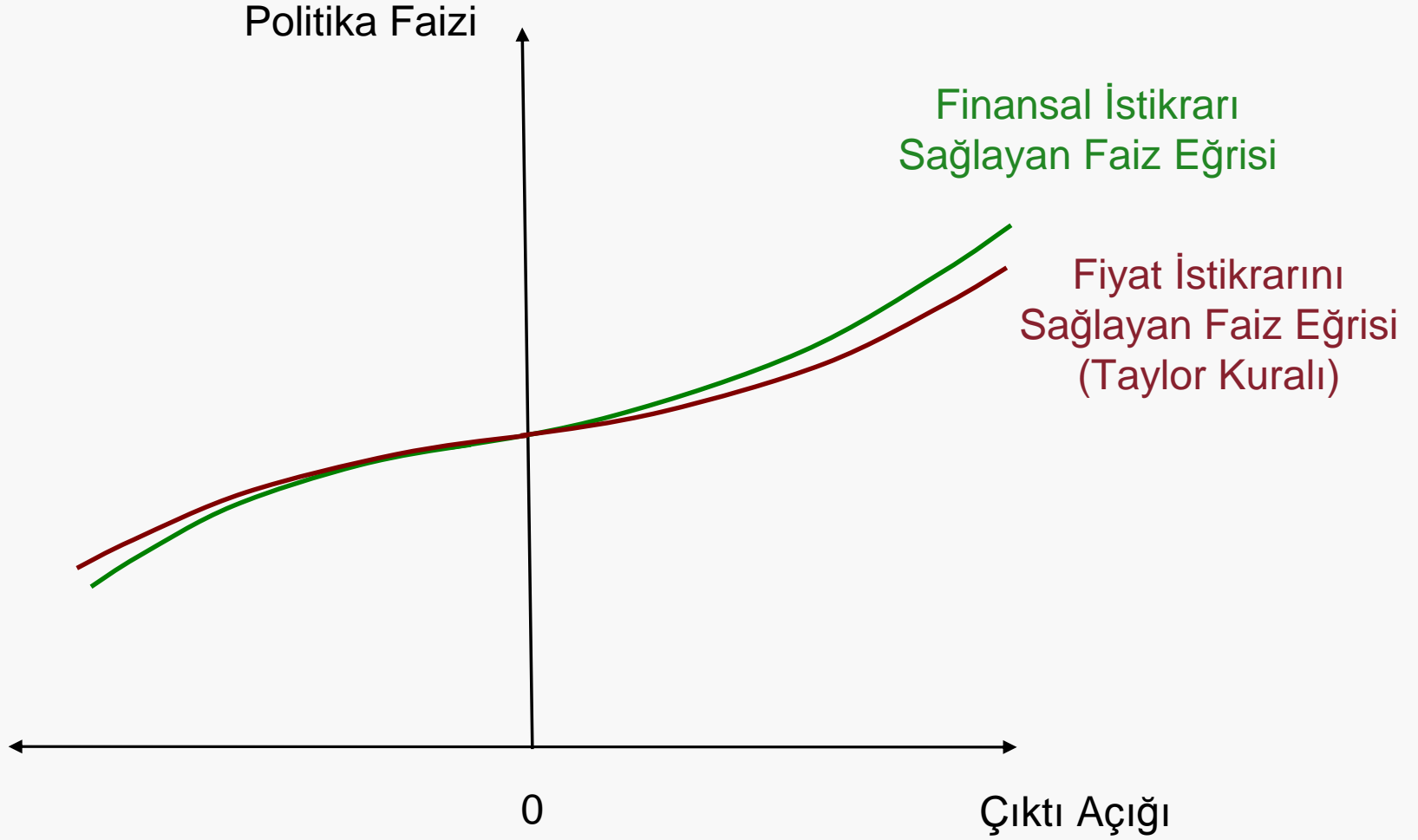
Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

- Küresel finans krizinin ortaya çıkmasına neden olan etkenlerden biri, gelişmiş ülkelerin merkez bankalarının fiyat istikrarına odaklanırken, finansal istikrarı göz ardı etmeleridir.
- Örneğin Amerikan Merkez Bankası, 2003-2007 yılları arasında uyguladığı para politikası ile enflasyonu düşük seviyelerde tutmakla birlikte, borçluluk oranlarının ve varlık fiyatlarının aşırı artmasına yol açarak finansal istikrarın bozulmasına katkıda bulunmuştur.
- Ülkemizde 2002 yılından itibaren izlenen basiretli para ve maliye politikaları ile başta BDDK olmak üzere finansal istikrardan sorumlu kurumların temkinli politika uygulamaları, 2006 sonrası uygulanan parasal sıkılaştırma ve sonrasında izlenen temkinli para politikası duruşu finansal sistemimizde risklerin ortaya çıkmasını engellemiştir.

Faiz Dışı Araçların Kullanıldığı Durum



Faiz Dışı Araçların Kullanıldığı Durum



Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

- **Son dönemde aldığımız ilave önlemler, önümüzdeki dönemde tüm dünyayı etkisi altına alacağını düşündüğümüz yeni konjoktüre karşı bir hazırlık olarak değerlendirilmelidir.**
- **Bu yeni konjoktürün temel özelliği, güvenilir ve dinamik yükselen piyasa ekonomilerine yoğun sermaye akışı sonucunda, bu ekonomilerde aşırı ısınma, aşırı borçlanma ve varlık balonları oluşması riskinin belirmesi ve cari açığın finansal istikrarı tehdit edecek düzeylere ulaşma ihtimalidir.**

Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

- **“Finansal sistemde istikrarı sağlayıcı ve para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almak” (Merkez Bankası Kanunu, Madde 4)**
- **Merkez Bankası, kuruluş kanunu gereği Türkiye’de finansal istikrardan sorumlu kurumlardan biridir.**
- **Merkez Bankası, gözetim ve denetimden sorumlu diğer kurumlardan farklı olarak finansal istikrara makro açıdan bakmaktadır.**

Finansal İstikrar

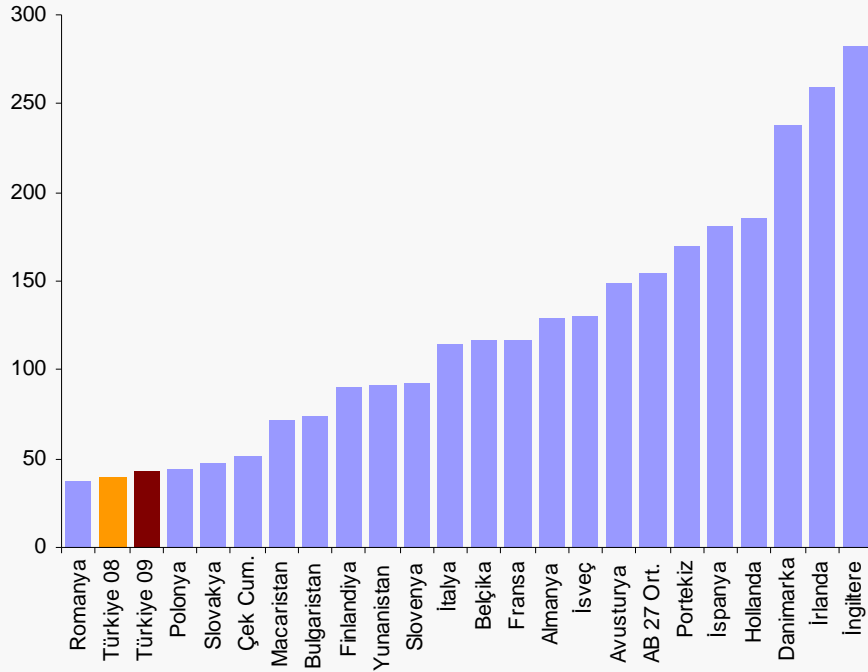
Finansal İstikrar için gözetilmesi gereken unsurlar

1. **Borçluluk oranları: *Daha çok özkaynak kullanımı, daha basiretli borçlanma***
2. **Borçlanma vadeleri: *Yurt içi ve yurt dışı borçlanma ile mevduatın vadesinin uzatılması***
3. **Döviz pozisyonları: *Kamu ve özel sektörün döviz pozisyonunun güçlendirilmesi***
4. **Risk yönetim süreçleri ve yöntemi: *Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası gibi araçlarla kur riski yönetiminin daha etkin sağlanması***

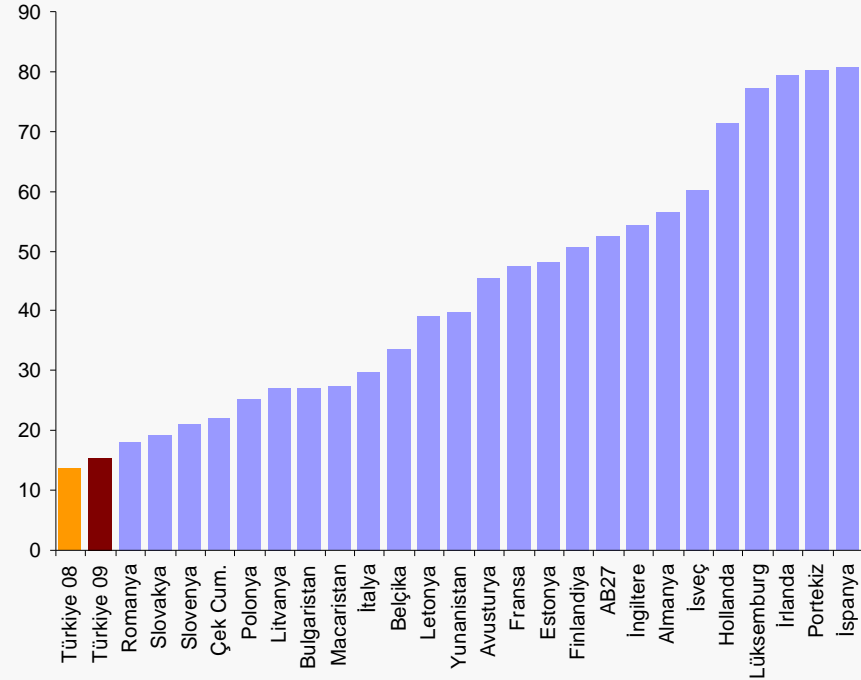
Borçluluk Oranları

Ülkemizde banka kredilerinin ve hanehalkı yükümlülüğünün milli gelire oranlarının diğer ülkelere kıyasla düşük seviyesi, Türkiye'nin küresel finans krizinden göreceli olarak daha az etkilemesine katkıda bulunmuştur.

Kredilerin GSYİH'ye Oranı*
(2008, yüzde)



Toplam Hanehalkı Yükümlülüğünün GSYİH'ye Oranı (2008, yüzde)



*Türkiye'nin kredi verisine, AB verilerine paralel olarak takipteki alacaklar ve finansal kiralama alacakları da dahil edilmiştir.

Kaynak: Eurostat, ECB, TÜİK, BDDK, TCMB

Kaynak: ECB, TÜİK, TCMB

Finansal İstikrar

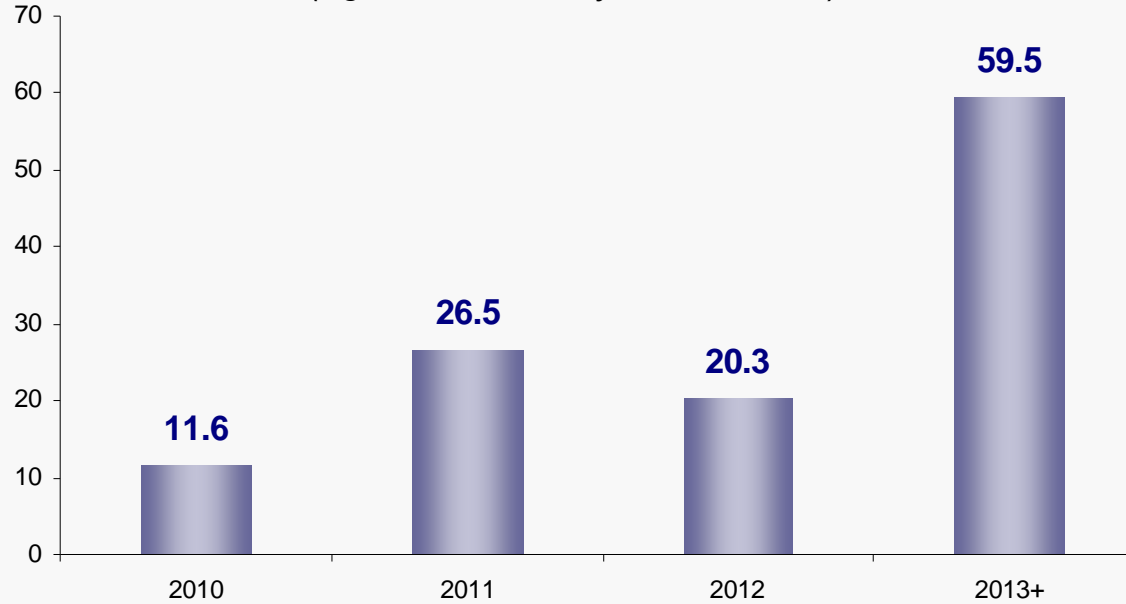
Finansal İstikrar için gözetilmesi gereken unsurlar

1. **Borçluluk oranları:** *Daha çok özkaynak kullanımı, daha basiretli borçlanma*
2. **Borçlanma vadeleri:** *Yurt içi ve yurt dışı borçlanma ile mevduatın vadesinin uzatılması*
3. **Döviz pozisyonları:** *Kamu ve özel sektörün döviz pozisyonunun güçlendirilmesi*
4. **Risk yönetim süreçleri ve yöntemi:** *Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası gibi araçlarla kur riski yönetiminin daha etkin sağlanması*

Özel Sektör Borçlarının Vadesi

Özel sektörün yurt dışından sağladığı uzun vadeli kredi borcu yaklaşık 118 milyar ABD Dolarıdır. Uzun vadeli kredi borcunun yarısından fazlasının vadesi 2013 yılından sonra dolacaktır.

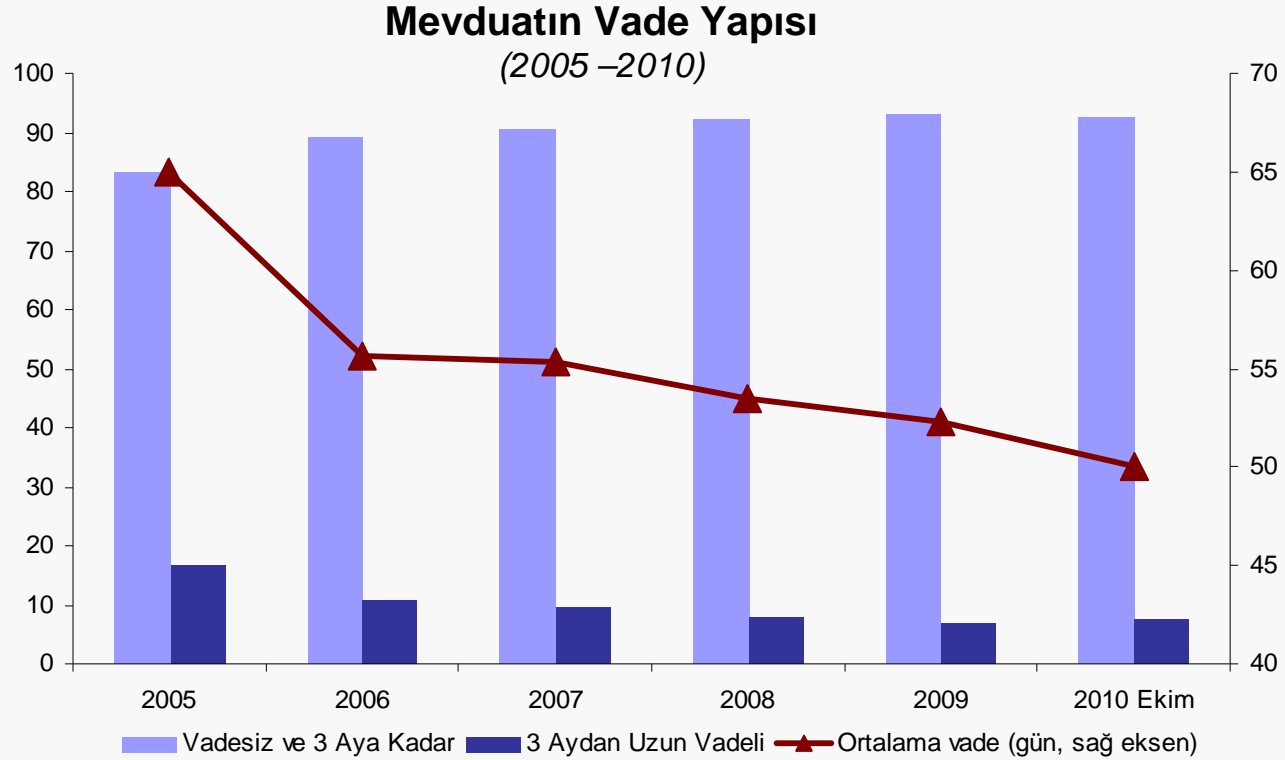
**Firmaların Uzun Vadeli Yabancı Para
Dış Borçlarının Vade Kompozisyonu***
(Ağustos 2010, milyar ABD Doları)



* Vadeye kalan gün sayısı
Kaynak: Merkez Bankası

Banka Mevduatının Vade Yapısı

Türkiye’de mevduatın vade yapısının kısa olduğu ve daha da kısalmakta olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda finansal istikrarı güçlendirici bir tedbir olarak yıl sonuna kadar bir yıl ve daha uzun vadeli mevduata uygulanan zorunlu karşılık oranlarının bir miktar düşürülmesi gündeme gelebilecektir.



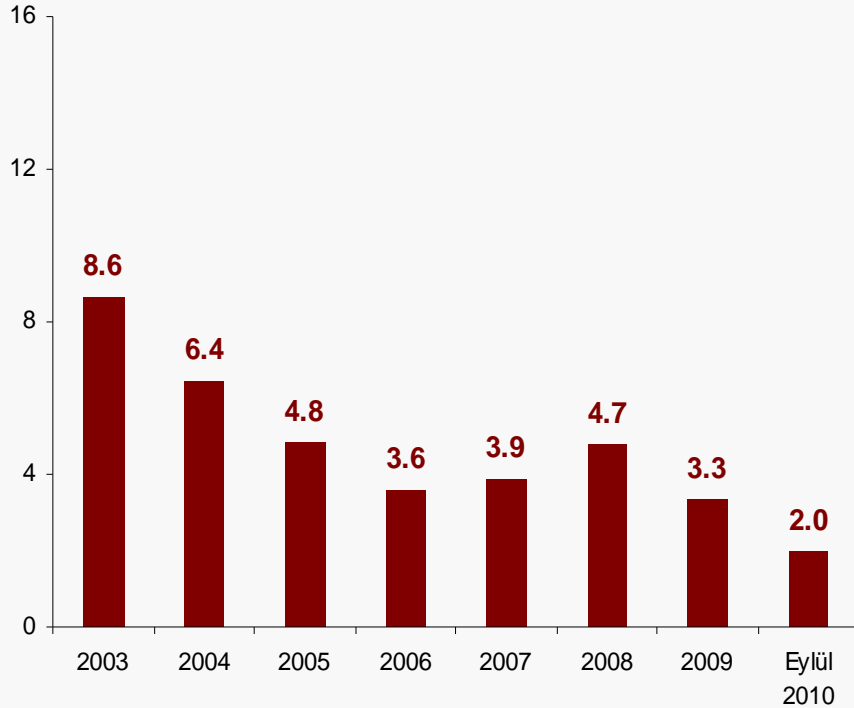
Finansal İstikrar

Finansal İstikrar için gözetilmesi gereken unsurlar

1. **Borçluluk oranları:** *Daha çok özkaynak kullanımı, daha basiretli borçlanma*
2. **Borçlanma vadeleri:** *Yurt içi ve yurt dışı borçlanma ile mevduatın vadesinin uzatılması*
3. **Döviz pozisyonları:** *Kamu ve özel sektörün döviz pozisyonunun güçlendirilmesi*
4. **Risk yönetim süreçleri ve yöntemi:** *Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası gibi araçlarla kur riski yönetiminin daha etkin sağlanması*

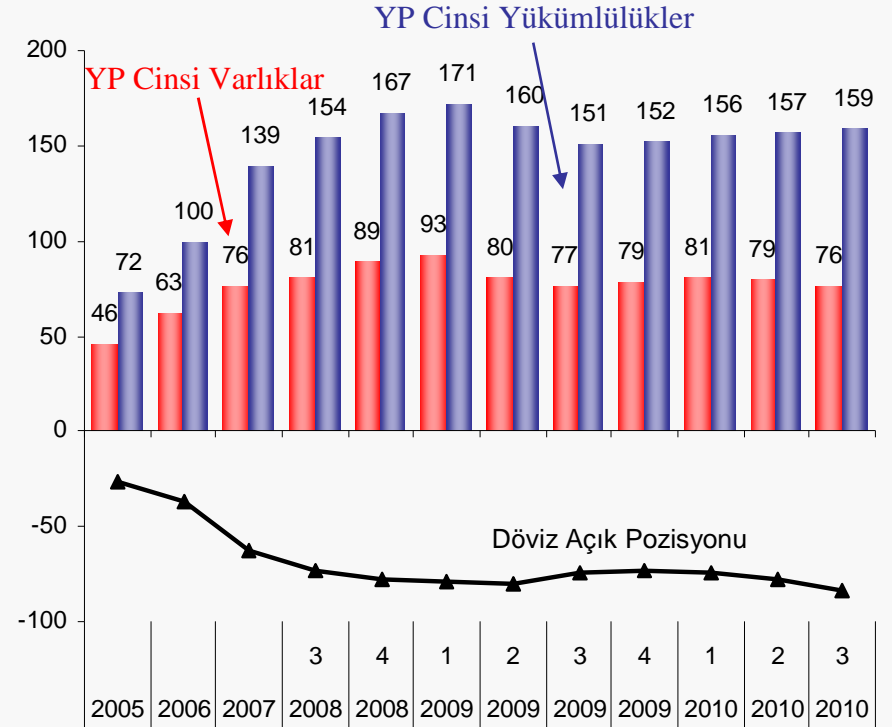
Döviz Pozisyonları

**Döviz Endeksli Tüketici Kredilerinin
Toplam Tüketici Kredilerine Oranı**
(2003 – Eylül 2010, yüzde)



Kaynak: BDDK, TCMB

Firmaların Yabancı Para Varlık ve Yükümlülükleri
(2005 – 2010 3.Ç, Milyar Dolar)

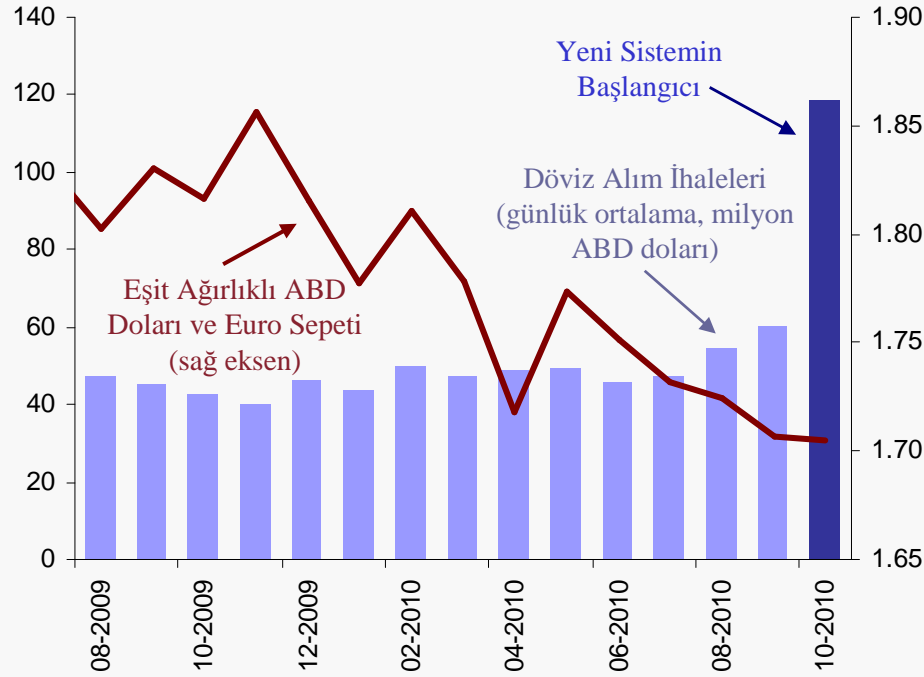


Kaynak: TCMB

Türkiye’de Döviz Alım İhaleleri

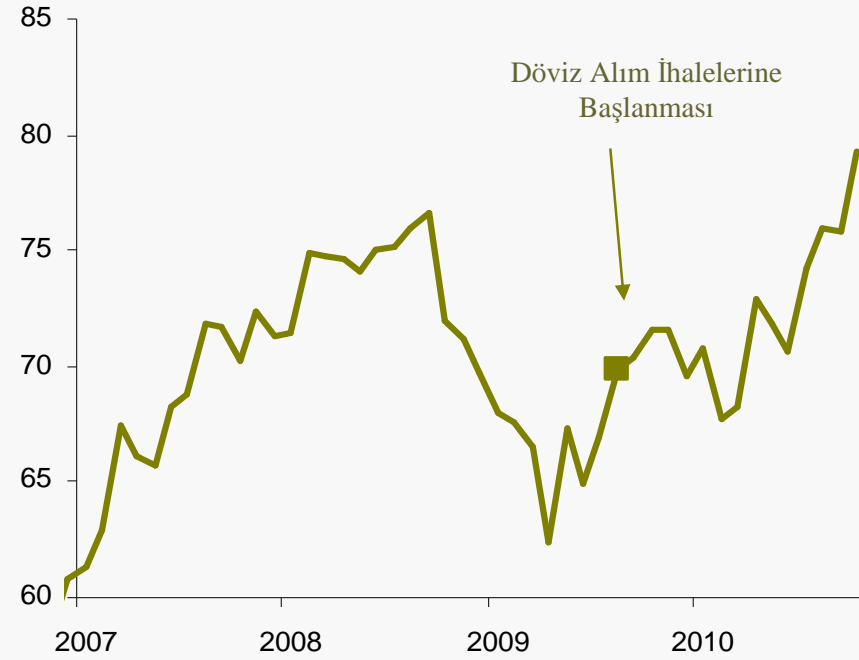
TCMB, finansal istikrarın korunması hedefine paralel olarak döviz kurlarında aşırı oynaklık yaşandığı dönemlerde döviz satım ihaleleri, döviz likiditesinin yüksek olduğu dönemlerde döviz alım ihaleleri düzenlemiştir. Nitekim Mart-Nisan 2009 döneminde 0,9 milyar ABD doları döviz satılmış, Ağustos 2009 tarihinden bu yana yaklaşık 15 milyar ABD doları döviz alınmıştır.

TL Karşılığı Döviz Alım İhaleleri ve Döviz Sepeti
(Ağustos 2009 – Ekim 2010*)



*21 Ekim 2010 itibarıyla
Kaynak: TCMB

Merkez Bankası Döviz Rezervleri*
(Ocak 2007 – Ekim 2010 , milyar ABD doları)



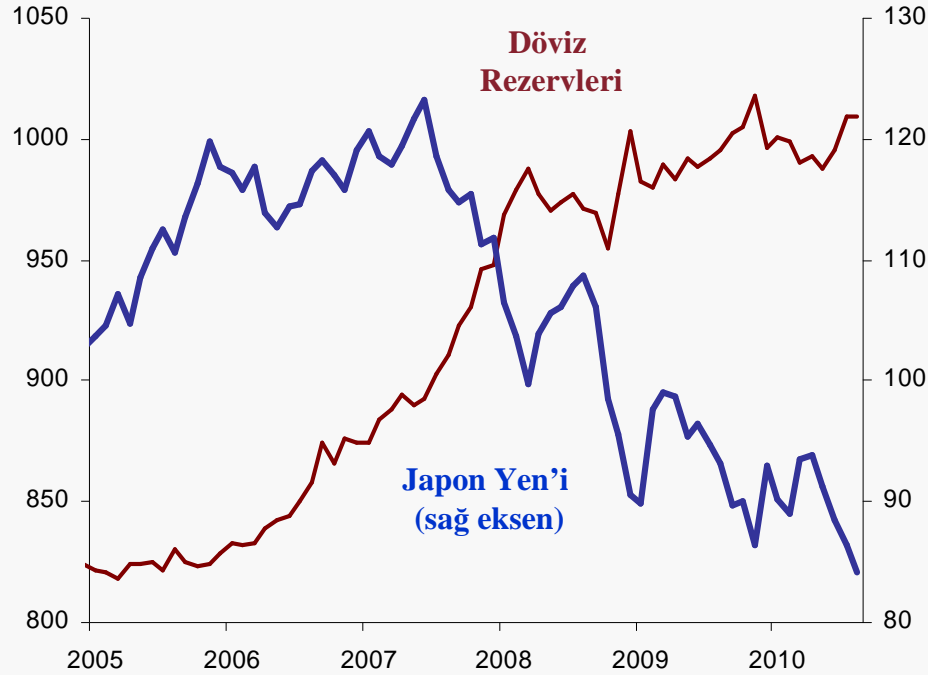
*4 Ekim 2010 itibarıyla
Kaynak: TCMB

Döviz Alım Müdahaleleri – Ülke Örnekleri

Ülkelerin yaptıkları yüklü döviz alımlarının kendi para birimleri üzerindeki etkisinin sınırlı olduğu gözlenmektedir.

Japonya

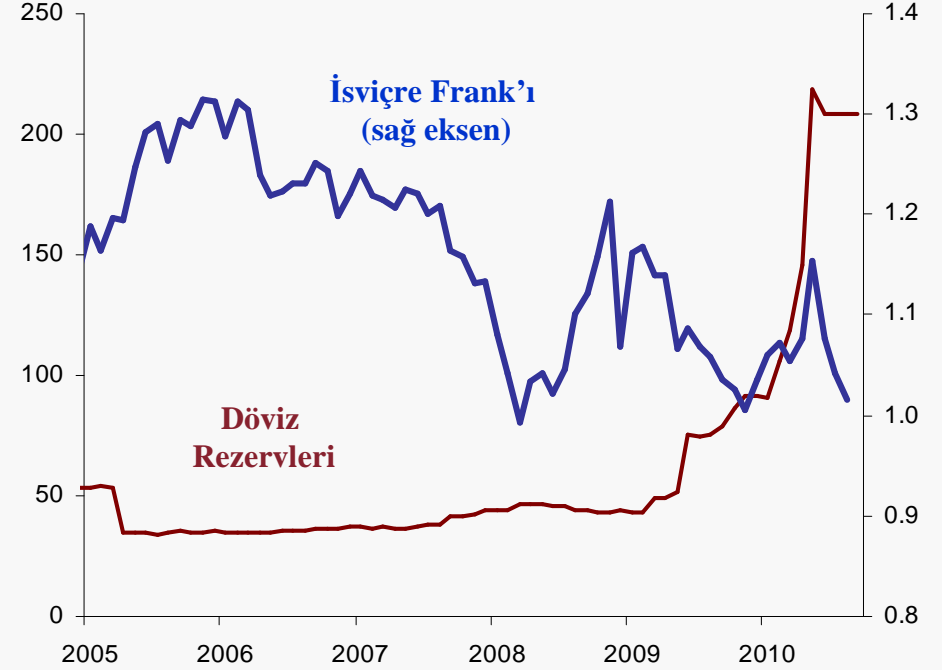
(1 ABD Doları karşılığı yerel para birimi değeri,
Ocak 2005 – Eylül 2010)



Kaynak: Bloomberg, TCMB

İsviçre

(1 ABD Doları karşılığı yerel para birimi değeri,
Ocak 2005 – Eylül 2010)



Kaynak: Bloomberg, TCMB

Finansal İstikrar

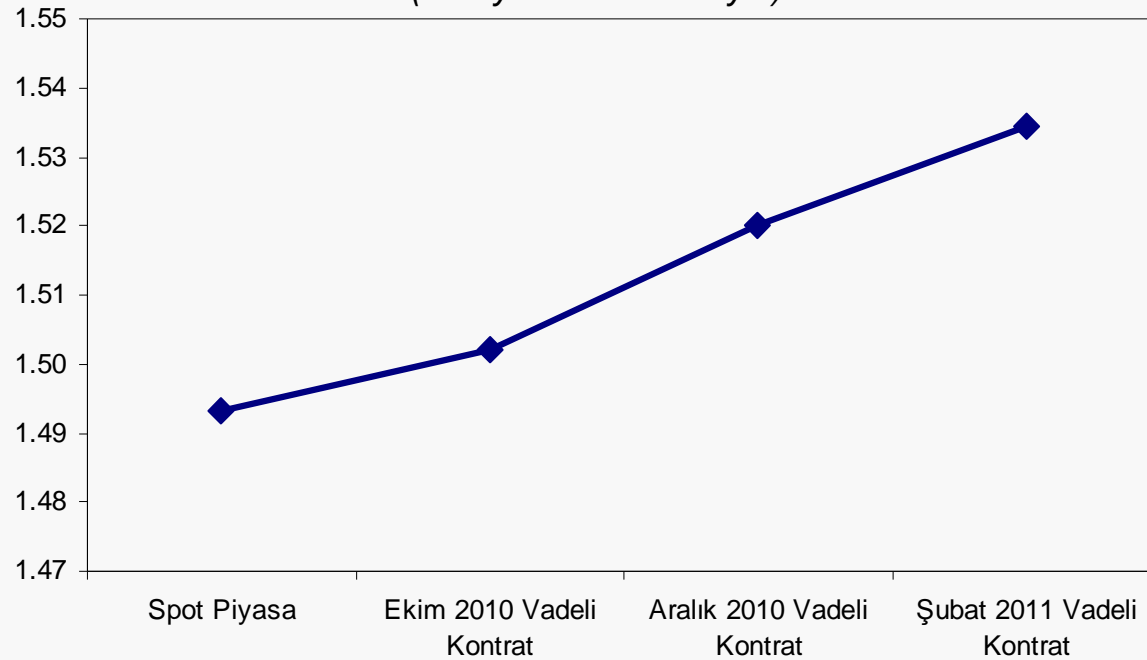
Finansal İstikrar için gözetilmesi gereken unsurlar

1. **Borçluluk oranları:** *Daha çok özkaynak kullanımı, daha basiretli borçlanma*
2. **Borçlanma vadeleri:** *Yurt içi ve yurt dışı borçlanma ile mevduatın vadesinin uzatılması*
3. **Döviz pozisyonları:** *Kamu ve özel sektörün döviz pozisyonunun güçlendirilmesi*
4. **Risk yönetim süreçleri ve yöntemi:** *Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası gibi araçlarla kur riski yönetiminin daha etkin sağlanması*

Kur Riskine Karşı Vadeli İşlemler Piyasası

Firmalarımızın yatırım, üretim ve istihdam kararlarını alırken herhangi bir para biriminin değerinin gelecekte izleyeceği seyir konusunda tek yönlü varsayımlarda bulunmamaları ve risk yönetim araçlarına başvurmaları şarttır. Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası'nı kullanarak döviz pozisyonları ve riskleri daha profesyonel bir şekilde yönetilebilmektedir.

**Türkiye İhracatçılar Meclisi'ne Yapılan Sunuş Günündeki
Türk Lirası-ABD Doları Spot ve Vadeli İşlem Fiyatları**
(17 Eylül 2010 itibarıyla)



Kaynak: VOB, TCMB

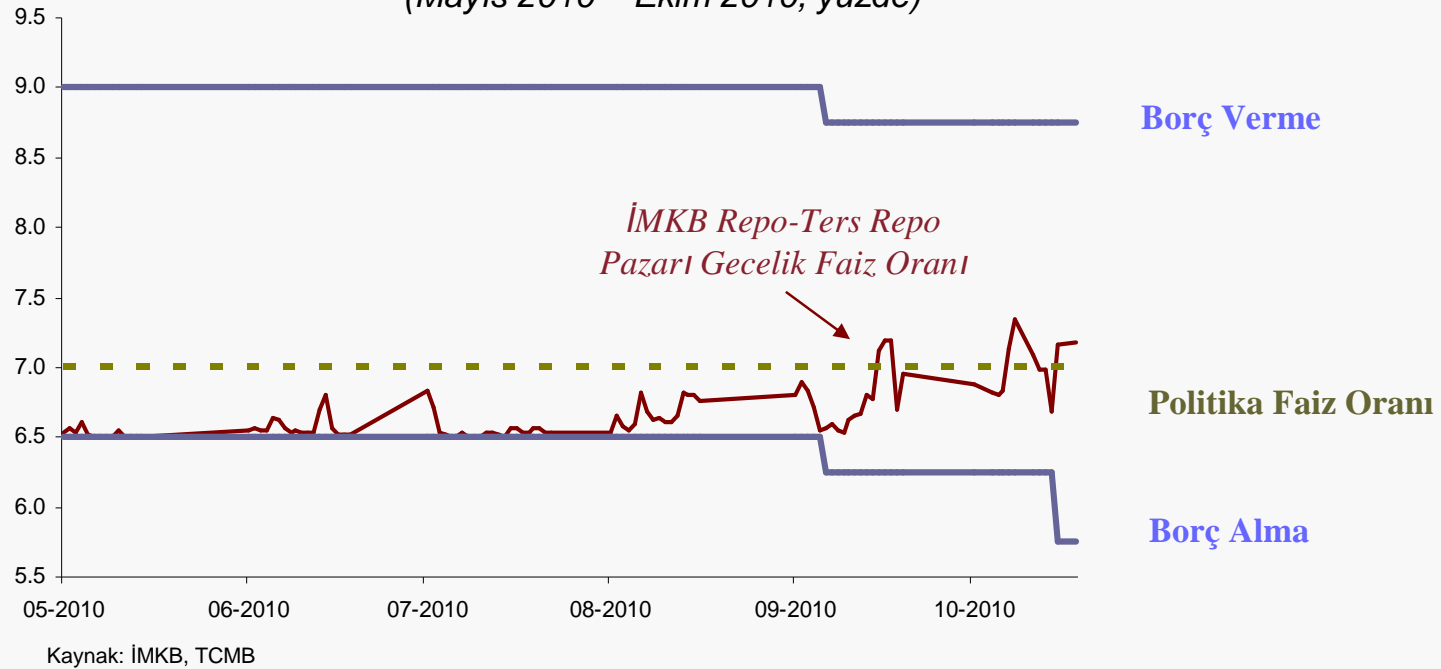
TCMB Politika Tedbirleri

1. Teknik faiz ayarlaması ve daha etkin likidite yönetimi amacıyla koridor sisteminin uygulamaya konulması *(18 Eylül 2010)*
2. Zorunlu karşılık oranlarının artırılması *(23 Eylül 2010)*
3. Zorunlu karşılıklara faiz ödenmesinin durdurulması *(23 Eylül 2010)*
4. Rezerv birikimi için daha esnek bir mekanizmanın devreye sokulması *(4 Ekim 2010)*
5. 3 Aylık repo ihalelerine son verilmesi *(14 Ekim 2010)*
6. TCMB borçlanma faiz oranının 0,5 puan düşürülmesi *(14 Ekim 2010)*

Teknik Faiz İndirimi

Merkez Bankası 16 Eylül tarihinde borçlanma ve borç verme faiz oranlarını 25 baz puan, 14 Ekim tarihinde borçlanma faiz oranını 50 baz puan indirmiştir. Bu indirimler para politikası duruşunda bir gevşeme anlamına gelmemektedir. Politika faizi yüzde 7 oranında sabit tutulmuştur. Alınan kararlar “Para Politikası Çıkış Stratejisi” kapsamında teknik faiz ayarlaması sürecinin uygulanmasıdır ve bankalararası para piyasalarının daha etkin çalışmasını amaçlamaktadır.

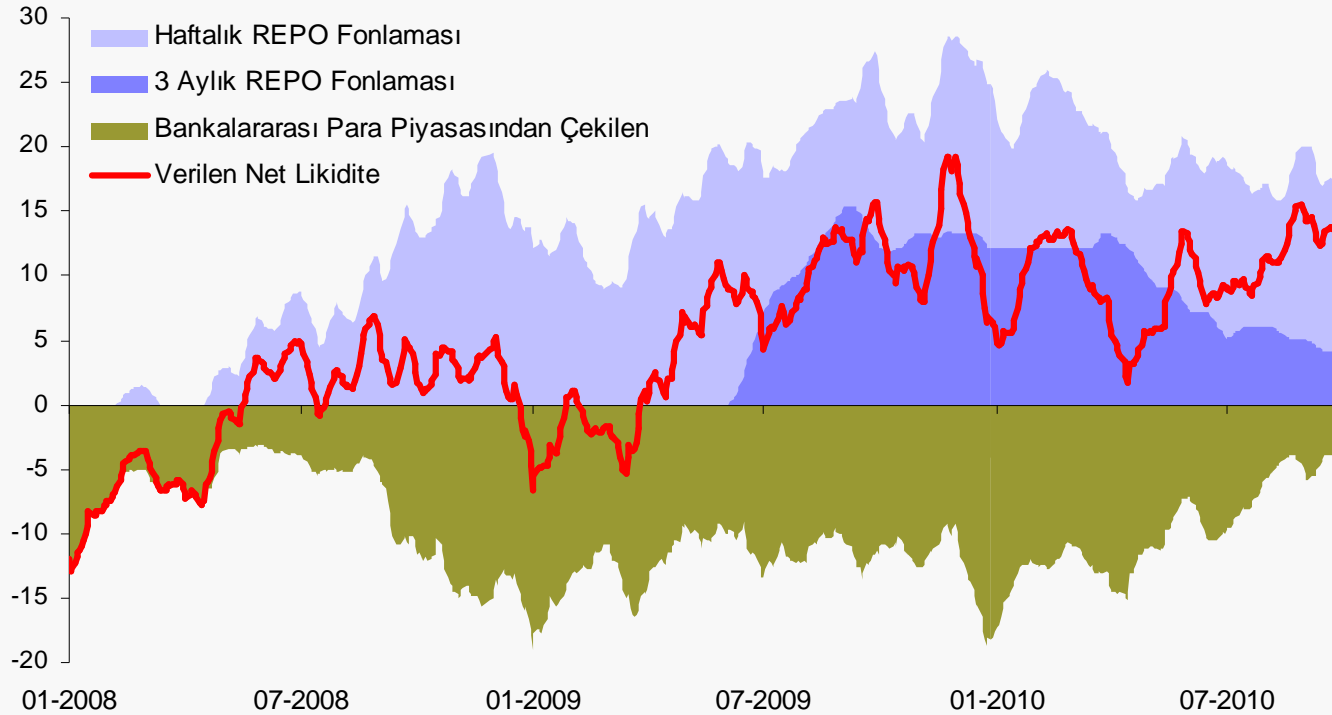
Merkez Bankası ve Piyasa Faiz Oranları
(Mayıs 2010 – Ekim 2010, yüzde)



Likidite Yönetimi

Merkez Bankası 2008 yılı ikinci çeyreğinden bu yana bankacılık sistemine ihtiyacının üzerinde likidite sağlayarak piyasalarda likidite sıkışıklığı yaşanmasını engellemiştir.

TL Likiditesi
(Ocak 2008 – Ekim 2010, milyar TL)



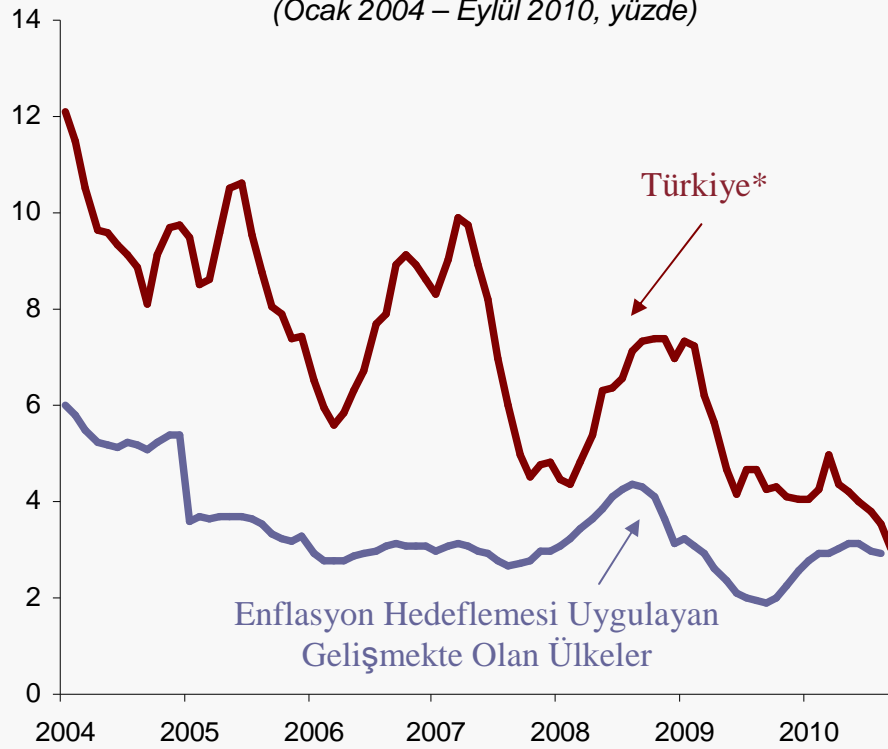
Kaynak: TCMB

III. Fiyat İstikrarı

Çekirdek Enflasyon ve Politika Faizleri

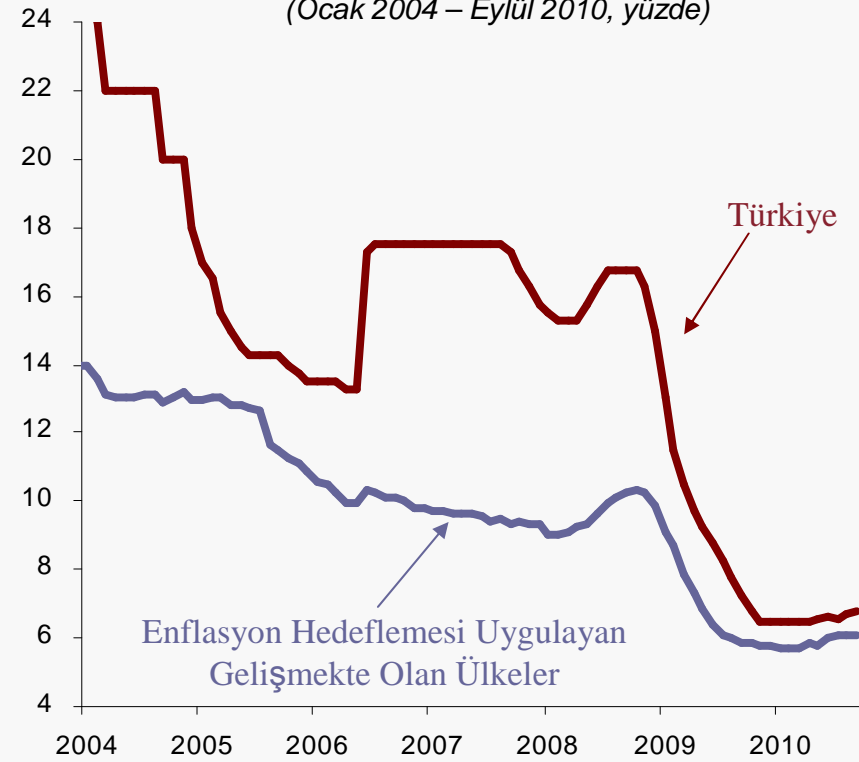
Türkiye’de gerek politika faizlerinin mevcut düzeyi, gerek enflasyon gerçekleştirmeleri enflasyon hedeflemesi uygulayan diğer gelişmekte olan ülkelere yakınsamıştır. Ancak halen fiyat istikrarı konusunda alınması gereken mesafe vardır.

Çekirdek Enflasyon
(Ocak 2004 – Eylül 2010, yüzde)



*Geçici vergi etkisinden arındırılmış
Kaynak: Merkez Bankaları, TÜİK, TCMB

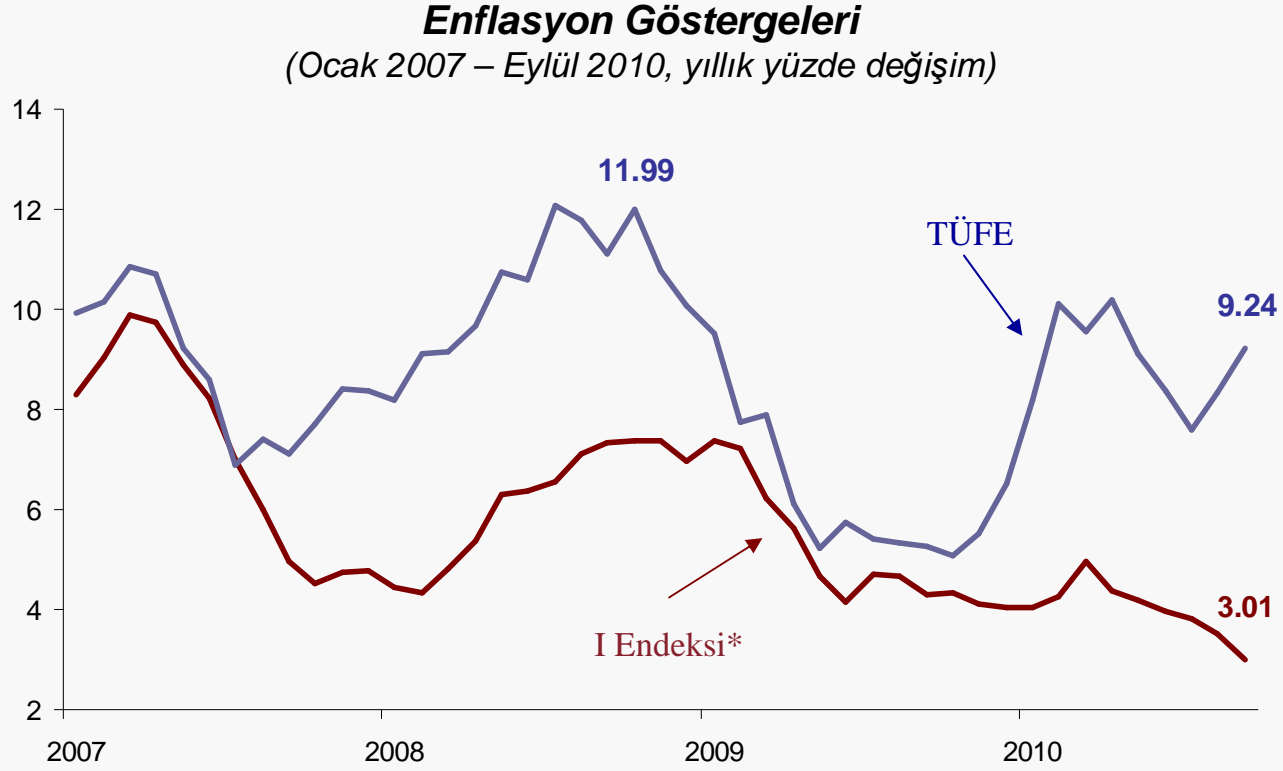
Kısa Vadeli Faiz Oranları
(Ocak 2004 – Eylül 2010, yüzde)



Kaynak: Merkez Bankaları, TCMB

Enflasyon Gelişmeleri

Eylül ayında tüketici fiyatları yıllık enflasyonu yüzde 9,24 olarak gerçekleştirmiştir. Geçici vergi etkisinden arındırılmış çekirdek enflasyon göstergesi (I endeksi) yüzde 3,01 ile 2004 yılından bu yana en düşük seviyesine gerilemiştir.

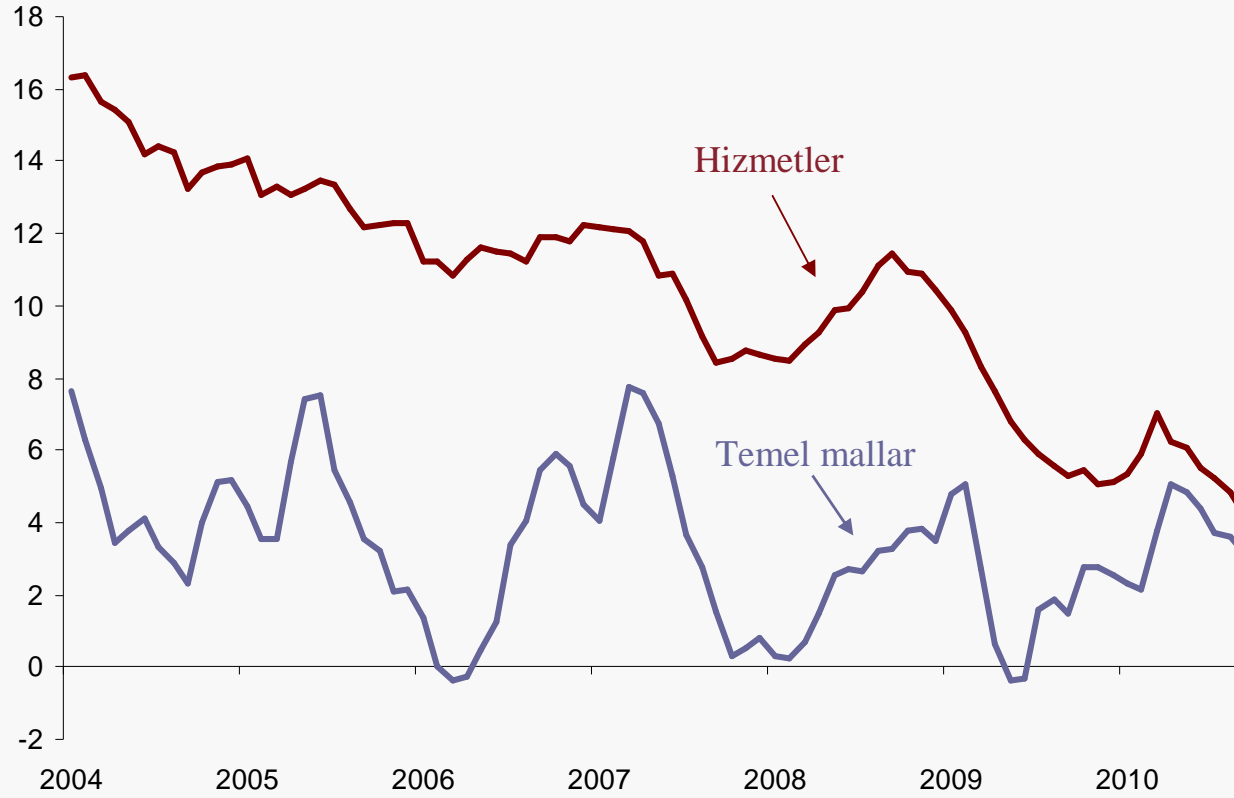


* Geçici vergi indirimlerinin etkisinden arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

Enflasyonun Bileşenleri

Hizmetler ve temel mallar enflasyonu düşüş eğilimini sürdürmüştür.

Mal ve Hizmet Enflasyonu
(Ocak 2004 – Eylül 2010, yıllık yüzde değişim)

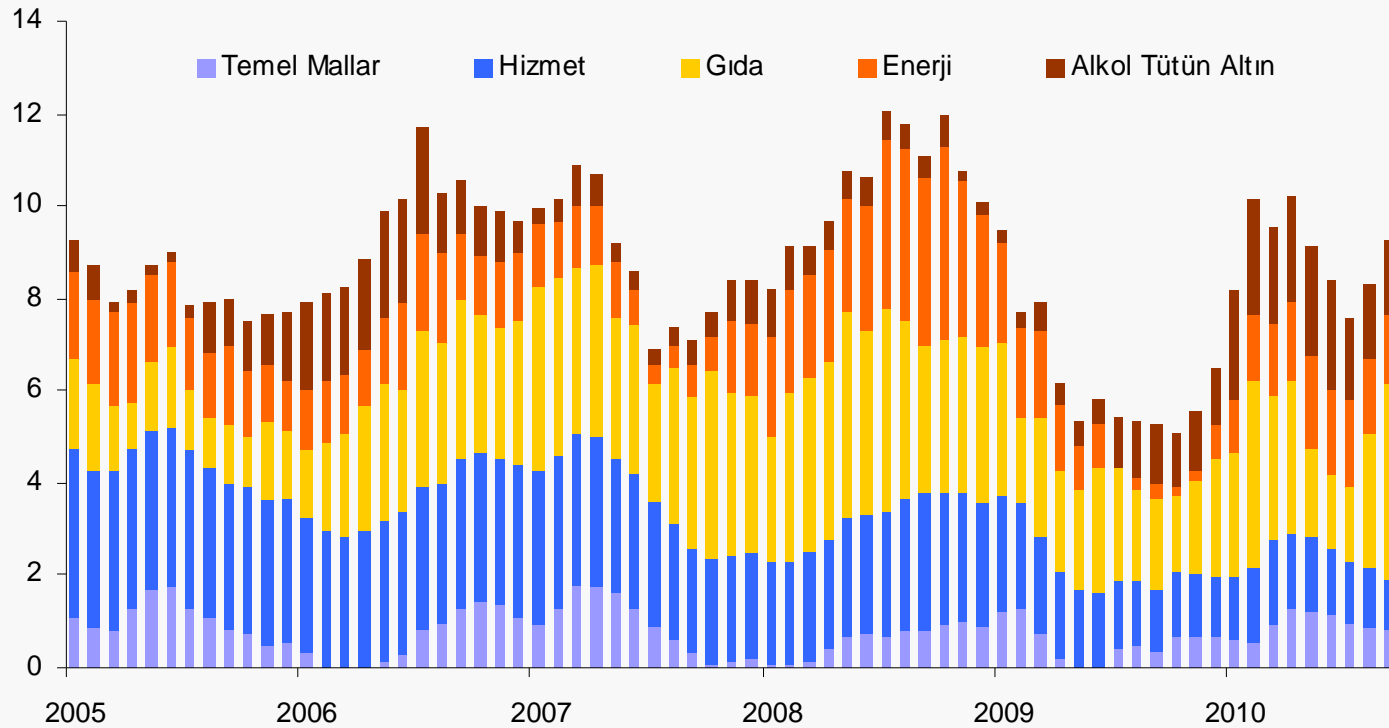


Kaynak: TÜİK, TCMB

Enflasyon Gelişmeleri

2010 yılı Eylül ayı itibarıyla, gıda kaleminin yıllık enflasyona yaptığı katkı 4,2 puana ulaşmıştır.

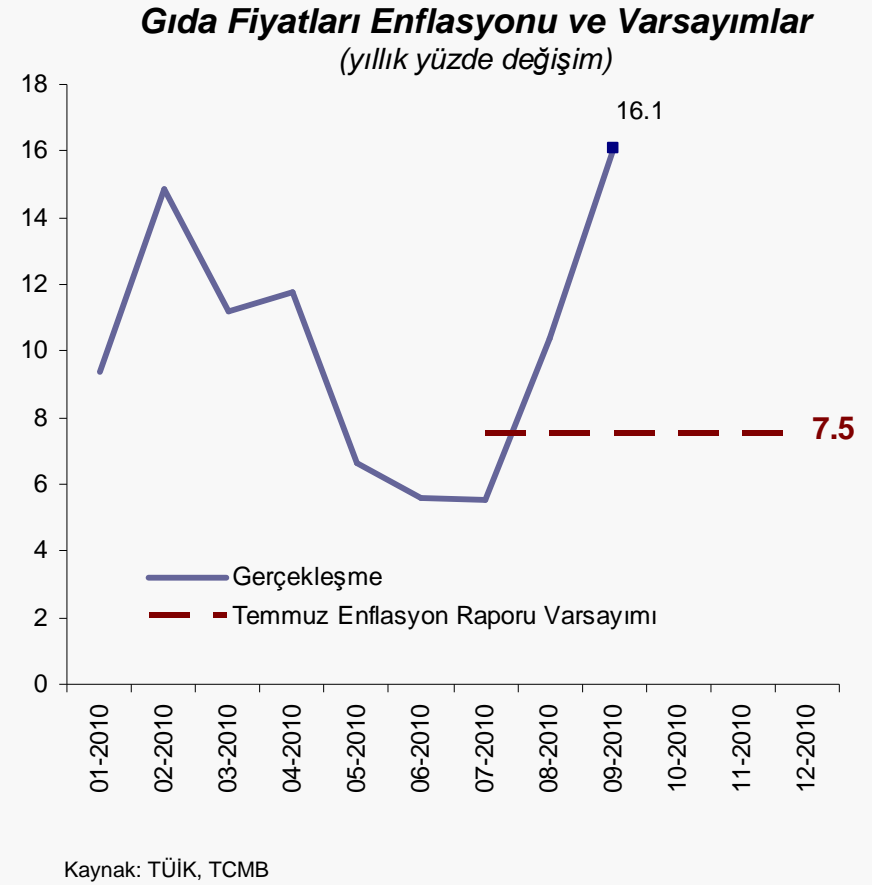
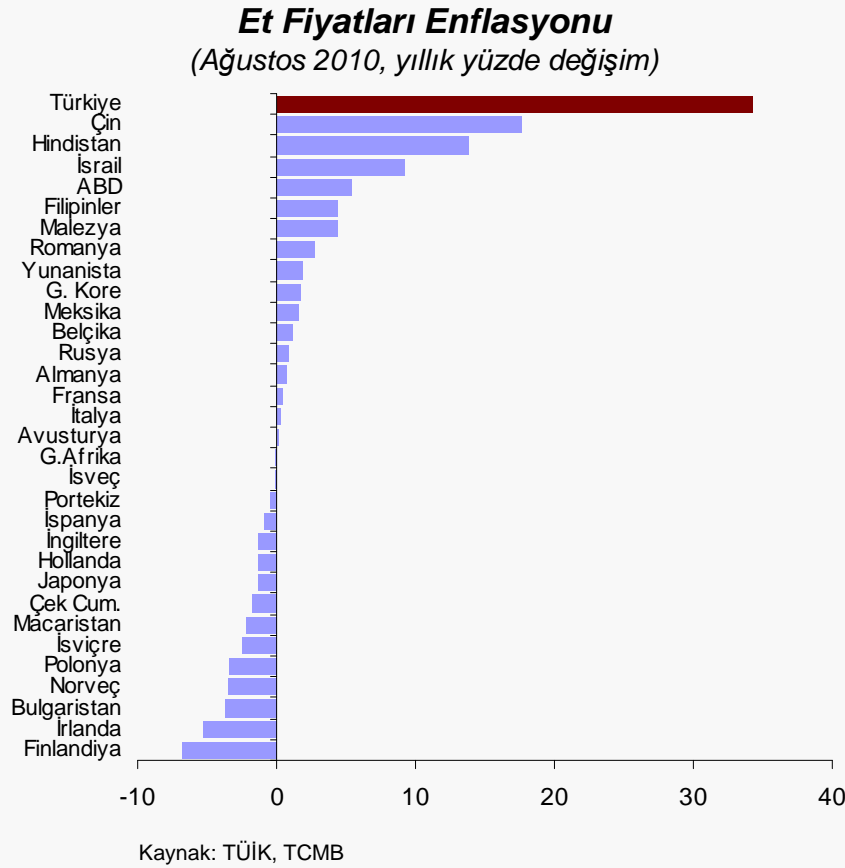
Yıllık TÜFE Enflasyonuna Katkı
(Ocak 2005 – Eylül 2010, yüzde puan)



Kaynak: TÜİK, TCMB

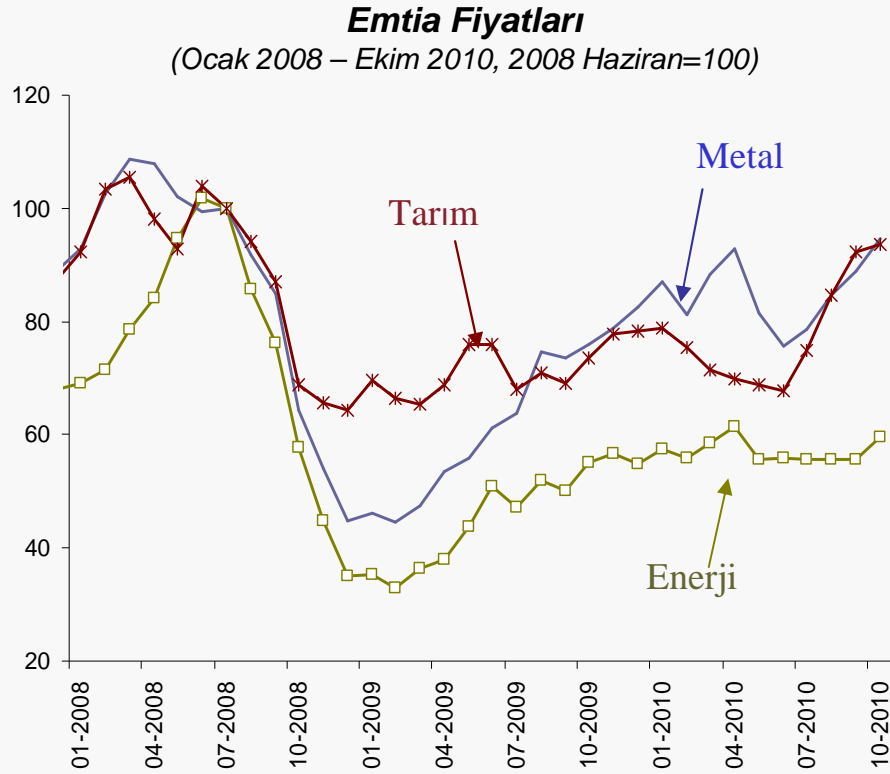
Gıda Fiyatları

Arz kaynaklı şoklar nedeniyle işlenmemiş gıda fiyatları enflasyonu yüksek seviyesini korumaktadır.

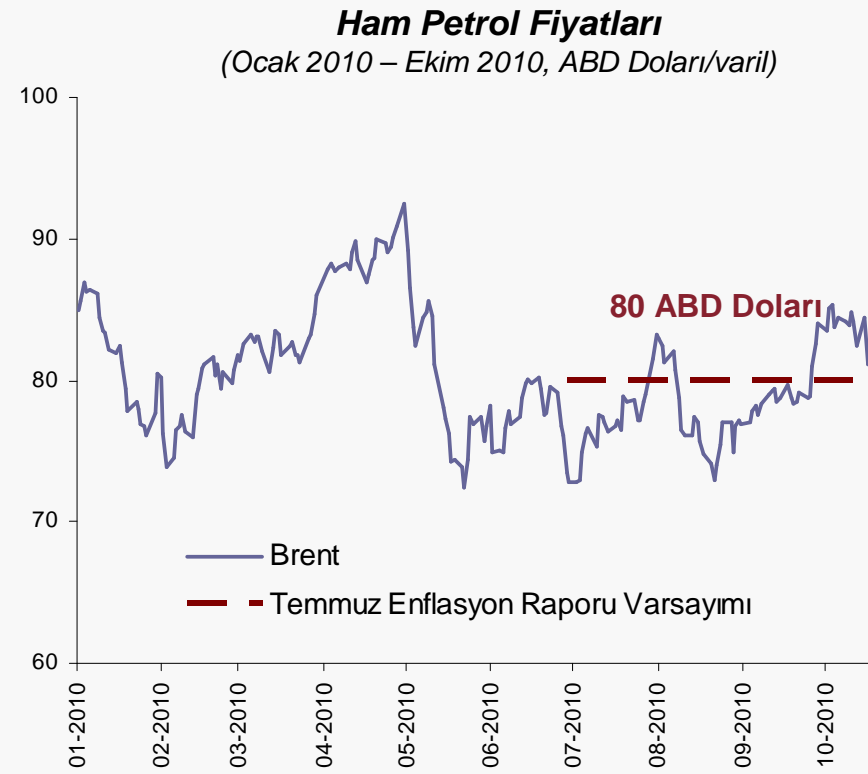


Emtia Fiyatları

Petrol fiyatları, Temmuz ayı Enflasyon raporunda yaptığımız varsayım ile uyumlu seyretmektedir.



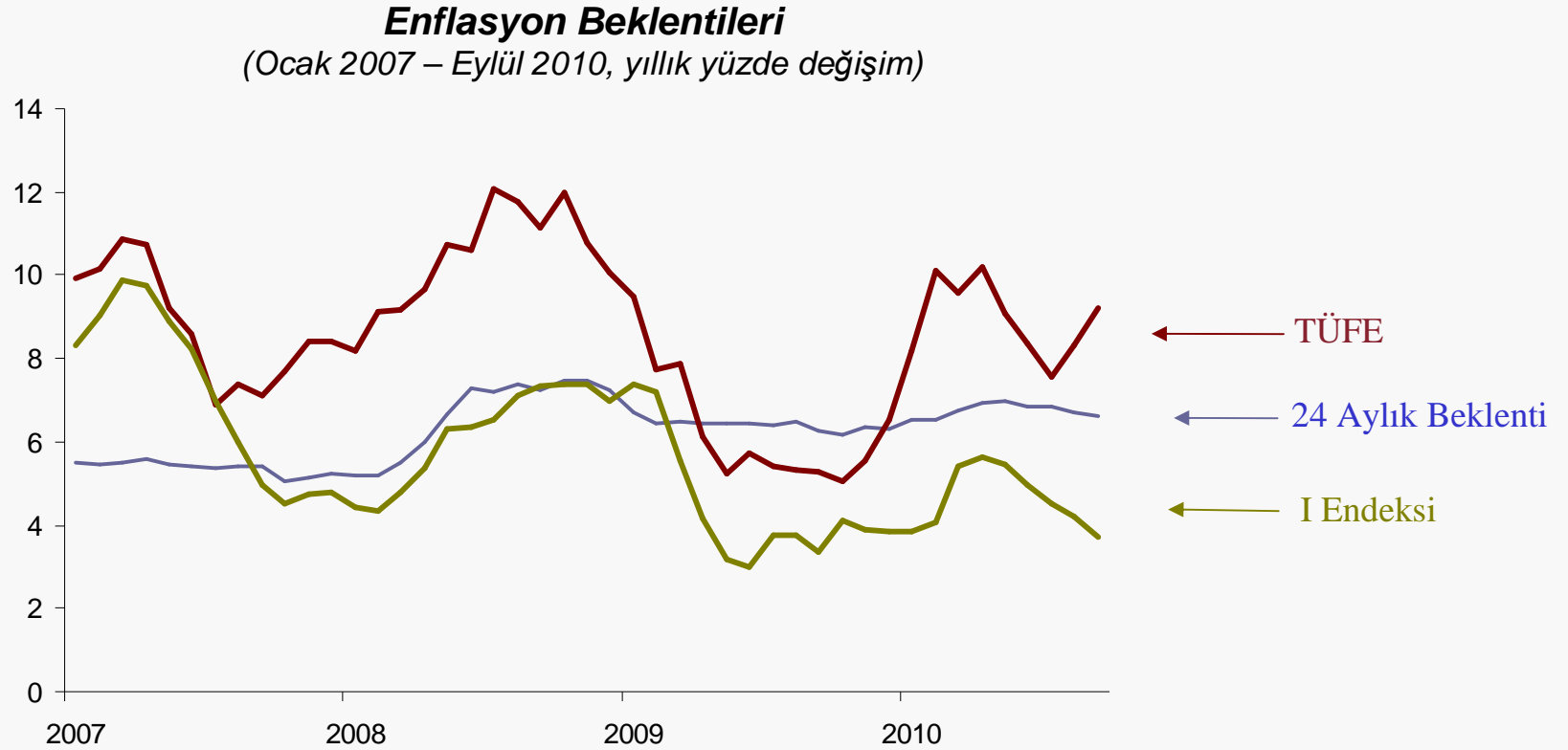
Kaynak: GS, TCMB



Kaynak: Bloomberg, TCMB

Enflasyon Beklentileri

Enflasyondaki yükseliş dolayısıyla yılın ilk dört ayında artan enflasyon beklentileri, geçici unsurların kademeli olarak ortadan kalkmasından olumlu yönde etkilenmiştir.



Kaynak: TÜİK, TCMB

Enflasyon Tahminleri

2010 yıl sonu itibarıyla yıllık enflasyonun % 6,5'lik hedefin üzerinde, 2011 ve 2012 yıllarında ise, sırasıyla, % 5,5 ve % 5 hedefleri ile uyumlu düzeyde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Baz senaryo varsayımları:

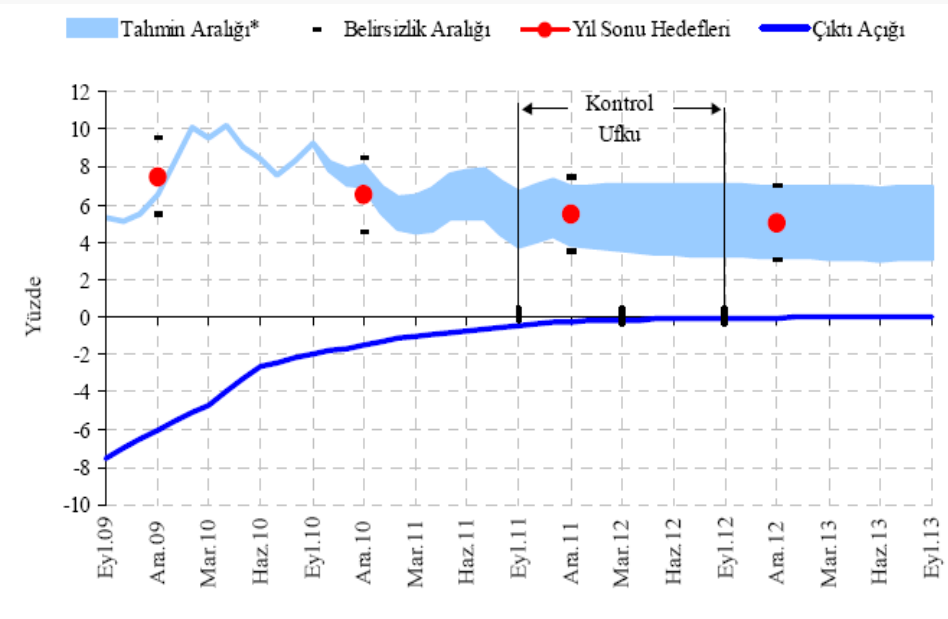
	2010	2011	2012
Petrol Fiyatları	80 \$	85 \$	90 \$
Gıda Fiyatları	% 10,5	% 7	% 7

Enflasyon Tahminleri :

2010	% 7,5
2011	% 5,4
2012	% 5,1

Enflasyon Gerçekleşmeleri, Tahminler ve Hedefler

(Eylül 2009 – Eylül 2013, yüzde)



*Enflasyonun tahmin aralığı içinde kalma olasılığı yüzde 70'tir.

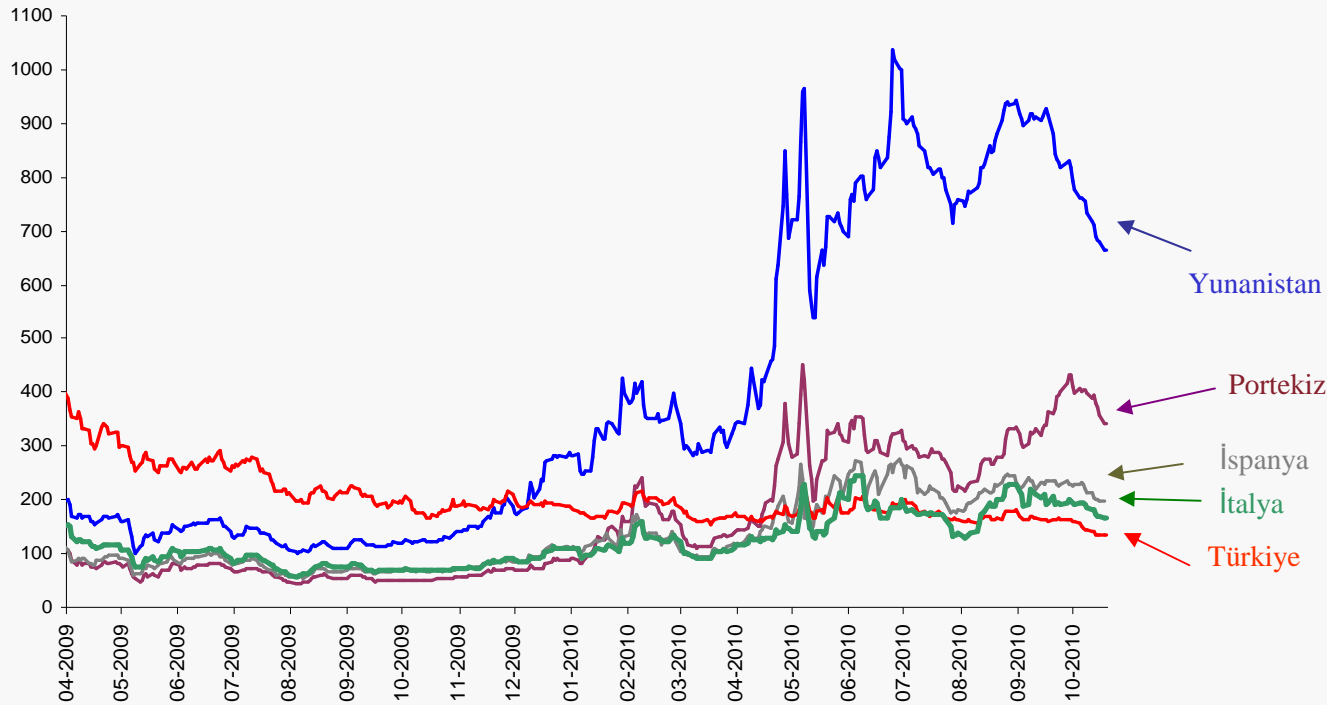
Kaynak: TCMB

IV. Finansal İstikrar

Türkiye’de Finansal İstikrar

Türkiye’nin risk primi, güçlü bankacılık sistemi ve düşük borçluluk oranının verdiği destek ile yatırım yapılabilir kredi notuna sahip bir çok ülkeden daha düşük seviyededir.

Seçilmiş Ülkelerin 5 Yıllık CDS Primleri*
(Nisan 2009 – Ekim 2010)



*22 Ekim 2010 itibarıyla
Kaynak: Bloomberg, TCMB

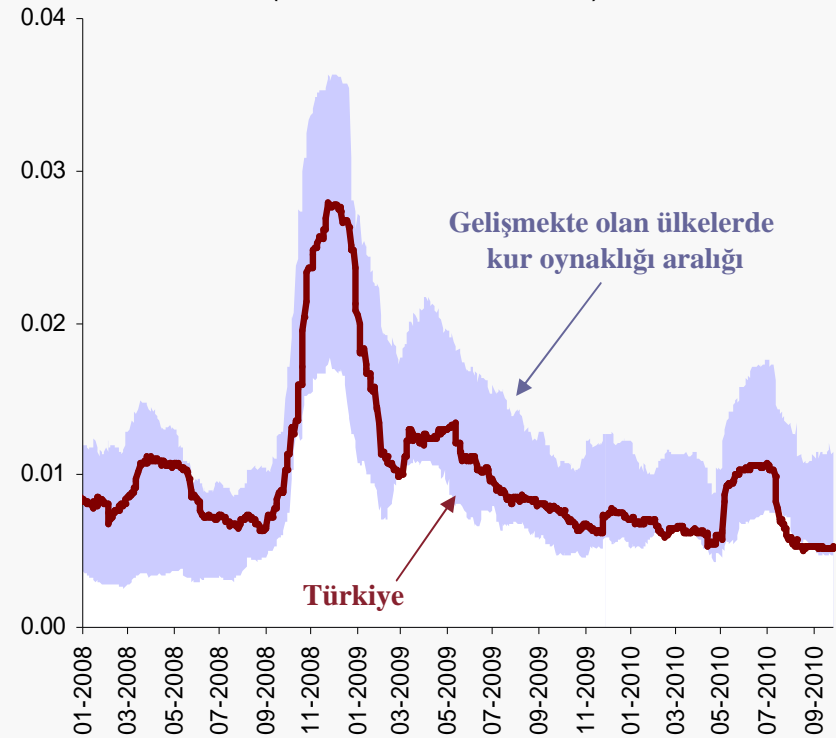
Türkiye’de Finansal İstikrar

Tarihsel olarak oynaklığı en yüksek ve küresel risk iştahına en duyarlı para birimlerinden biri olan Türk lirasının küresel kriz boyunca sergilediği görece istikrarlı seyir, 2010 yılında da devam etmiştir.

Döviz Kuru Sepeti ve EMBI+ Türkiye
(Haziran 2007 – Ekim 2010)



Seçilmiş Ülkelerin Kur Oynaklığı*
(Ocak 2008 – Ekim 2010)



*ABD Dolarına karşı 50 Günlük standart sapma; Brezilya, Şili, Çek Cum., Macaristan, Meksika, Yeni Zelanda, Polonya, G. Afrika, G. Kore (en yüksek ve en düşük değerler)

Türkiye’de Finansal İstikrar

TCMB’nin faiz indirimleri sonucunda istikrarlı biçimde azalan reel piyasa faizlerinin iktisadi faaliyetteki toparlanmaya rağmen yükseliş eğilimi göstermemesi, Türkiye’de reel faizlerin kriz sonrası süreçte de düşük seviyelerde kalabileceğinin göstergesidir.

Seçilmiş Ülkelerde Reel Faiz Oranları
(Ekim 2010, yüzde)

	Kısa Vadeli Faiz Oranları	2010 Enflasyon Beklentileri	Reel Politika Faiz Oranları
Tayland	1.75	3.50	-1.69
Şili	2.75	3.50	-0.72
Çek C.	0.75	1.50	-0.74
Kore	2.25	2.80	-0.54
Türkiye	7.00	7.56	-0.52
Filipinler	4.00	4.00	0.00
Meksika	4.50	4.30	0.19
Macaristan	5.25	4.70	0.53
Malezya	2.75	2.00	0.74
Polonya	3.50	2.50	0.98
G.Afrika	6.00	4.75	1.19
Çin	5.56	3.00	2.49
Brezilya	10.75	5.00	5.48

Kaynak: Bloomberg, TCMB

Türkiye’de Reel Faiz Oranı*
(Ocak 2008 – Ekim 2010, 2 yıllık, yüzde)



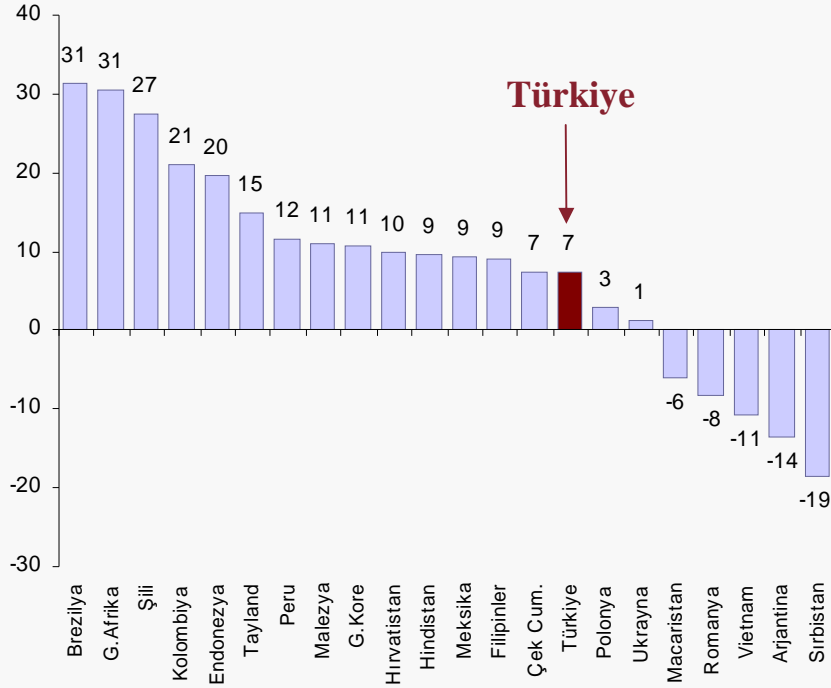
* Getirisi eğrisi ile elde edilen 2 yıllık nominal faizler ile 24 aylık enflasyon beklentileri kullanılmıştır.

Kaynak: TCMB, TÜİK

Türkiye’de Finansal İstikrar

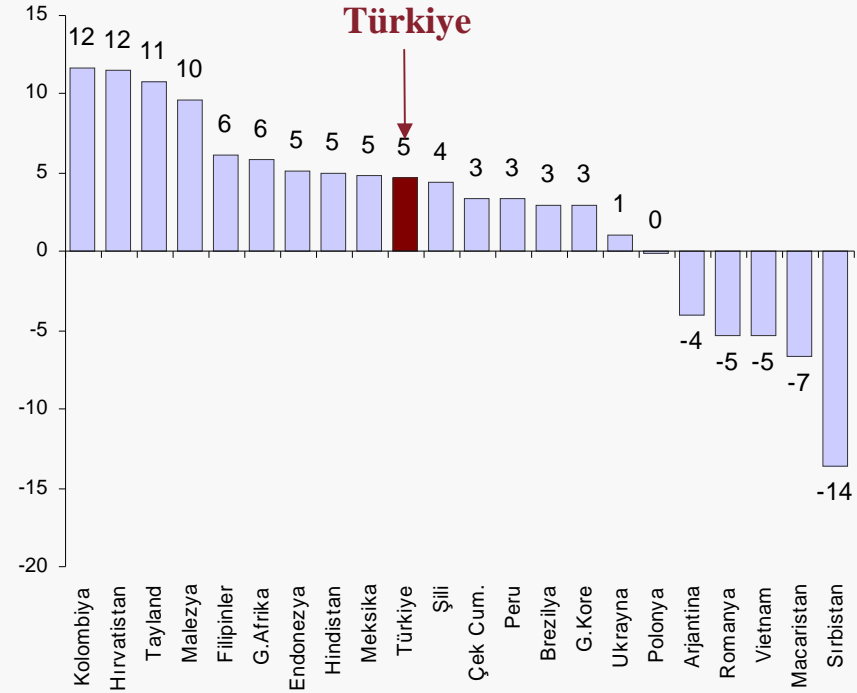
Diğer gelişmekte olan ülkelerle kıyaslandığında, Türk lirasının değerinde önemli bir değişim gözlenmemektedir.

**ABD Doları Karşısında
Yerel Para Birimlerinin Değer Kazancı**
(Ocak 2009 tarihinden itibaren, yüzde değişim)



Kaynak: Bloomberg, TCMB

**ABD Doları Karşısında
Yerel Para Birimlerinin Değer Kazancı**
(Ocak 2010 tarihinden itibaren, yüzde değişim)

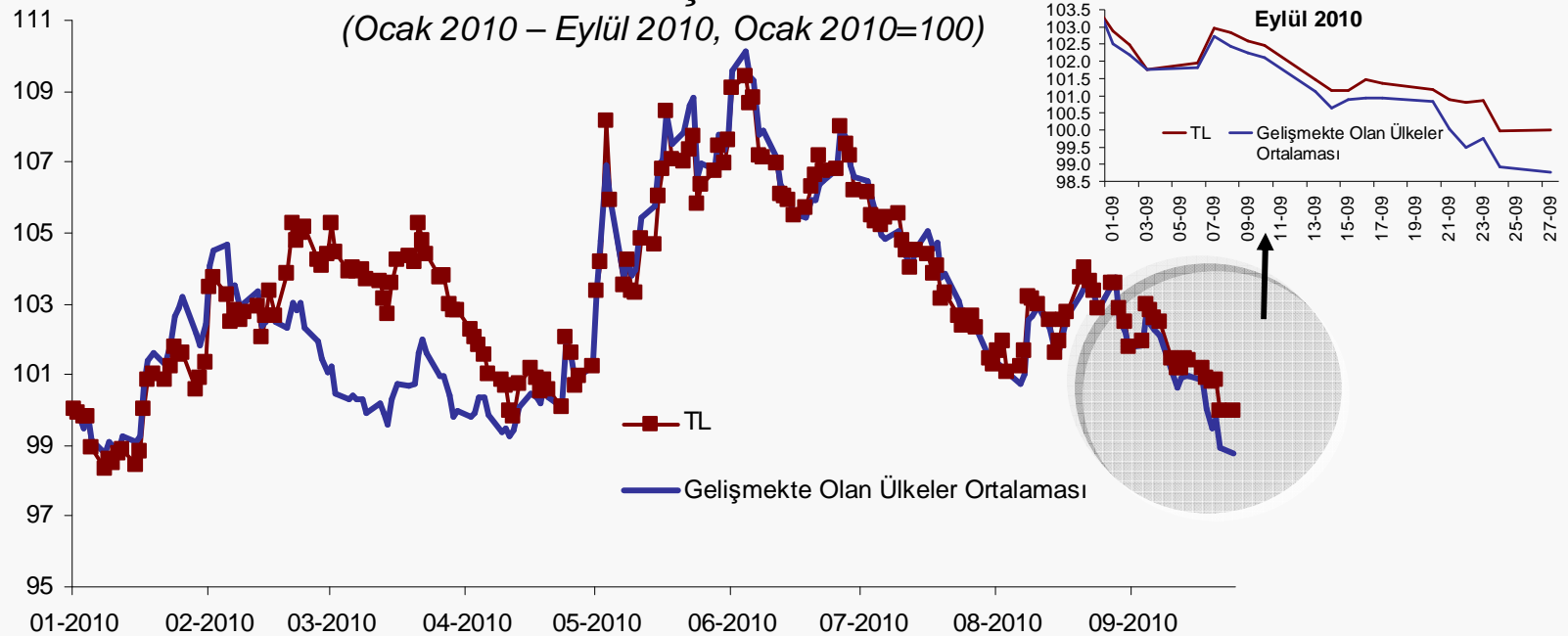


Kaynak: Bloomberg, TCMB

Kur Gelişmeleri

Gelişmekte olan ülkelerde makro ekonomik istikrarın sağlanması, yüksek büyüme ve verimlilik artışları, gelişmiş ülke merkez bankalarının izledikleri gevşek para politikalarının sonucunda gelişmiş ülkelerin para birimlerinde gelişmekte olan ülkelere kıyasla değer kaybı gözlenmektedir.

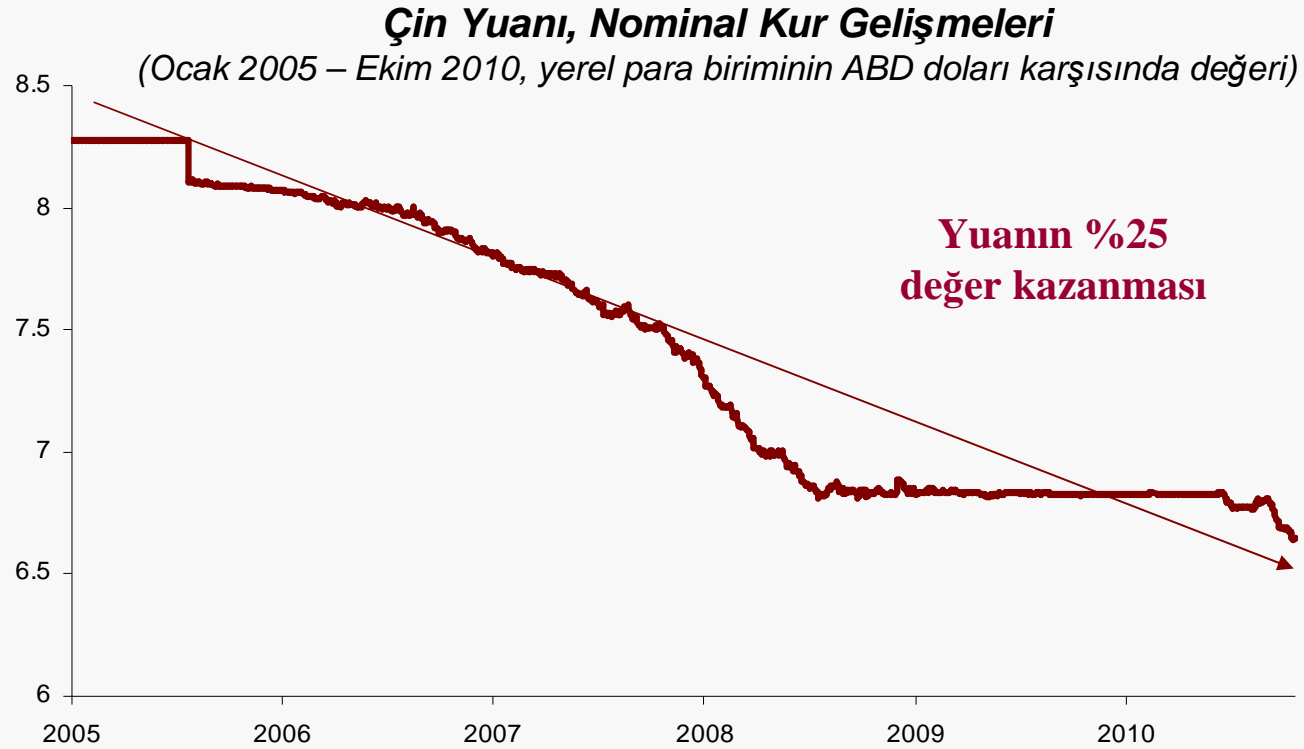
TL ve Gelişmekte Olan Ülke Para Birimlerinin ABD Dolarına Karşı Performansı* (Ocak 2010 – Eylül 2010, Ocak 2010=100)



* Gelişmekte olan ülkeler ortalaması, Brezilya, Şili, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Meksika, Polonya, G. Afrika, G. Kore ve Kolombiya para birimlerinin ABD Dolarına karşı ortalama kurları eşit ağırlıklı olarak hesaplanmıştır. Düşüş nominal kurun değer kazanması anlamına gelmektedir.
Kaynak: Bloomberg, TCMB

Kur Gelişmeleri

Gelişmiş ũkelere göre daha yüksek büyüme performansı ve verimlilik artışı gösteren Çin'in para birimi olan Yuan'da değerlenme eğilimi devam etmektedir. 2005 yılı Temmuz ayından bu yana Yuan'ın Amerikan Doları karşısındaki değer kazancı yüzde 25 olmuştur.



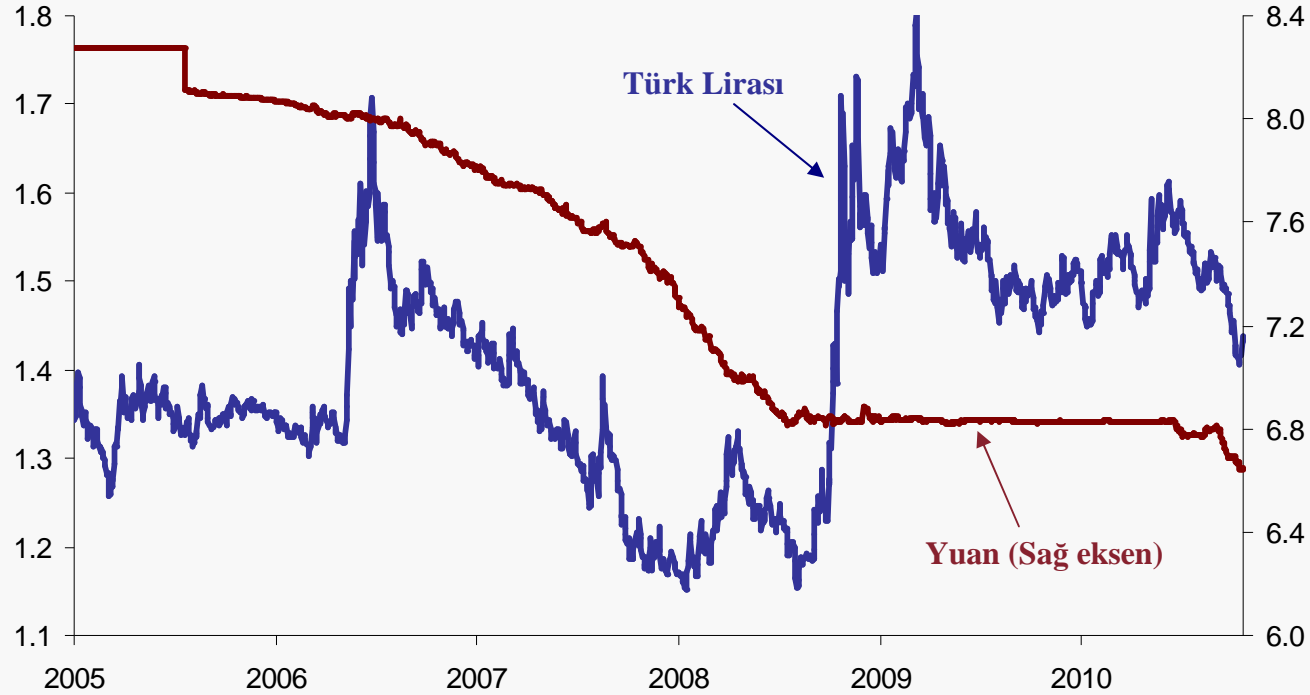
* Düşüş nominal kurun değer kazanması anlamına gelmektedir.

Kaynak: Bloomberg, TCMB

Kur Gelişmeleri

Aynı dönem zarfında Türk Lirası dalgalı ancak yatay bir seyir izlemiştir.

Çin Yuanı ve Türk Lirası Kur Gelişmeleri
(Ocak 2005 – Ekim 2010, yerel para biriminin ABD doları karşısındaki değeri)



* Düşüş nominal kurun değer kazanması anlamına gelmektedir.

Kaynak: Bloomberg, TCMB

Kur Gelişmeleri

Enflasyon farklılıklarından arındırıldığında Yuan'ın son beş yılda Türk Lirası'ndan daha fazla değer kazandığı gözlenmektedir.

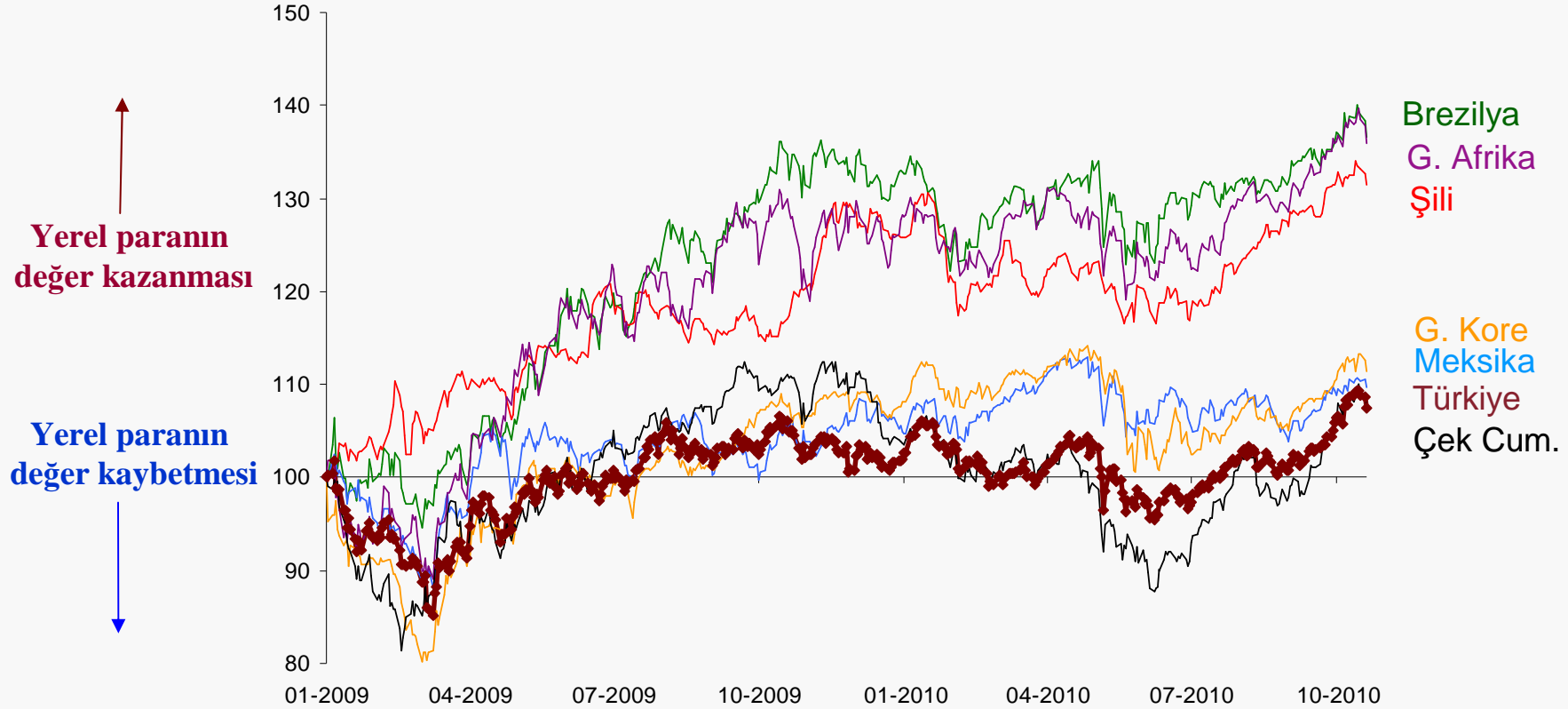
Reel Efektif Kurlar

(Ocak 2005 – Eylül 2010, Tüfe Bazlı, 2005=100)



Türkiye’de Finansal İstikrar

Seçilmiş Ülkelerde Kur Gelişmeleri
(Ocak 2009 – Ekim 2010, yerel para biriminin ABD doları karşısında değeri, Ocak 2009=100)



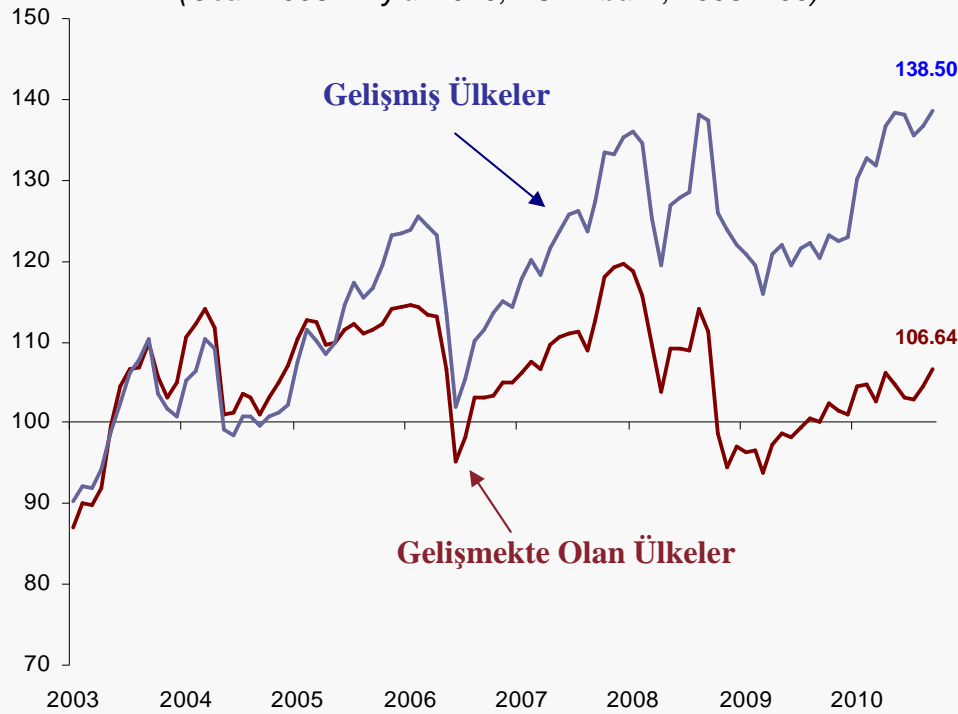
Kaynak: Bloomberg, TCMB

Reel Kur Endeksi

Reel kur endeksinin gelişmekte olan ülkelere kıyasla istikrarlı bir seyir göstermesi, gerçekleştirilen verimlilik artışları ile birlikte Türkiye'nin dış ticarete rekabet gücünü korumasına destek vermiştir.

Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelere Göre Reel Efektif Kur Göstergeleri

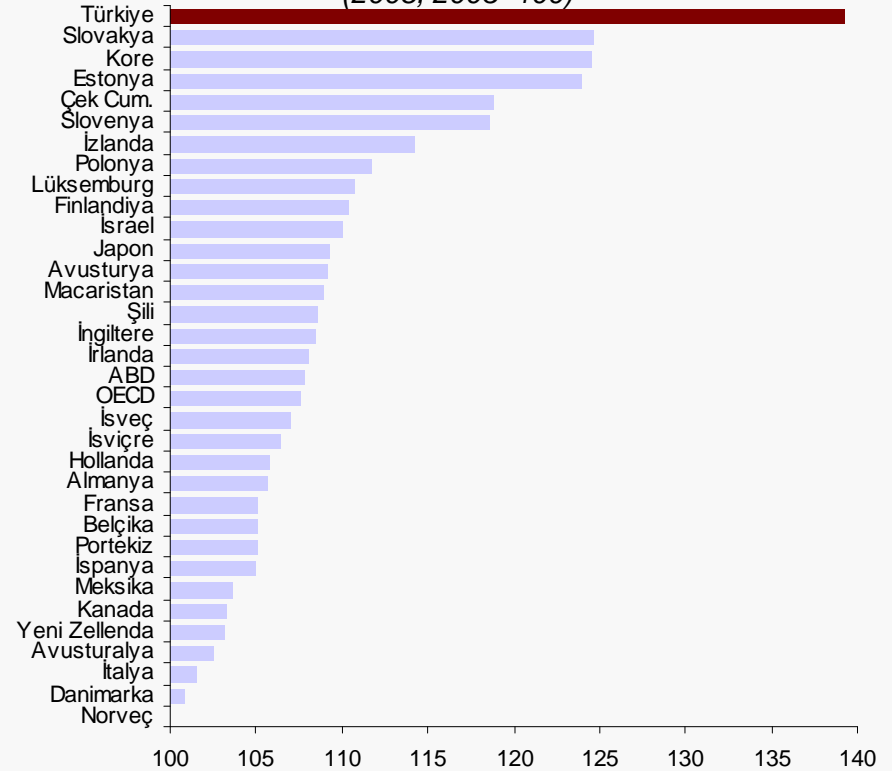
(Ocak 2003 – Eylül 2010, TÜFE bazlı, 2003=100)



Kaynak: BIS, TCMB

Çalışan Başına Verimlilik

(2008, 2003=100)



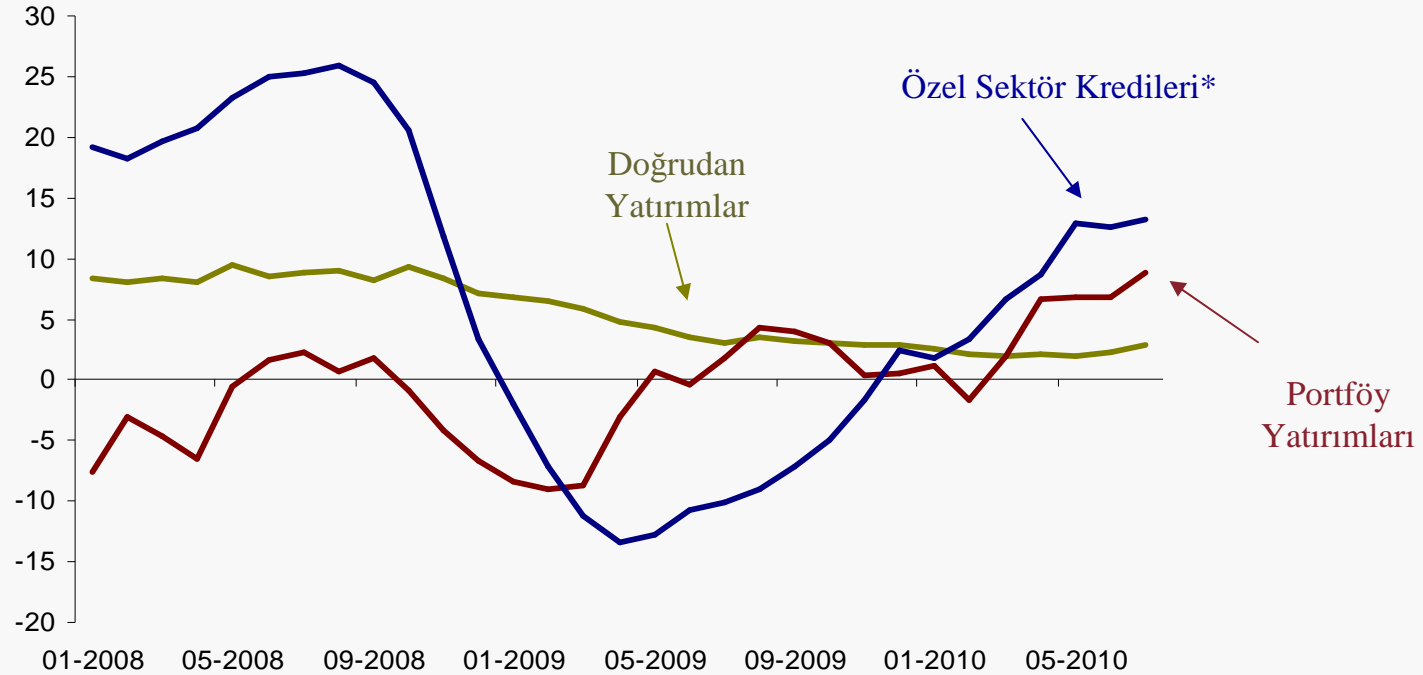
Kaynak: OECD, TÜİK, TCMB

Sermaye Hareketleri

Gelişmiş ülkelerde ekonomilerin zayıf seyri, Türkiye gibi büyüme potansiyeli yüksek olan ülkelere sermaye akışının hızlanmasına neden olmakta ve bu durum finansal istikrara ilişkin bir risk unsuru oluşturmaktadır.

Ödemeler Dengesi Alt Kalemleri

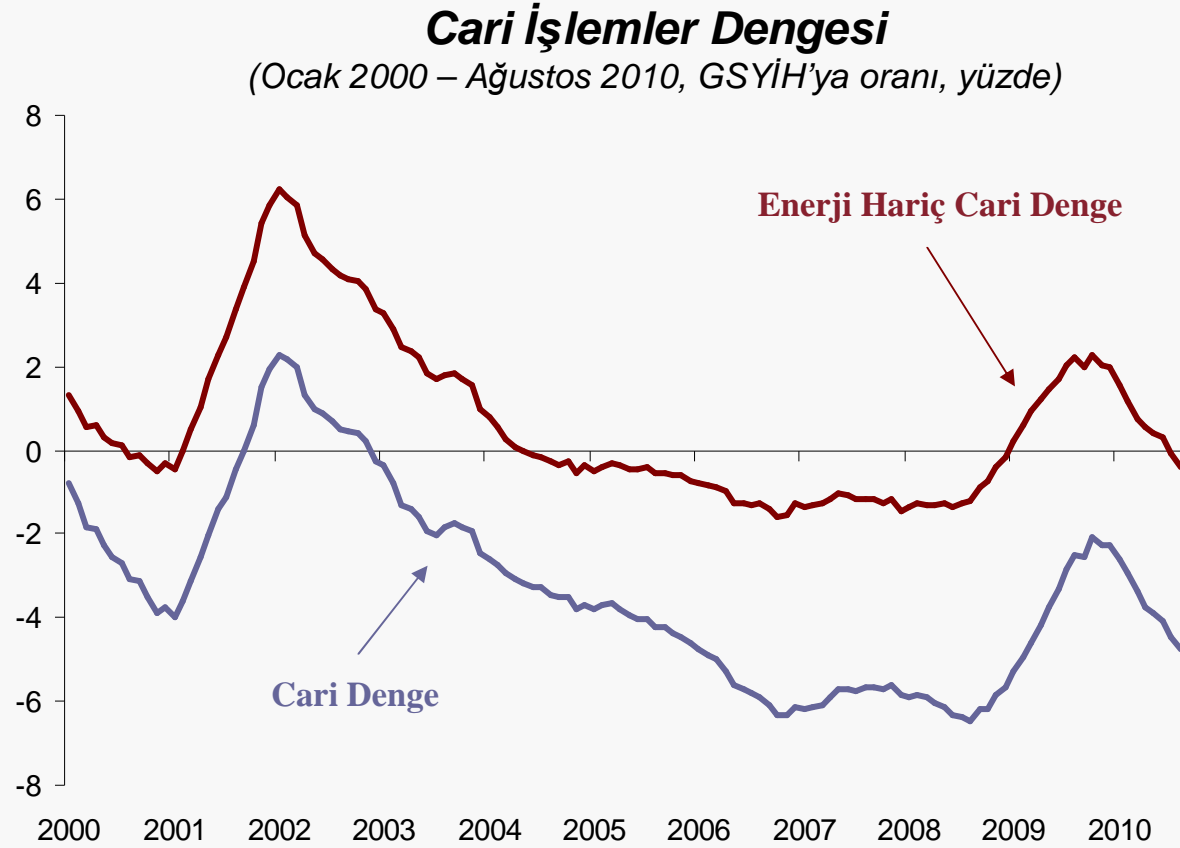
(Ocak 2008 – Temmuz 2010, 6 aylık birikimli toplam, milyar ABD Doları)



* 32 sayılı kararda yapılan değişikliğin etkisinden arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

Cari Açık Gelişmeleri

Bu çerçevede cari açık, yakından takip edilen göstergelerden biridir.



Kaynak. TÜİK, TCMB

Cari Açığın Kaynakları

Net Kamu Borçlanması
(Bütçe Açığı)

+ Net Özel Kesim Borçlanması

Cari Açık

Cari Açığın Kaynakları

2002-2008 Dönemi

$$\begin{array}{r} \text{Net Kamu Borçlanması} \\ \text{(Bütçe Açığı)} \\ + \\ \text{Net Özel Kesim Borçlanması} \\ \hline \text{Cari Açık} \end{array}$$

Diagram illustrating the components of the Current Account Deficit (Cari Açık) for the 2002-2008 period. The deficit is composed of the Net Public Debt (Net Kamu Borçlanması) and the Net Private Sector Debt (Net Özel Kesim Borçlanması). The Net Public Debt is represented by a green downward arrow, and the Net Private Sector Debt is represented by a red upward arrow. The resulting Current Account Deficit is represented by a dark red upward arrow.

Cari Açığın Kaynakları

2009 Yılı

$$\begin{array}{r} \text{Net Kamu Borçlanması} \\ \text{(Bütçe Açığı)} \\ + \\ \text{Net Özel Kesim Borçlanması} \\ \hline \text{Cari Açık} \end{array}$$


Cari Açığın Kaynakları

2010-2013 Dönemi

$$\begin{array}{r} \text{Net Kamu Borçlanması} \\ \text{(Bütçe Açığı)} \\ + \\ \text{Net Özel Kesim Borçlanması} \\ \hline \text{Cari Açık} \end{array}$$

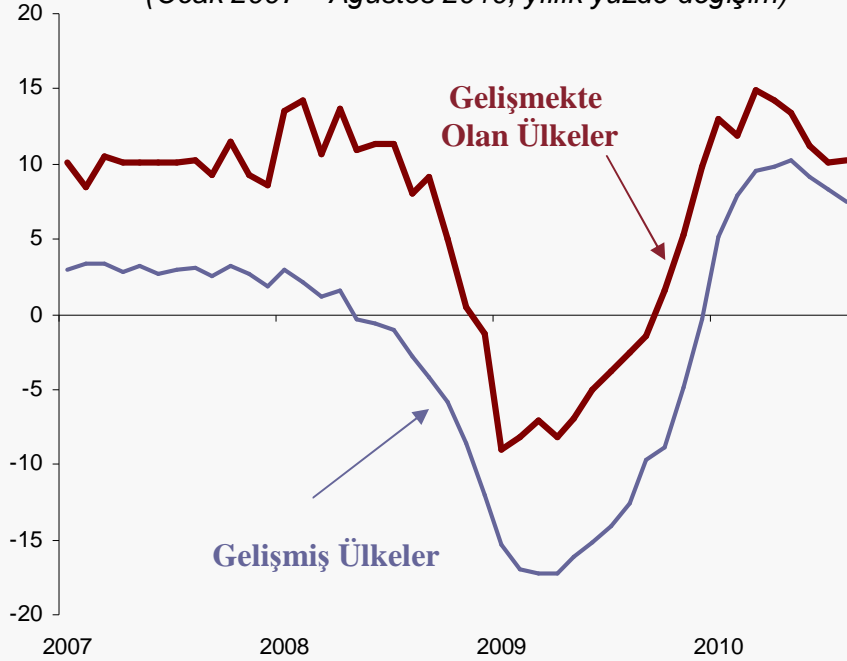
The diagram illustrates the components of the current account deficit (Cari Açık) for the 2010-2013 period. It shows that the current account deficit is the sum of the net public borrowing (Net Kamu Borçlanması) and the net private sector borrowing (Net Özel Kesim Borçlanması). The net public borrowing is represented by a green downward arrow, and the net private sector borrowing is represented by a red upward arrow. The resulting current account deficit is represented by a dark red upward arrow.

V. Küresel İktisadi Görünüm

Küresel Krizden Çıkış

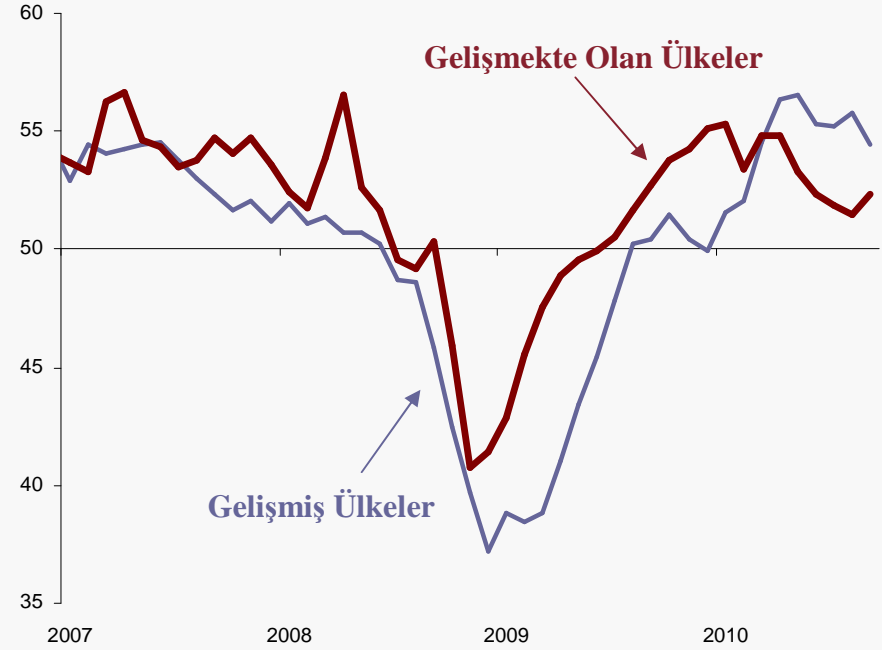
Küresel ekonomide 2009 yılının ikinci yarısında belirginleşen toparlanma eğilimi, 2010 yılının ilk yarısında da devam etmiştir. Bununla birlikte dünya ekonomilerinin son aylarda tekrar bir yavaşlama sürecine girdiğine ilişkin sinyaller alınmaktadır.

Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Sanayi Üretimi
(Ocak 2007 – Ağustos 2010, yıllık yüzde değişim)



Kaynak: Bloomberg, TCMB

Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Satın Alma Yöneticisi Endeksi (PMI) Gerçekleşmeleri
(Ocak 2007 – Eylül 2010)

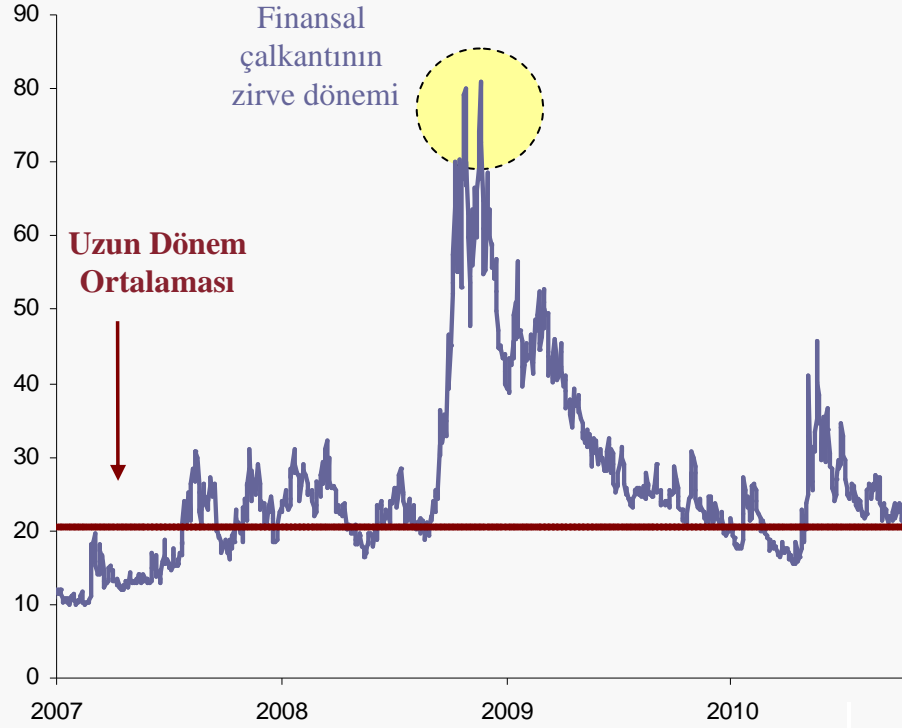


Kaynak: Bloomberg, TCMB

Küresel Riskler

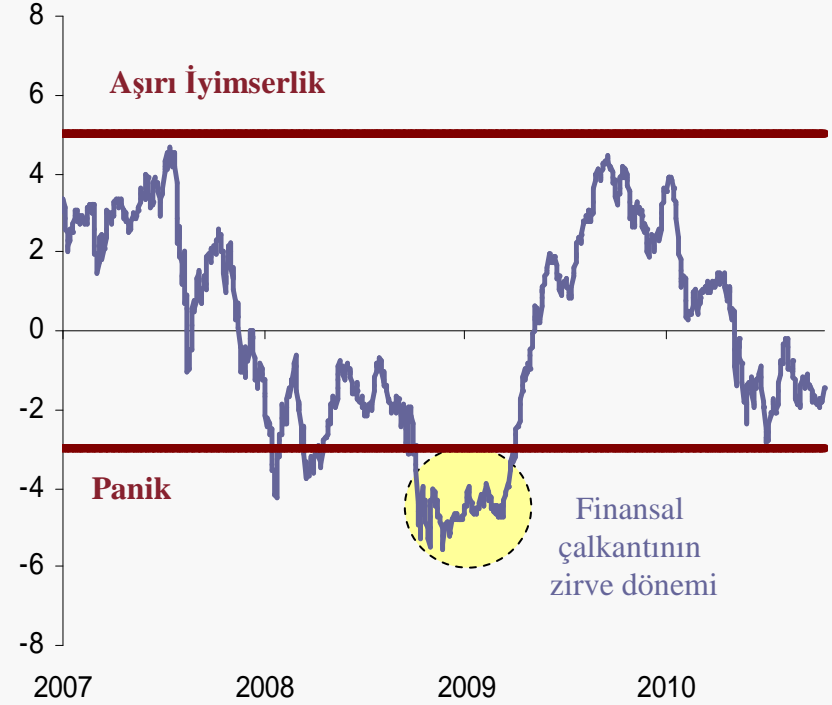
Küresel risk unsurlarının belirginleşmesi sonucu ikinci çeyrekte bozulan risk Göstergeleri olumsuz seyrini korurken, oynaklık endeksi tarihsel ortalamasına geri dönmüştür.

Oynaklık Endeksi
(Ocak 2007 – Ekim 2010)



Kaynak: Bloomberg, TCMB

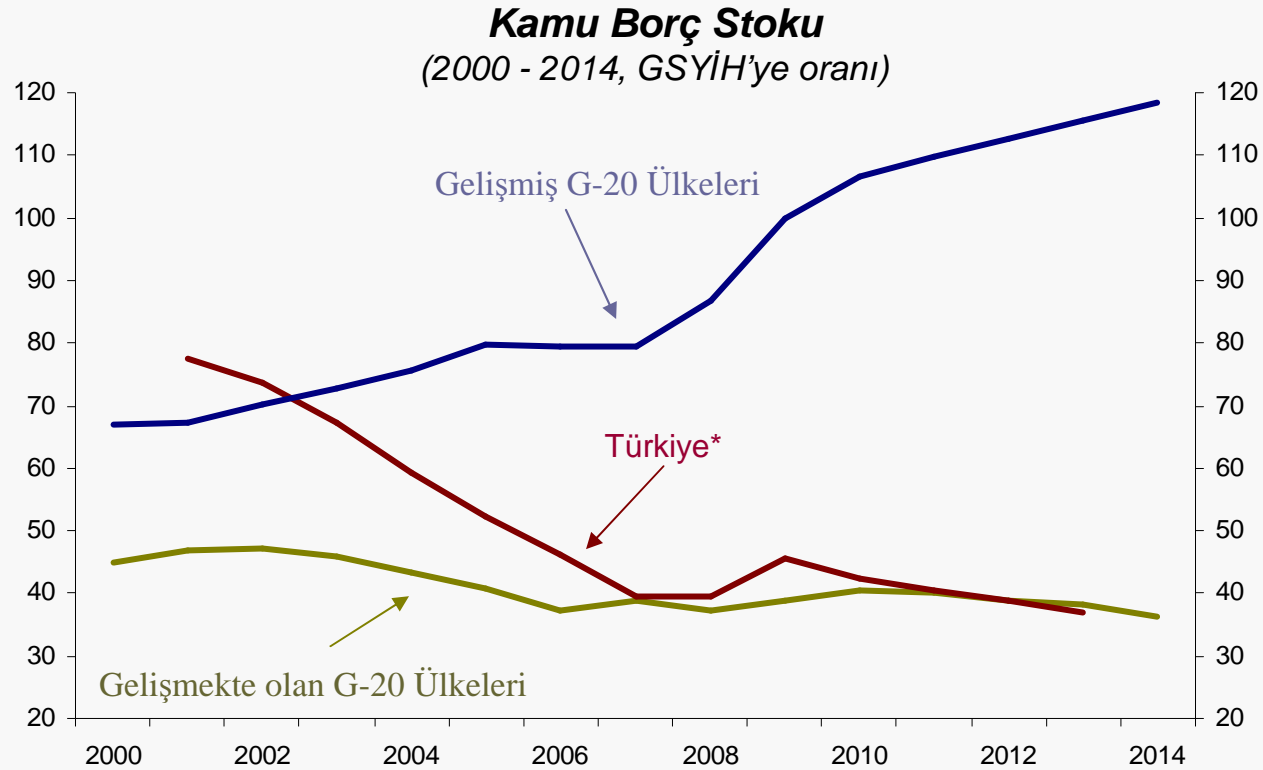
Global Risk İştahı Endeksi
(Ocak 2007 – Ekim 2010)



Kaynak: Credit Suisse, TCMB

Küresel Riskler – Kamu Maliyesi

Gelişmiş ülkelerde uygulanan genişleyici maliye politikalarının sonucunda hızla artan kamu borç stokları önemli bir risk unsurudur. Türkiye’de ise kamu borcunun düşük seviyesi ülkemizin olumlu yönde ayrışmasına destek olmaktadır.



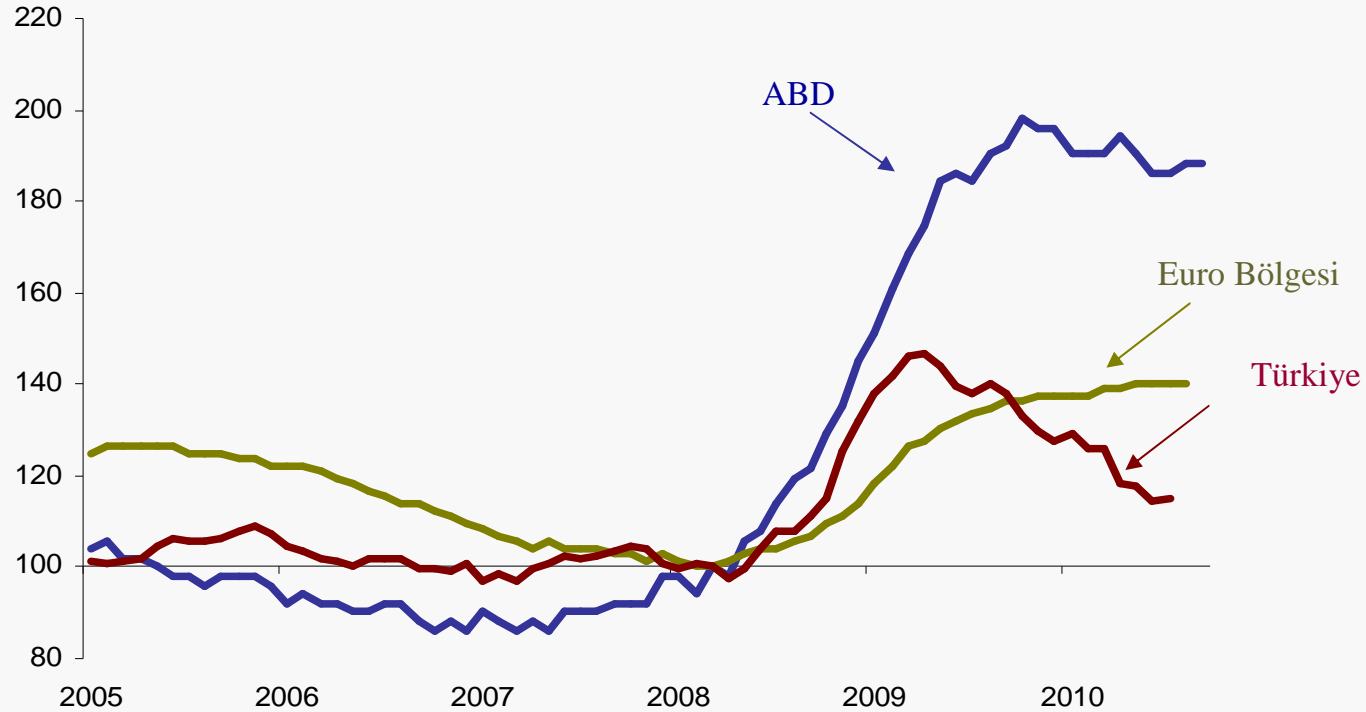
*Orta Vadeli Program (2010 -2013) Hedefleri

Kaynak: IMF WEO Ekim 2010, Hazine, BDDK, TCMB

Küresel Riskler – İşsizlik

Gelişmiş ülkelerde işsizlik oranları yüksek seviyesini korumaktadır. Türkiye’de ise, kriz öncesi seviyesinin üzerinde olmasına rağmen gerilemeye devam etmektedir.

Türkiye, ABD ve Euro Bölgesinde İşsizlik Oranı
(Ocak 2005 – Eylül 2010, Mart 2008 = 100)

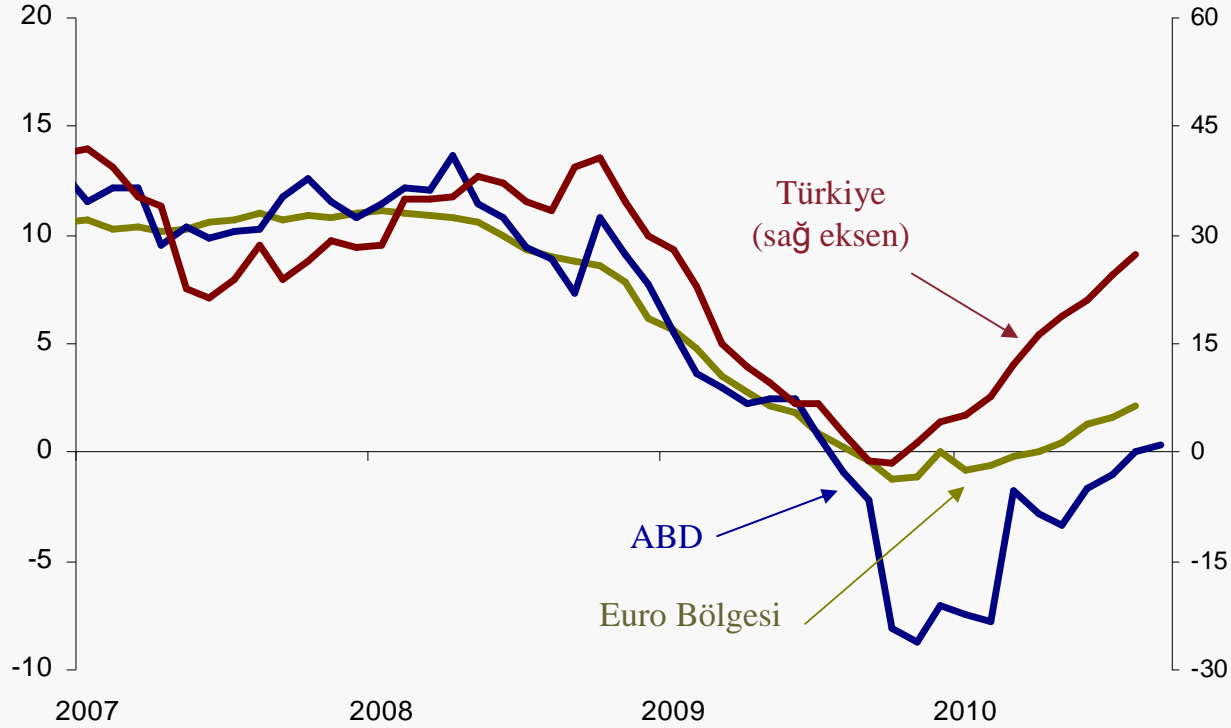


Kaynak: Bloomberg, BDDK, TCMB

Küresel Riskler – Krediler

Gelişmiş ülkelerde bankacılık sistemine ilişkin sorunlar devam etmekte, kredi hacminde belirgin bir canlanma gözlenmemektedir. Türkiye’de ise kredi hacmindeki artış kriz öncesi dönemdeki ortalama seviyesine geri dönmüştür

ABD, Euro Bölgesi ve Türkiye Kredi Gelişmeleri
(Ocak 2007 – Eylül 2010, yıllık yüzde değişim)

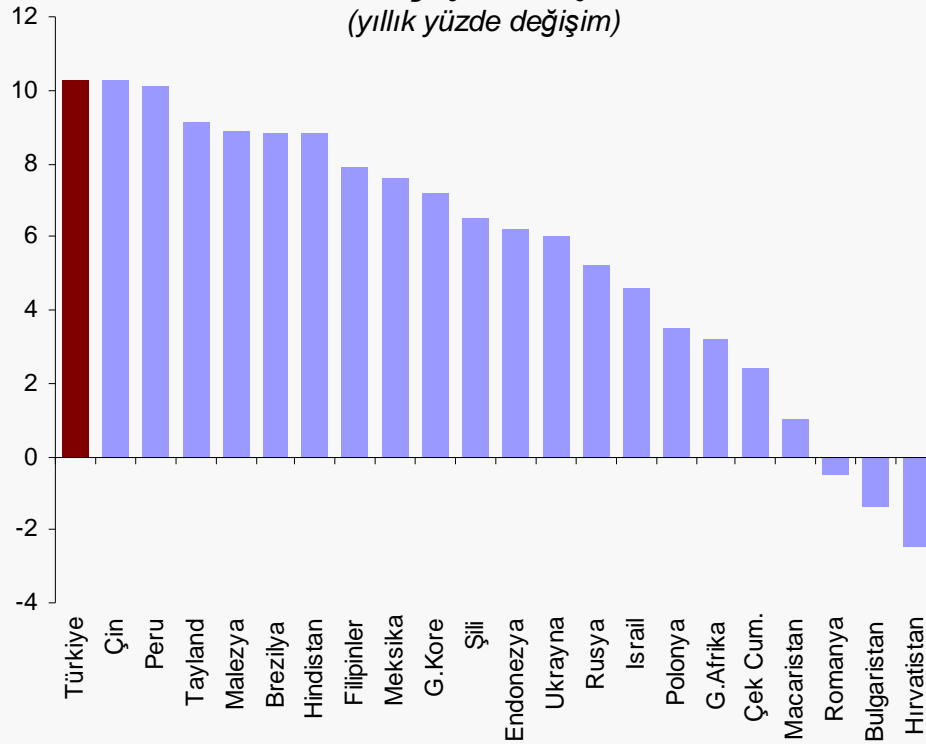


Kaynak: Bloomberg, BDDK, TCMB

Küresel Ekonomide Ayrışma Sinyalleri

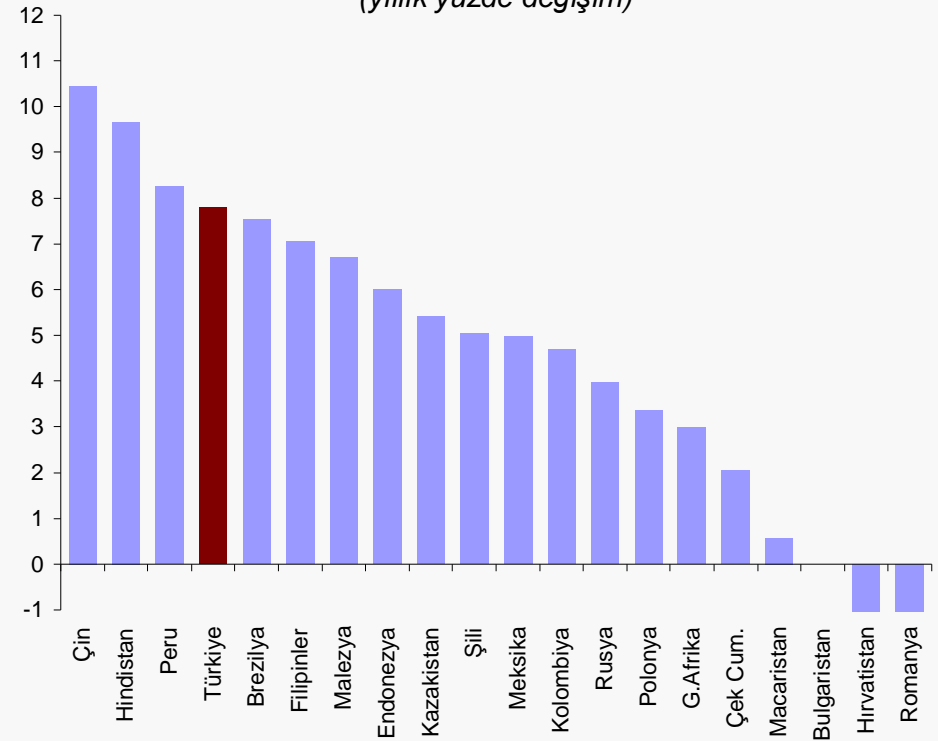
Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu bir çok gelişmekte olan ülkede iktisadi faaliyette belirgin bir canlanma gözlenirken, gelişmiş ülkelerde ve Doğu Avrupa'da büyüme verileri zayıf seyrini korumaktadır.

2010 Yılı İkinci Çeyrek Büyüme Oranları
(yıllık yüzde değişim)



Kaynak: Bloomberg, TCMB

2010 Yılı Büyüme Oranı Beklentileri
(yıllık yüzde değişim)



Kaynak: IMF WEO Ekim 2010

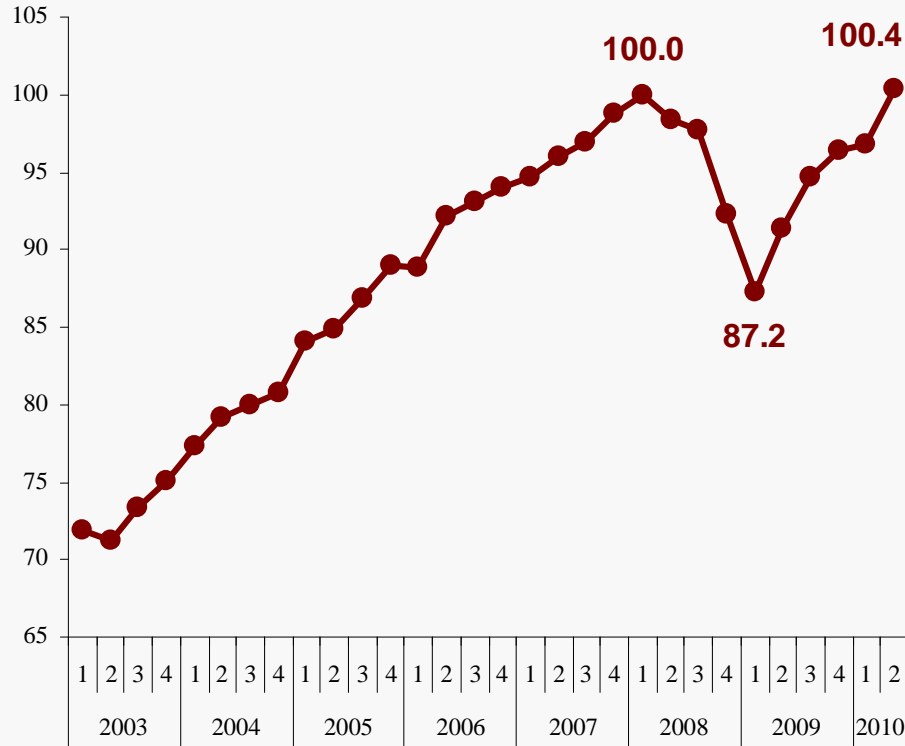
VI. Türkiye Ekonomisine İlişkin Son Gelişmeler

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

Son dönemde açıklanan veriler iktisadi faaliyetteki toparlanmanın devam ettiğini göstermektedir. Türkiye'nin GSYİH'si yılın ikinci çeyreğinde kriz öncesi düzeyine geri dönmüştür.

Mevsimsellikten Arındırılmış GSYİH

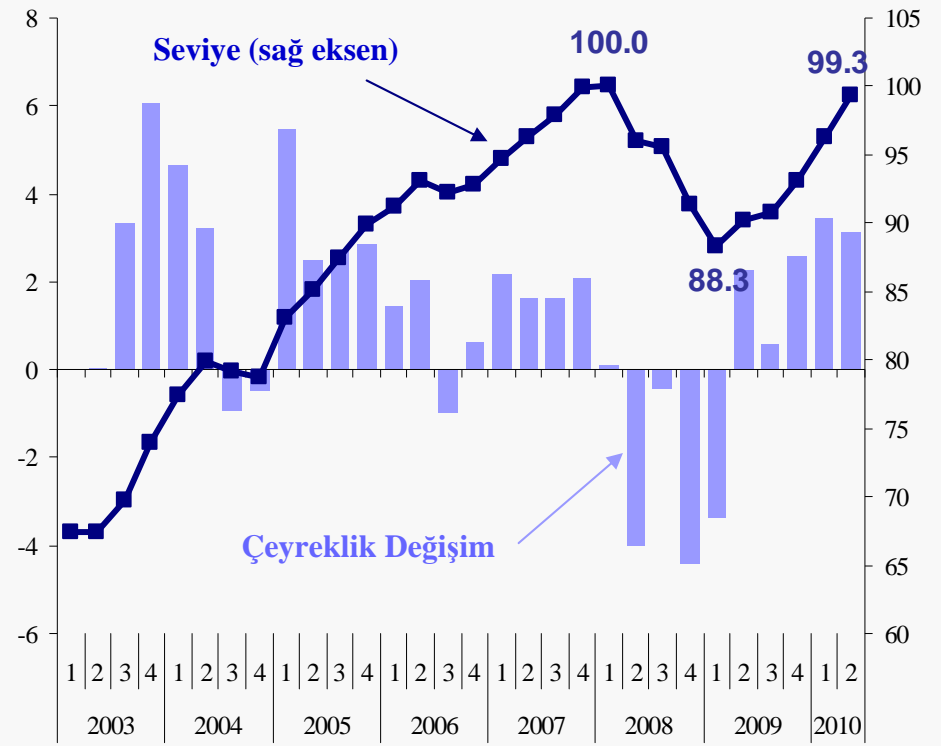
(2003 1.Ç – 2010 2.Ç, sabit fiyatlarla, 2008 1.Ç = 100)



Kaynak: TÜİK, TCMB

Mevsimsellikten Arındırılmış Nihai Yurt İçi Talep

(2003 1.Ç – 2010 2.Ç, sabit fiyatlarla, 2008 1.Ç=100)



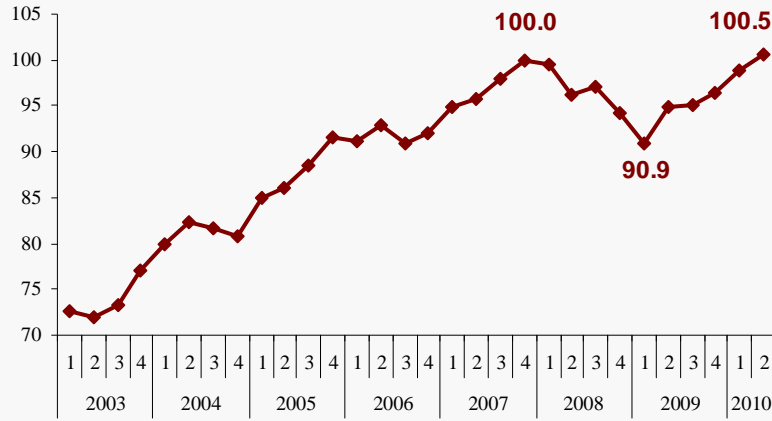
Kaynak: TÜİK, TCMB

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

Özel kesim tüketim ve yatırım harcamaları istikrarlı bir artış eğilimindedir.

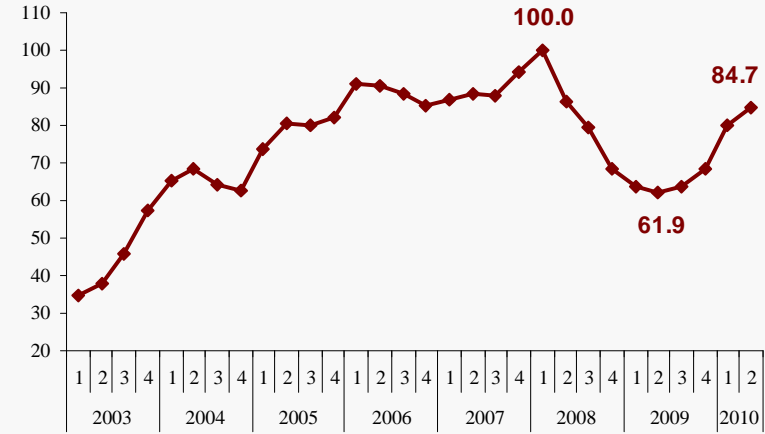
Özel Tüketim Harcamaları*

(2003 1.Ç – 2010 2.Ç, sabit fiyatlar, 2008 1.Ç=100)



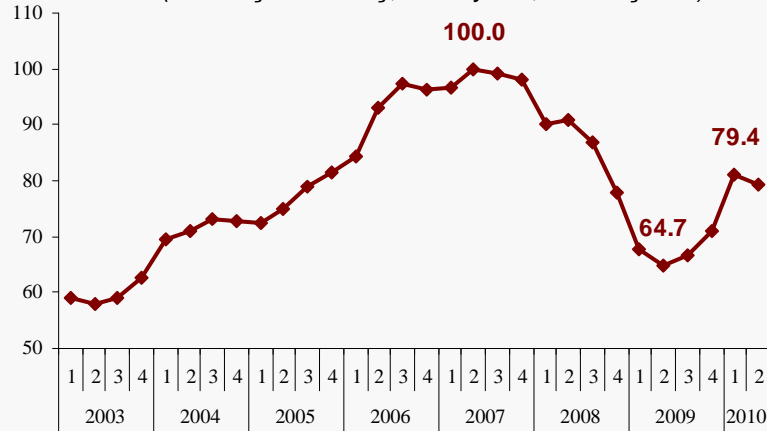
Özel Makine-Teçhizat Yatırımları*

(2003 1.Ç – 2010 2.Ç, sabit fiyatlar, 2008 1.Ç=100)



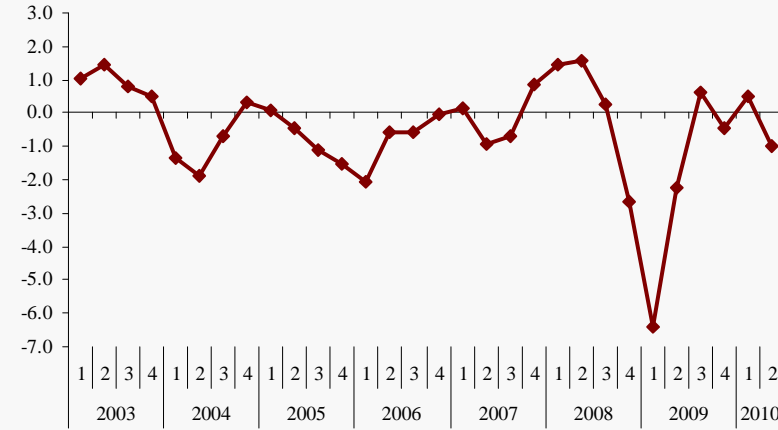
Özel İnşaat Yatırımları*

(2003 1.Ç – 2010 2.Ç, sabit fiyatlar, 2008 1.Ç=100)



Stok Harcamaları*

(2003 1.Ç – 2010 2.Ç, GSYİH'ya oranı, yüzde)



* Mevsimsellikten arındırılmış

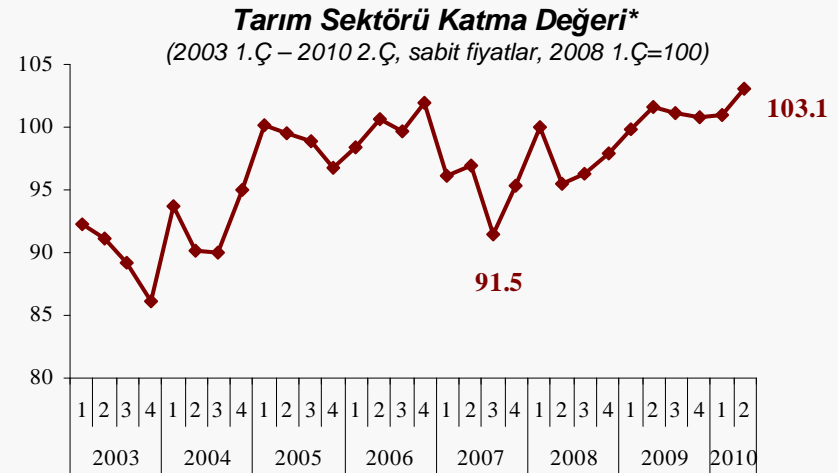
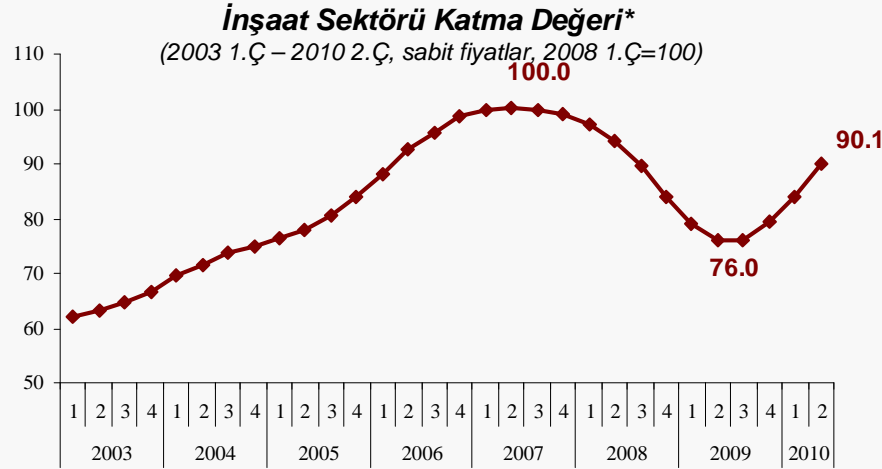
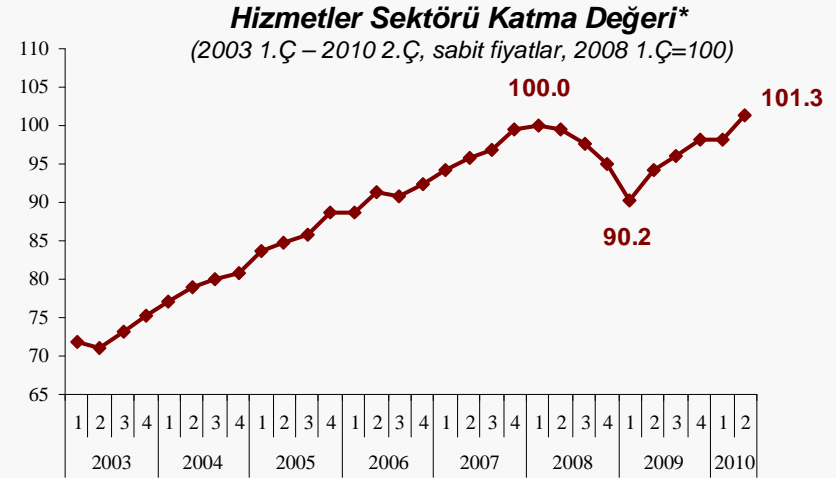
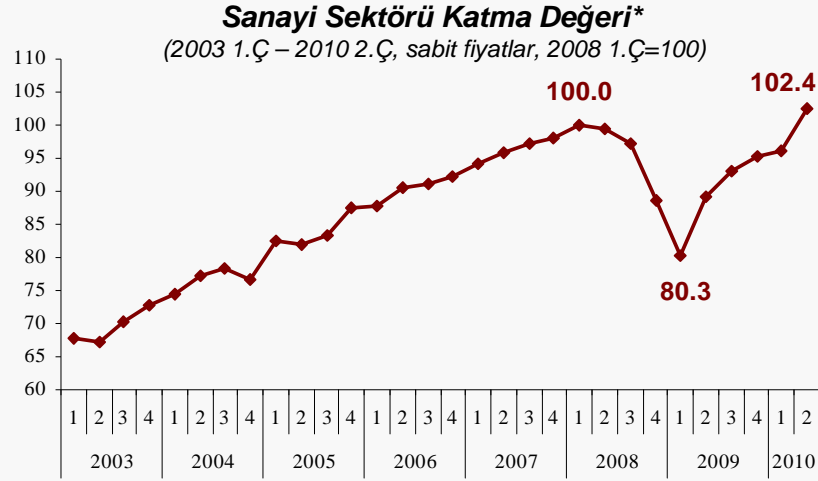
Kaynak: TÜİK, TCMB

* Mevsimsellikten arındırılmış

Kaynak: TÜİK, TCMB

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

Sanayi ve hizmet sektörü katma değerleri ilk çeyrekteki duraklamanın ardından yüksek oranda artarken, inşaat sektörü katma değeri istikrarlı toparlanma eğilimini sürdürmüştür.



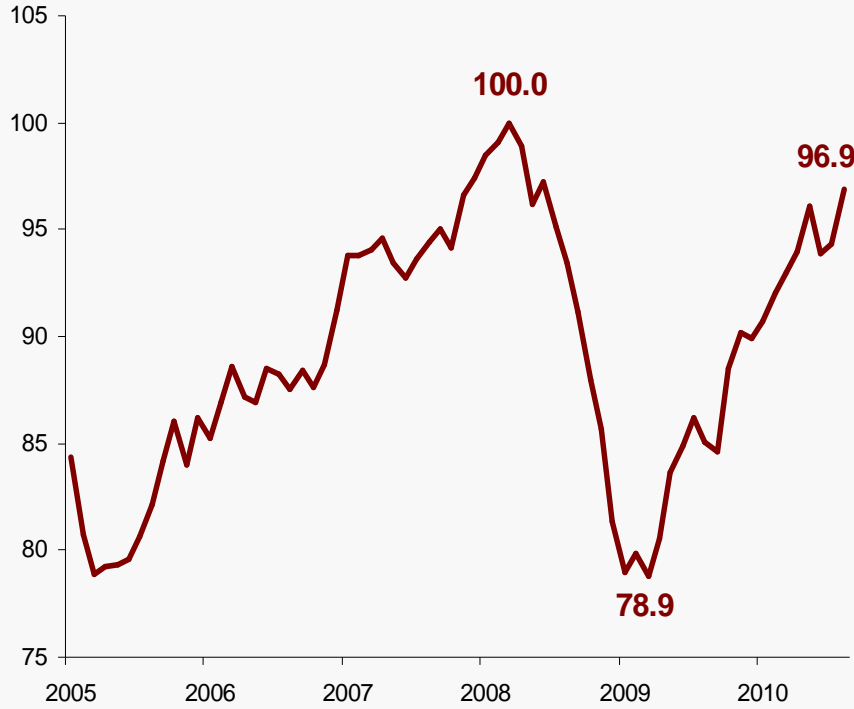
* Mevsimsellikten arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

* Mevsimsellikten arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

Üretim Gelişmeleri

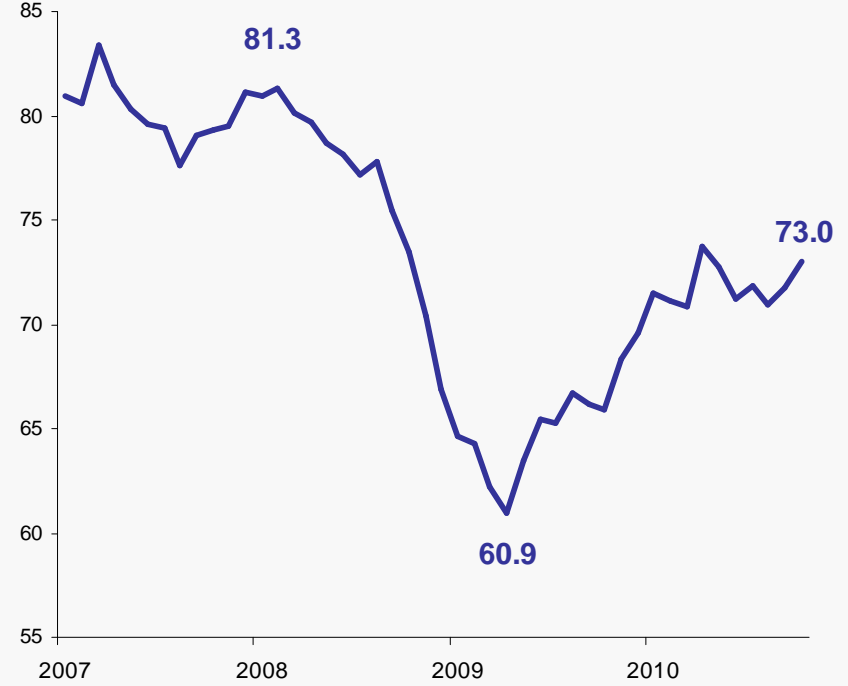
Sanayi üretimi, 2009 yılının ikinci çeyreğinden itibaren artış eğilimindedir. Bununla birlikte dış talebe ilişkin belirsizliklerin devam etmesi, sanayi üretiminin kriz öncesi seviyelere geri dönmesini geciktirmektedir.

**Mevsimsellikten Arındırılmış
Sanayi Üretim Endeksi**
(Ocak 2005 – Ağustos 2010, Mart 2008=100)



Kaynak: TÜİK, TCMB

**Mevsimsellikten Arındırılmış İmalat Sanayi
Kapasite Kullanım Oranı**
(Ocak 2007 – Ekim 2010, yüzde)



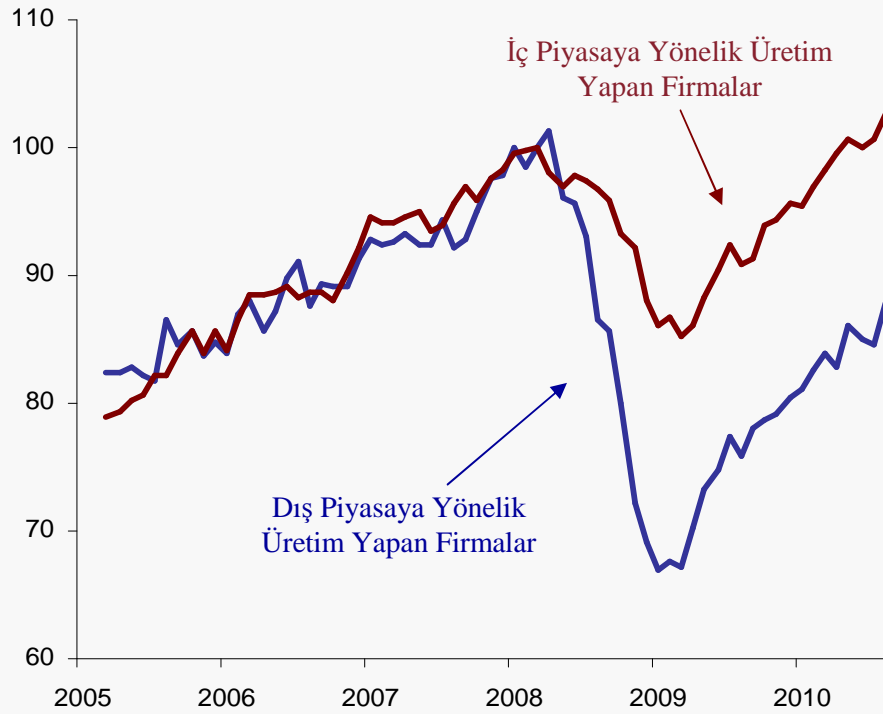
Kaynak: TCMB

Üretim Gelişmeleri

İç piyasaya üretim yapan sektörlerde toparlanma eğilimi, dış piyasalara üretim yapan sektörlerle kıyasla daha güçlü gerçekleşmektedir.

İç ve Dış Piyasaya Yönelik Firmaların Sanayi Üretim Endeksleri

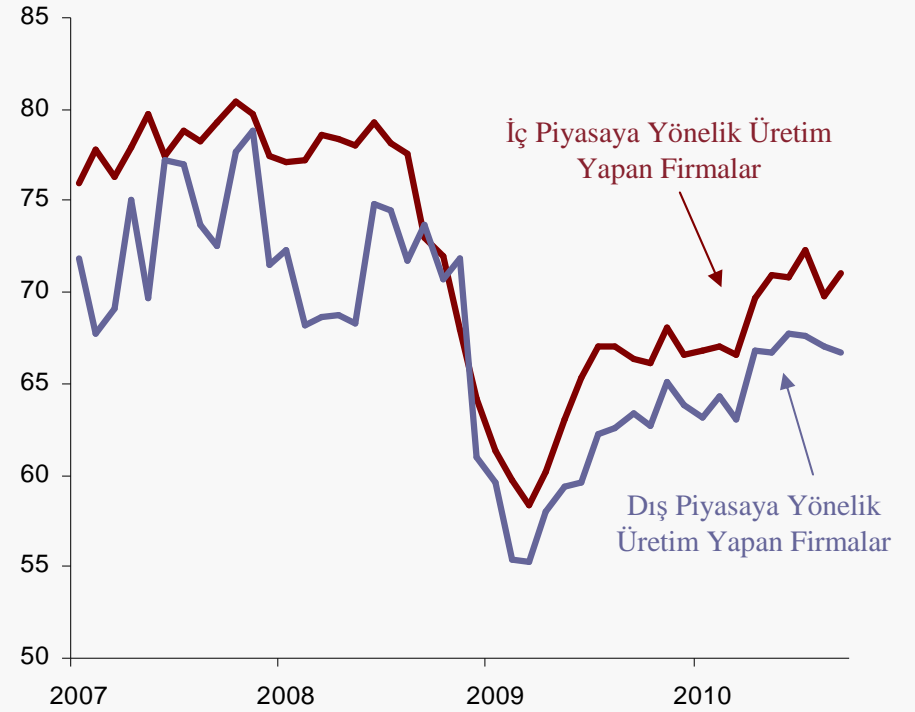
(Ocak 2007 – Ağustos 2010, Mart 2008=100)



Kaynak: TCMB

İç ve Dış Piyasaya Yönelik Firmaların Kapasite Kullanım Oranları

(Ocak 2007 – Eylül 2010)

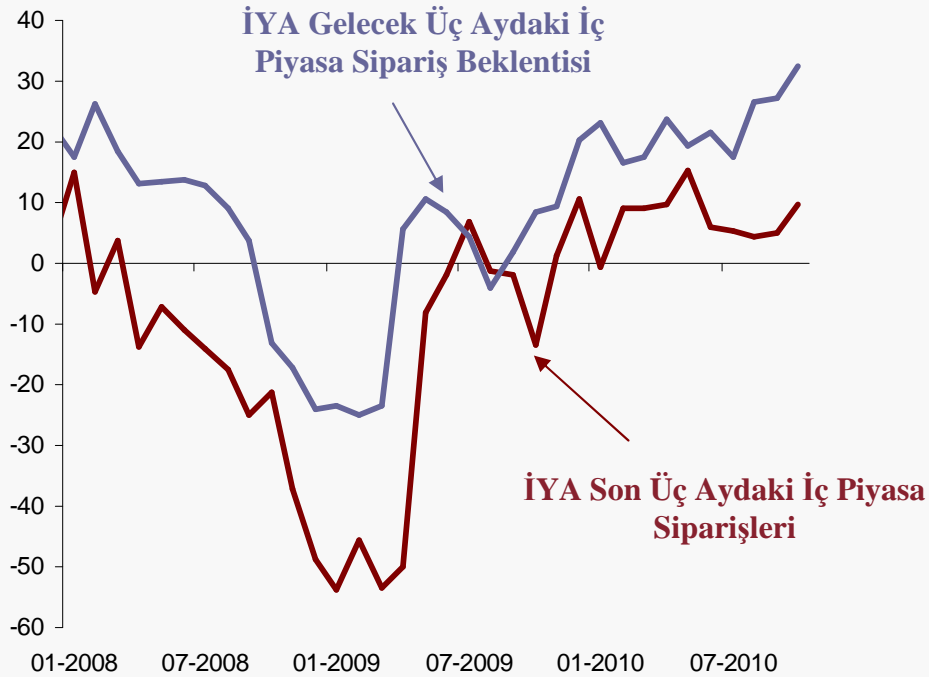


Kaynak: TCMB

Siparişler

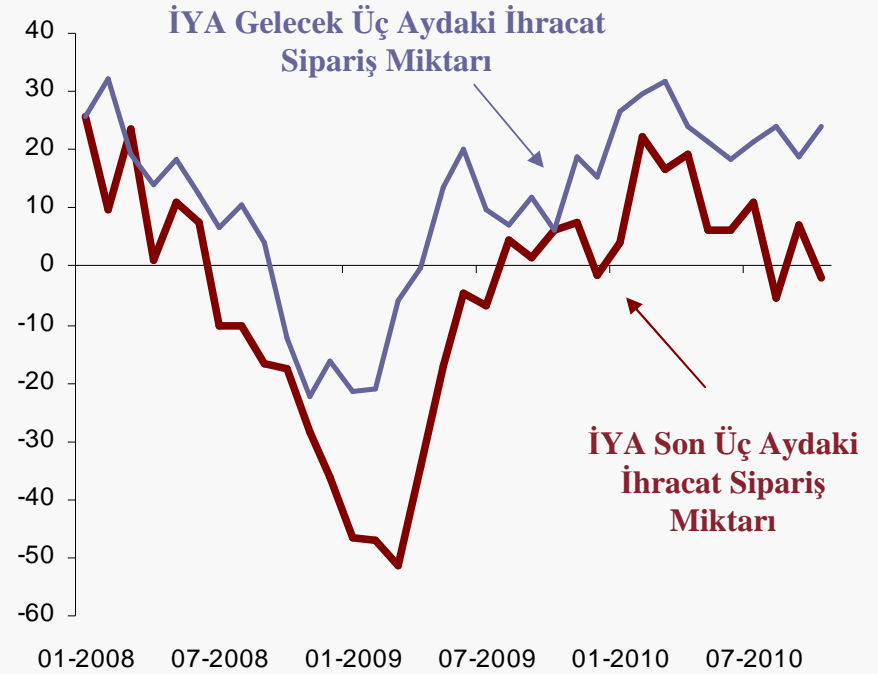
Avrupa ekonomilerindeki sorunlar nedeniyle yılın ikinci çeyreğinde sipariş göstergelerinde gerçekleşen sınırlı düşüşler, dış talebe ek olarak iç talepteki toparlanma hızına ilişkin de aşağı yönlü risk oluşturmaktadır.

İç Piyasa Siparişleri*
(Ocak 2008 – Ekim 2010)



* Mevsimsellikten arındırılmış
Kaynak: TCMB

Dış Piyasa Siparişleri*
(Ocak 2008 – Ekim 2010)

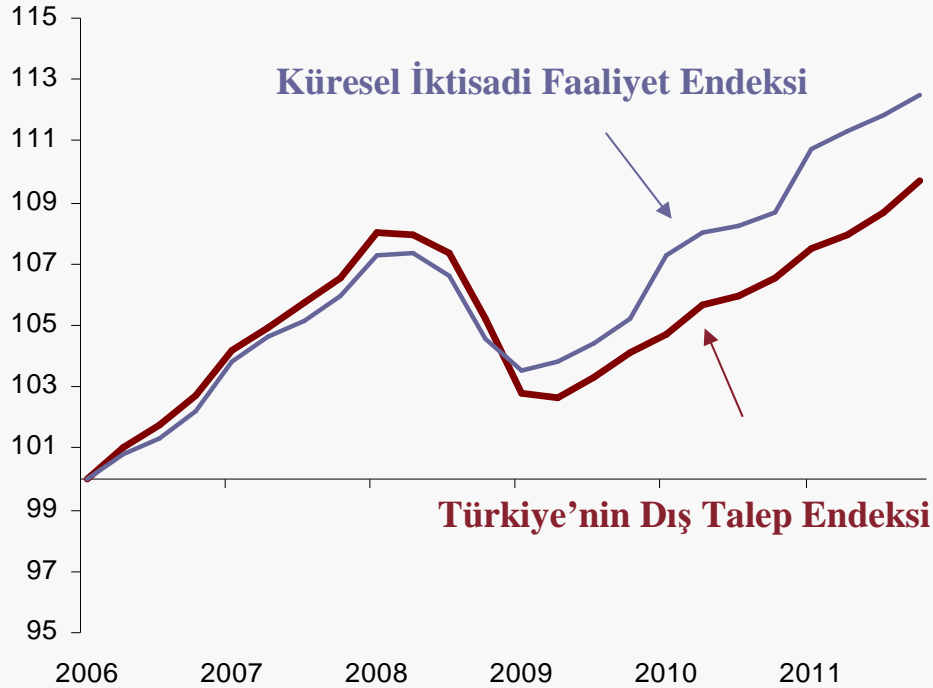


* Mevsimsellikten arındırılmış
Kaynak: TCMB

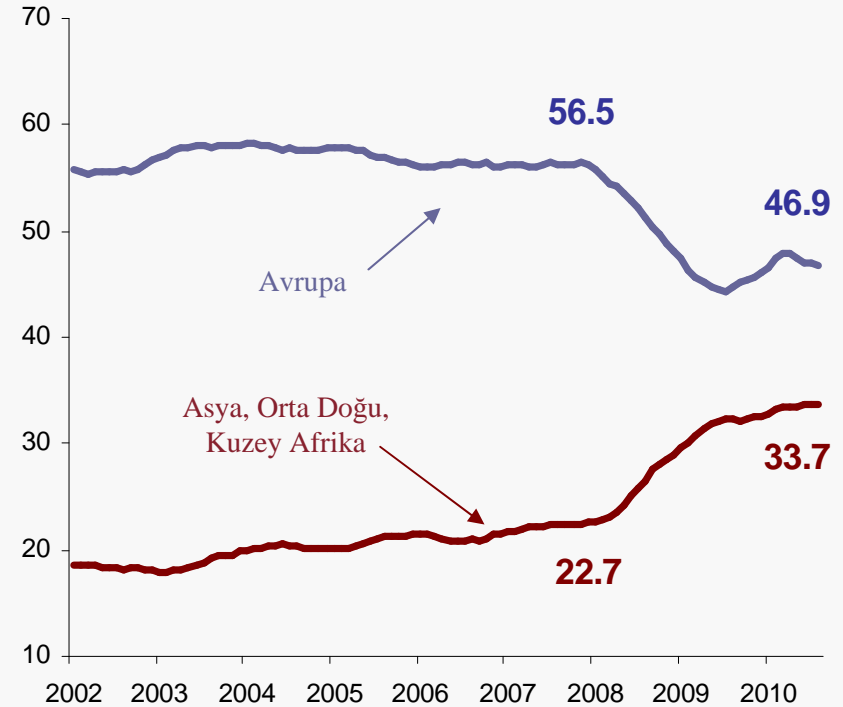
Dış Talep

En büyük ihracat pazarımız olan Avrupa Birliği'ne ilişkin büyüme beklentilerinin görece düşük seyretmesi, dış talep üzerinde belirgin bir risk oluşturmaktadır.

Türkiye'nin Dış Talep Endeksi*
(Mart 2006 – Aralık 2011, Mart 2006=100)



Türkiye'nin İhracat Pazarları
(Ocak 2002 – Ağustos 2010, toplam ihracatın yüzdesi)



* Türkiye'nin dış talep endeksinin hesaplanmasında, ülkelerin Türkiye'nin ihracatı içindeki payları ile ağırlıklandırılmış GSYİH verileri kullanılmıştır.

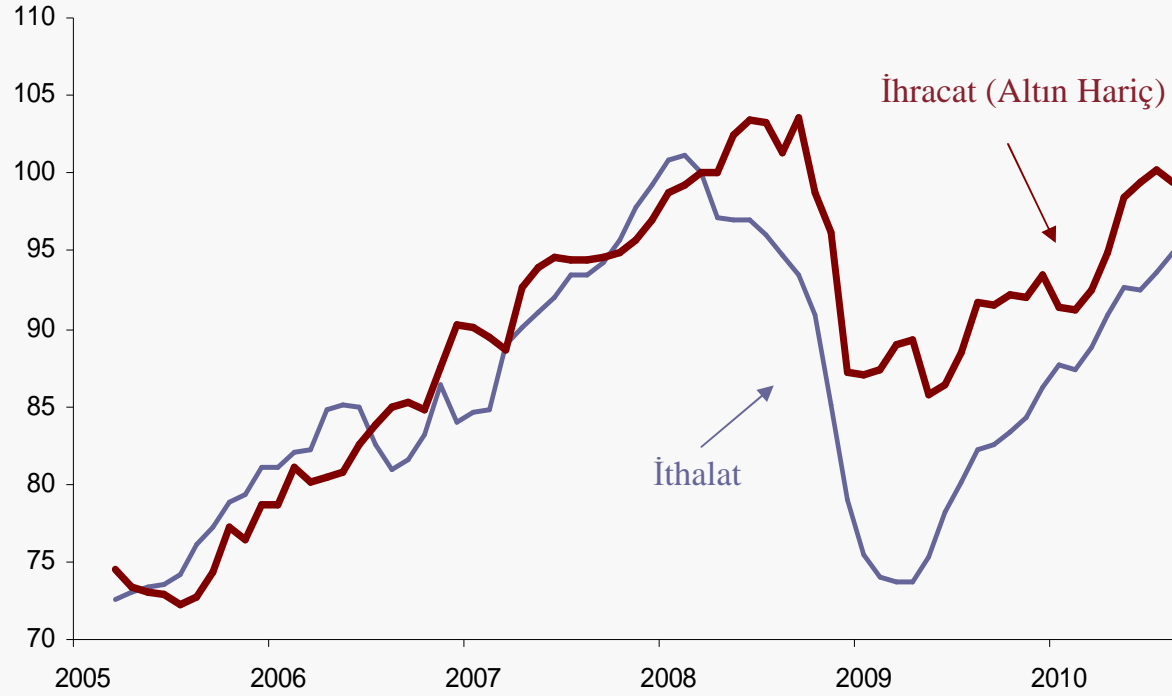
Kaynak: Bloomberg, Consensus Forecasts, IMF WEO, TÜİK, TCMB

Kaynak: TÜİK, TCMB

Dış Ticaret

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle ithalat ve ihracat miktar endekslerindeki kademeli toparlanma eğilimi son dönemde de devam etmiştir.

İhracat ve İthalat Miktar Endeksleri*
(Ocak 2005 – Ağustos 2010, 2008 1.Ç.=100)

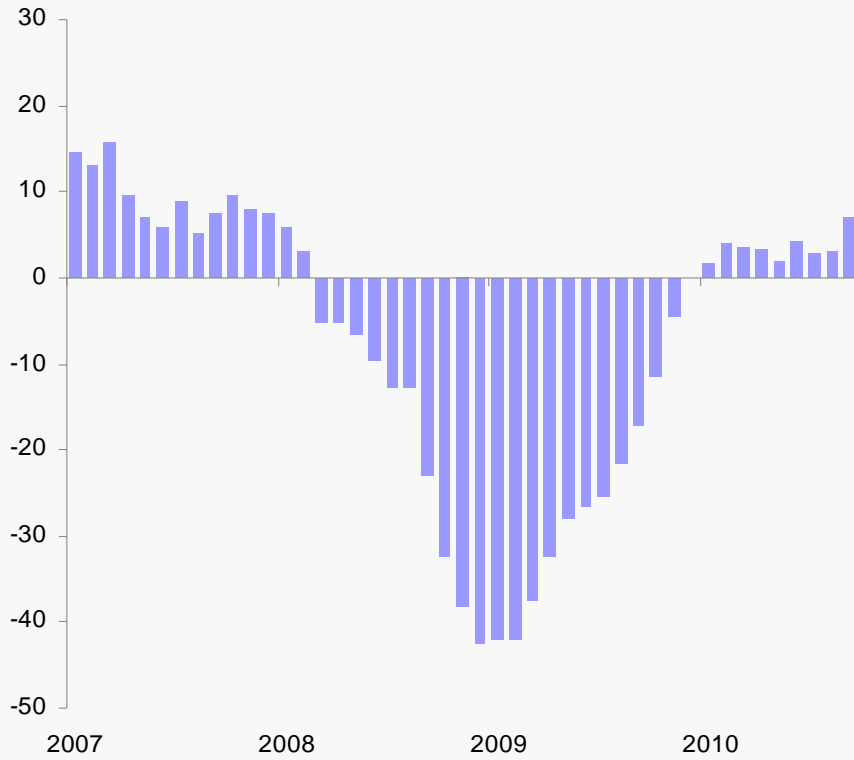


* Mevsimsellikten arındırılmış, 2 aylık hareketli ortalama
Kaynak: TÜİK, TCMB

Yatırımlar

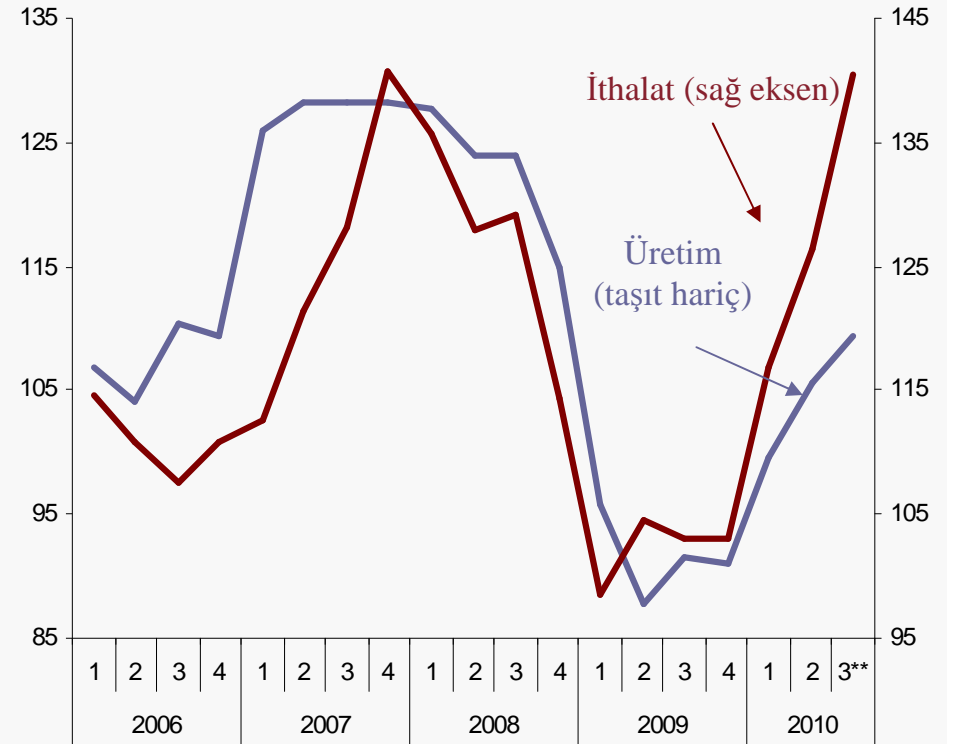
Yatırım harcamalarında ılımlı artışın önümüzdeki dönemde de devam etmesi beklenmektedir.

Sabit Sermaye Yatırım Harcama Beklentisi
(Şubat 2007 – Ekim 2010)



Kaynak: TCMB

Sermaye Malları Üretim ve İthalatı *
(Ocak 2006 – Ağustos 2010, 2005=100)



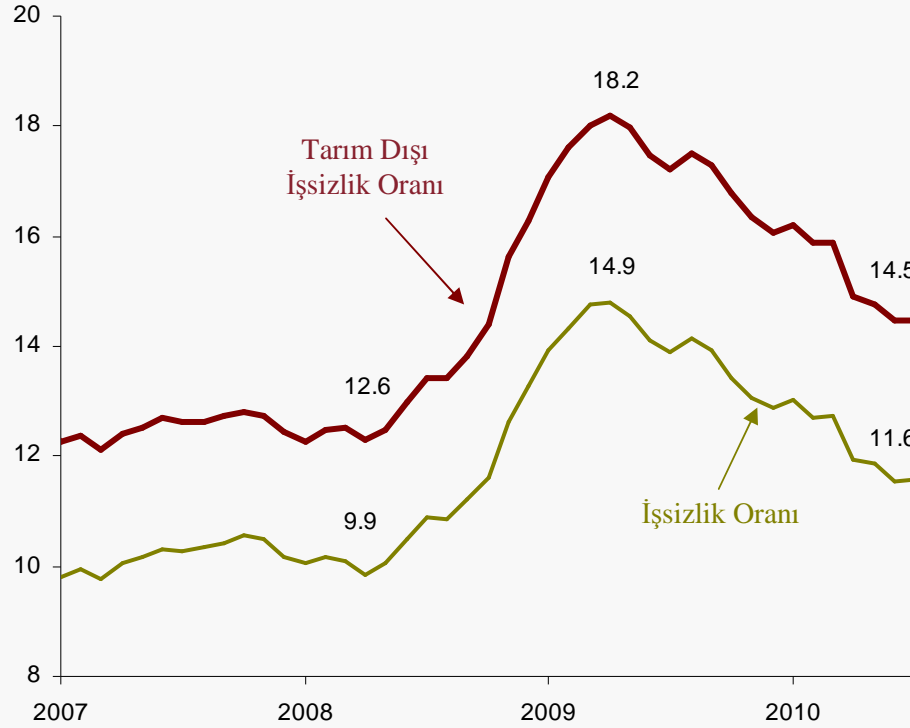
* Mevsimsellikten arındırılmış

**Temmuz ve Ağustos ayı verileri ortalamasıdır.

İşgücü Piyasası

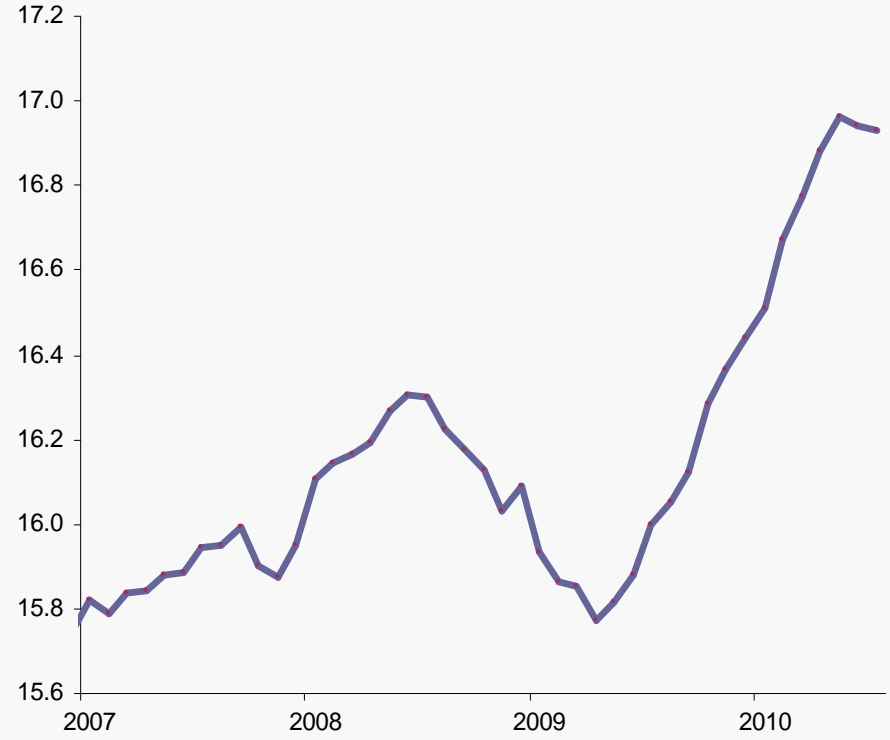
İstihdam koşullarındaki iyileşme devam etmekle birlikte, işsizlik oranları halen yüksek seviyesini korumaktadır.

İşsizlik Oranları*
(Ocak 2007 – Temmuz 2010, yüzde)



*Mevsimsellikten Arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

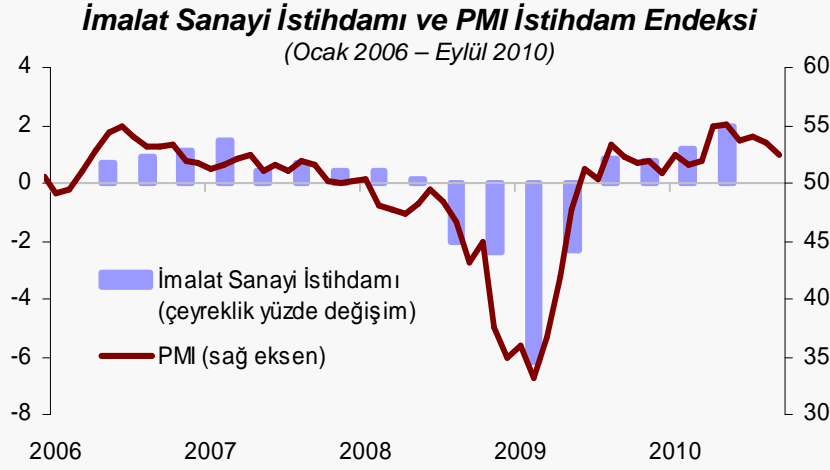
Tarım Dışı İstihdam*
(Ocak 2007 - Temmuz 2010, milyon kişi)



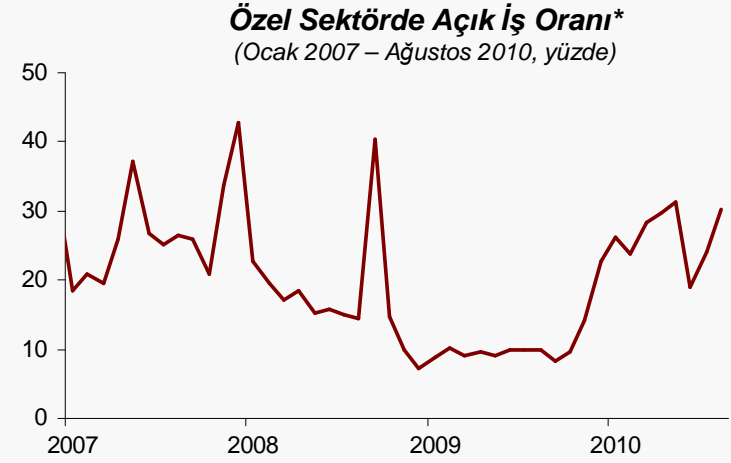
*Mevsimsellikten Arındırılmış
Kaynak: TÜİK, TCMB

İşgücü Piyasası

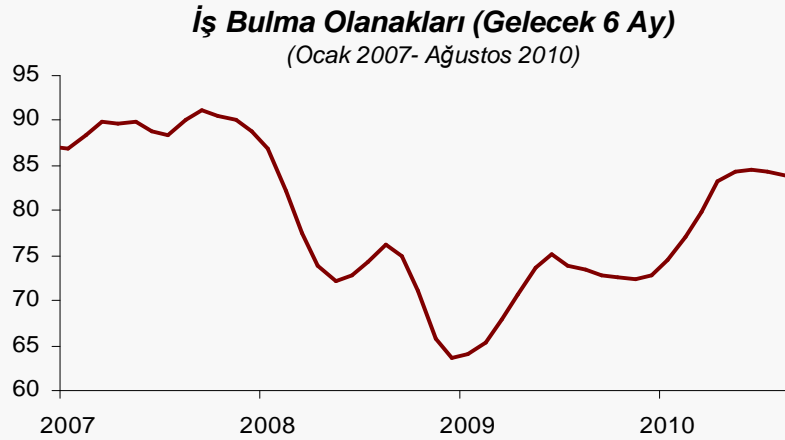
İşgücü piyasasına ilişkin göstergeler olumlu sinyaller vermektedir.



Kaynak: TÜİK Sanayi İş Gücü Girdi Göstergeleri, Markit, TCMB



*İŞKUR'da kayıtlı Açık İşlerin İŞKUR'a iş aramak için başvuran işsizlere oranı
Kaynak: İŞKUR, TCMB



Kaynak: Tüketici Güven Endeksi, TCMB

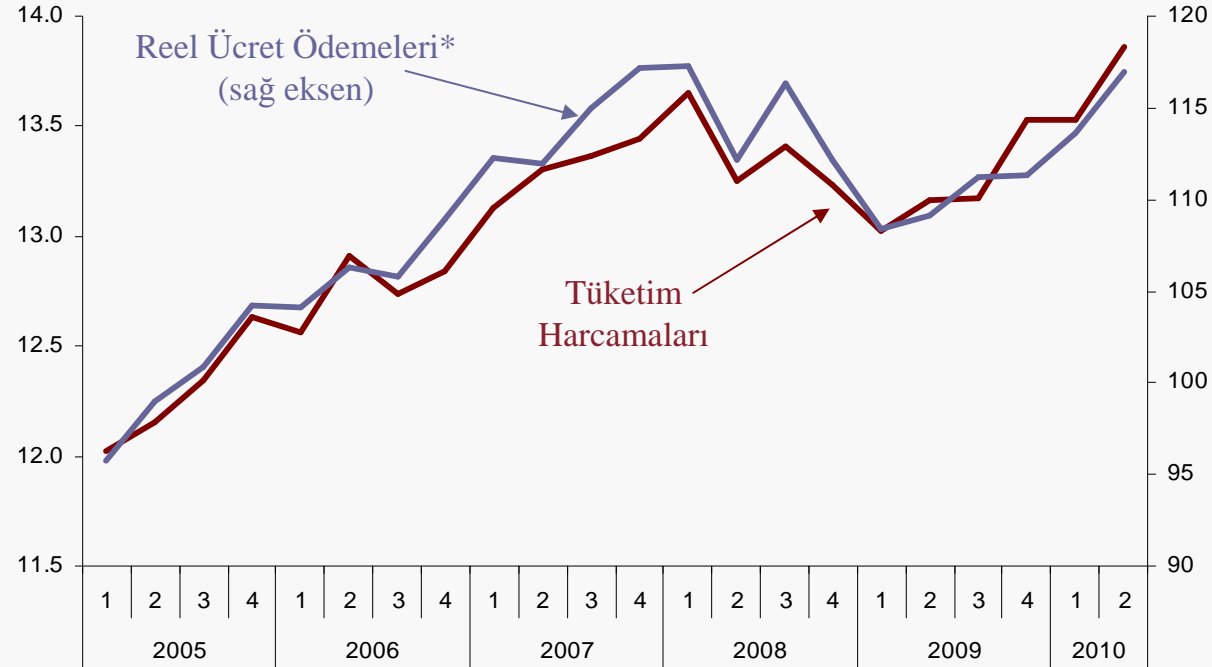


Kaynak: İŞKUR, TCMB

Reel Ücret Gelişmeleri

İktisadi faaliyetteki ılımlı toparlanmayla birlikte reel ücret ödemeleri yeniden artış eğilimine girmesi özel tüketim harcamalarındaki toparlanmaya destek vermektedir.

Reel Ücret Ödemeleri ve Özel Tüketim Harcamaları
(2005 1.Ç – 2010 2.Ç, 1998 sabit fiyatlarıyla, milyar TL)



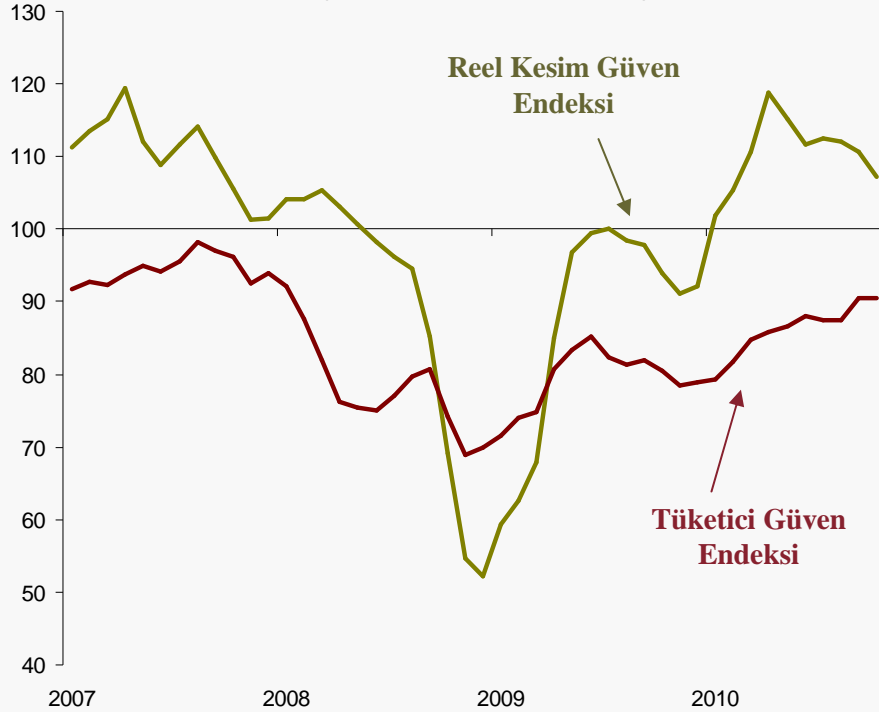
*Sanayi, İnşaat, Ticaret, Konaklama-Yiyecek Hizmet Faaliyetleri ve Ulaştırma-Depolama sektörlerindeki toplam ücret ödemelerinin ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanmaktadır. Ücret ödemeleri reelleştirilirken hanehalkı tüketim deflatörü kullanılmıştır.

Kaynak: TÜİK, TCMB.

Beklentiler

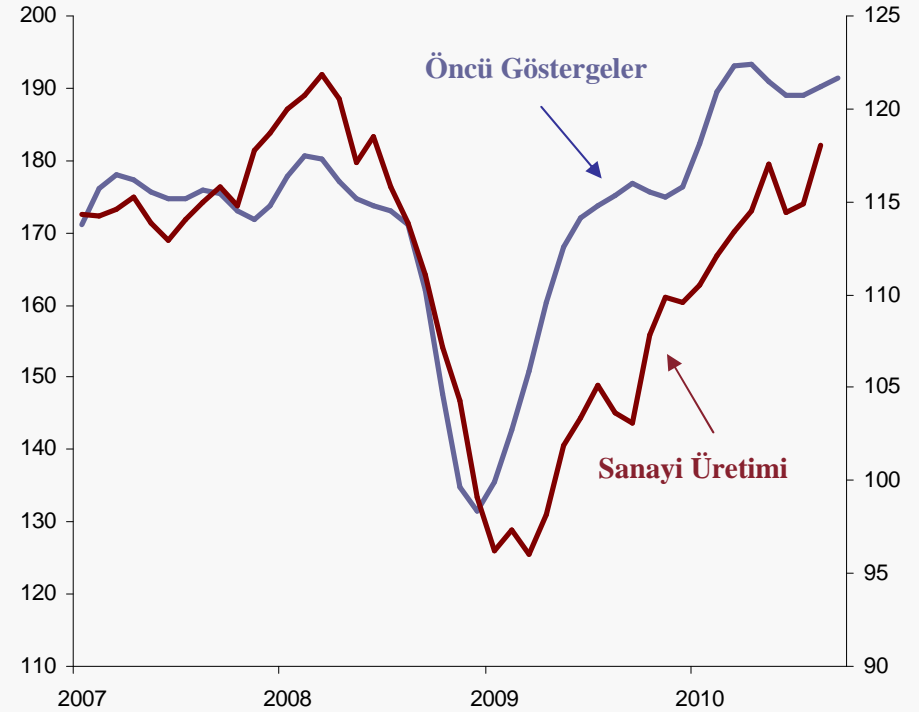
Öncü Göstergelerin ve Reel Kesim Güven Endeksinin son dönemde sınırlı bir düşüş sergilemesi ve Tüketici Güven Endekslerinin düşük seviyesi, Türkiye ekonomisindeki toparlanmanın yavaş ve kademeli olacağını göstermektedir.

Reel Kesim ve Tüketici Güven Endeksleri
(Ocak 2007 – Ekim 2010)



Kaynak: TCMB

Öncü Göstergeler ve Sanayi Üretimi Endeksi*
(Ocak 2007 – Eylül 2010)



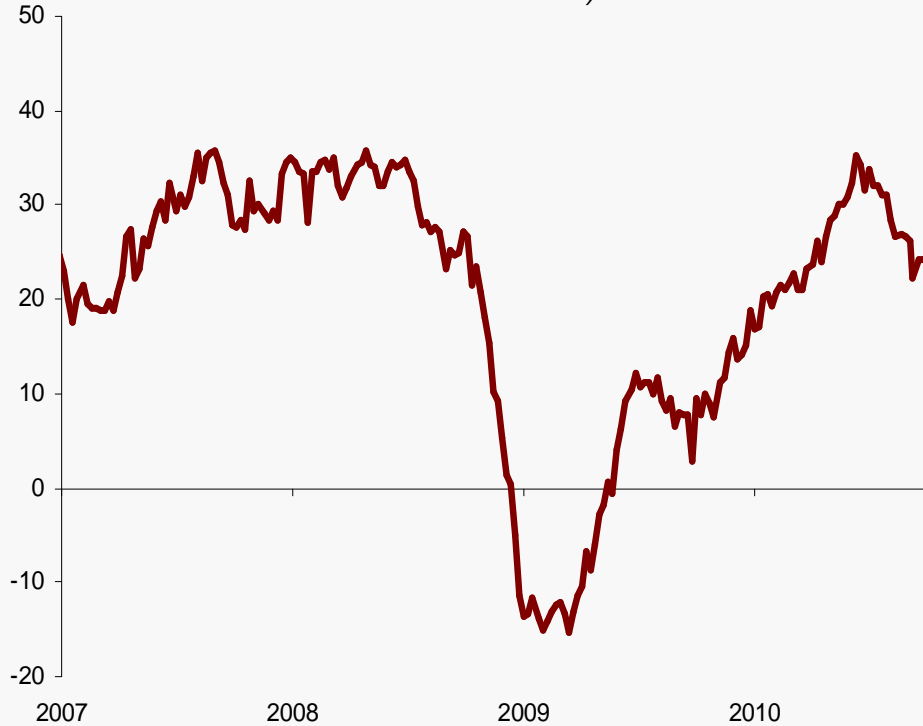
* Mevsimsellikten Arındırılmış

Kaynak: TCMB

Kredi Gelişmeleri

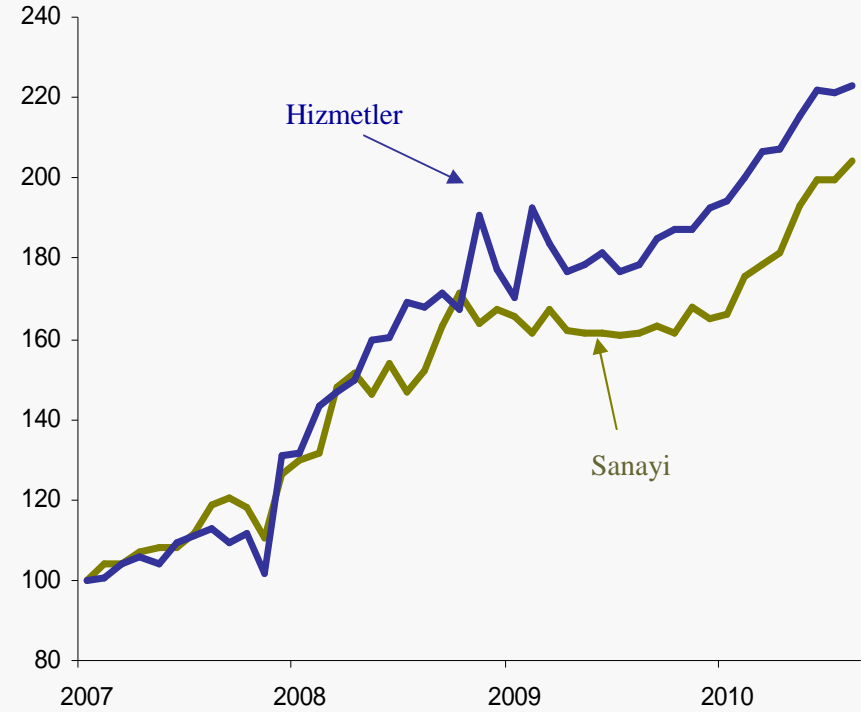
2010 yılının ilk yarısında hızlı bir artış gösteren banka kredileri, yılın üçüncü çeyreğinde daha istikrarlı bir seyir izlemektedir.

Toplam Kredi Hacminin Haftalık Değişimi*
(Ocak 2007 – Ekim 2010, yıllıklandırılmış 13 haftalık hareketli ortalama)



* Mevduat, kalkınma, yatırım ve katılım bankaları ile tüketici finansman şirketlerinin toplamı; kur etkisinden arındırılmış
Kaynak: BDDK, TCMB

Sektörel Kredi Gelişmeleri
(Ocak 2007 – Ağustos 2010, Ocak 2007 = 100)



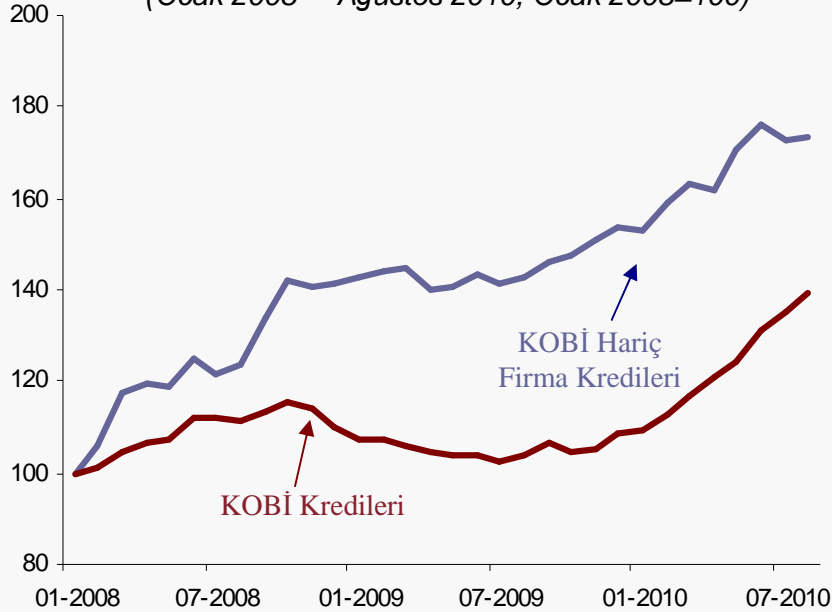
Kaynak: BDDK, TCMB

Firmalara Verilen Krediler

Son dönemde krediye erişim imkanlarında iyileşme sağlanmasıyla beraber küresel krizden en çok etkilenen KOBİ'lere kullandırılan kredi miktarında yüksek artışlar yaşanmıştır. Bu firmaların takibe dönüşen kredi oranları da gerilemektedir.

Firma ve KOBİ Kredileri

(Ocak 2008 – Ağustos 2010, Ocak 2008=100)

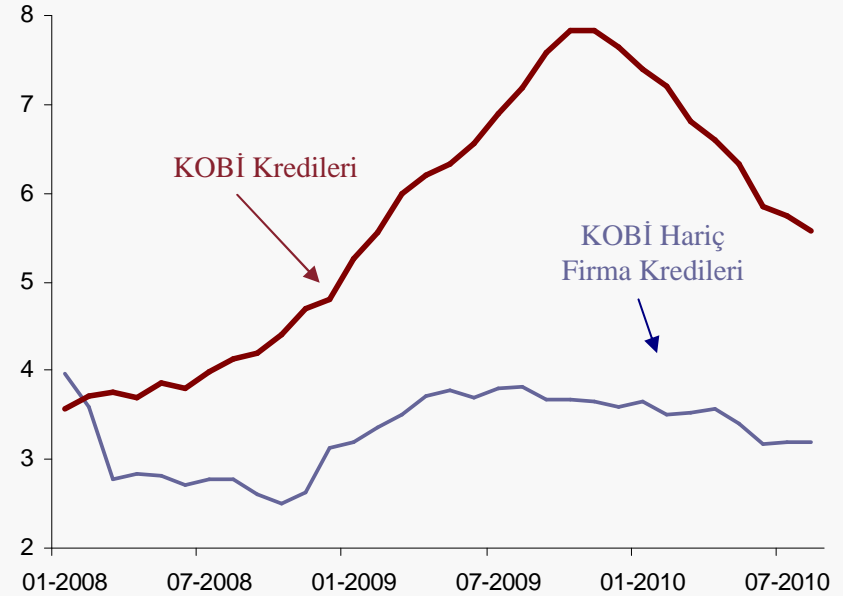


milyar TL	KOBİ Kredileri	KOBİ Hariç Firma Kredileri
08-2009	79.6	166.9
08-2010	106.9	202.6

Kaynak: BDDK, TCMB

TGA'ya Dönüşüm Oranı

(Ocak 2008 – Ağustos 2010, yüzde)



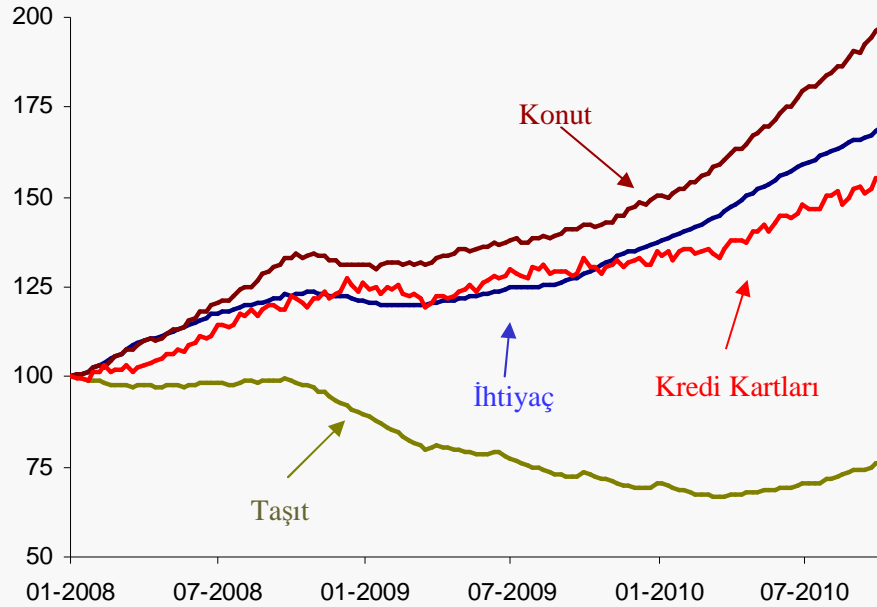
yüzde	KOBİ Kredileri	KOBİ Hariç Firma Kredileri
08-2009	7.2	3.8
08-2010	5.6	3.2

Kaynak: BDDK, TCMB

Bireysel Krediler

Yılın üçüncü çeyreğinde de tüketici kredilerindeki toparlanma eğilimi sürmüş ve takipteki bireysel kredi oranları gerilemeye devam etmiştir.

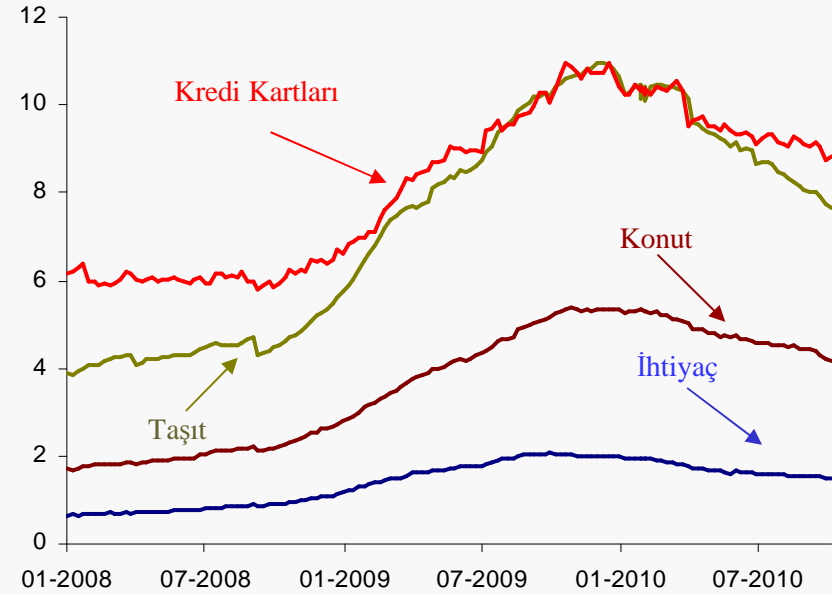
Bireysel Kredilerin Alt Kalemleri*
(Ocak 2008 – Ekim 2010, Ocak 2008=100)



Milyar TL (aylık ort.)	TOPLAM	Konut	Taşit	İhtiyaç	Kredi Kartı
10-08	115.2	38.1	5.8	39.0	32.3
10-09	120.2	39.9	4.3	41.5	34.5
10-10	155.4	52.4	4.5	57.5	41.0

* Mevduat Bankaları
Kaynak: BDDK, TCMB

Bireysel Kredilerin TGA'ya Dönüşüm Oranı*
(Ocak 2008 – Ekim 2010, yüzde)



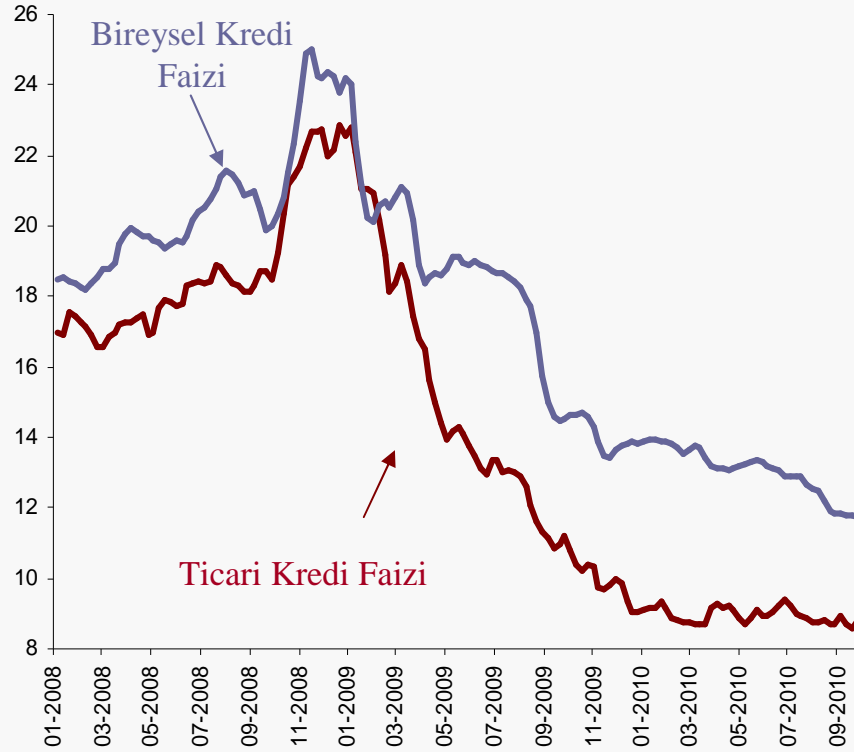
yüzde	TOPLAM	Konut	Taşit	İhtiyaç	Kredi Kartı
10-08	1.6	0.9	4.5	2.2	6.0
10-09	3.2	2.1	10.4	5.3	10.4
10-10	3.6	1.5	7.7	4.2	8.8

* Mevduat Bankaları
Kaynak: BDDK, TCMB

Kredi Koşulları

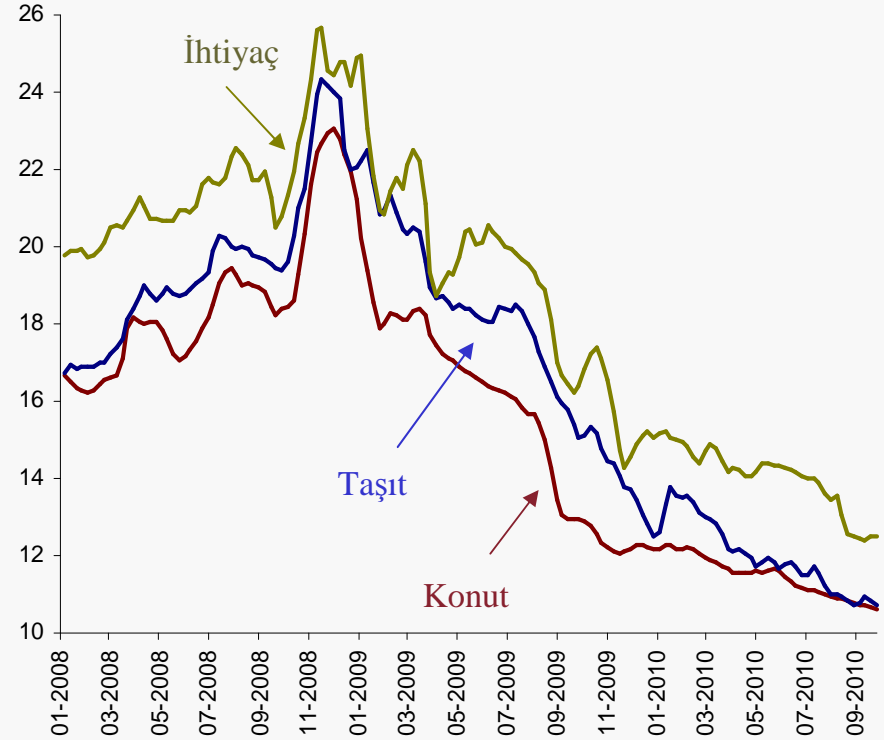
Kredi faizleri düşük seviyelerini korumaktadır.

Kredi Faiz Oranları*
(Ocak 2008 – Ekim 2010, yıllık yüzde)



* 2 haftalık hareketli ortalama
Kaynak: BDDK, TCMB

Tüketici Kredileri Faiz Oranları*
(Ocak 2008 – Ekim 2010, yıllık yüzde)

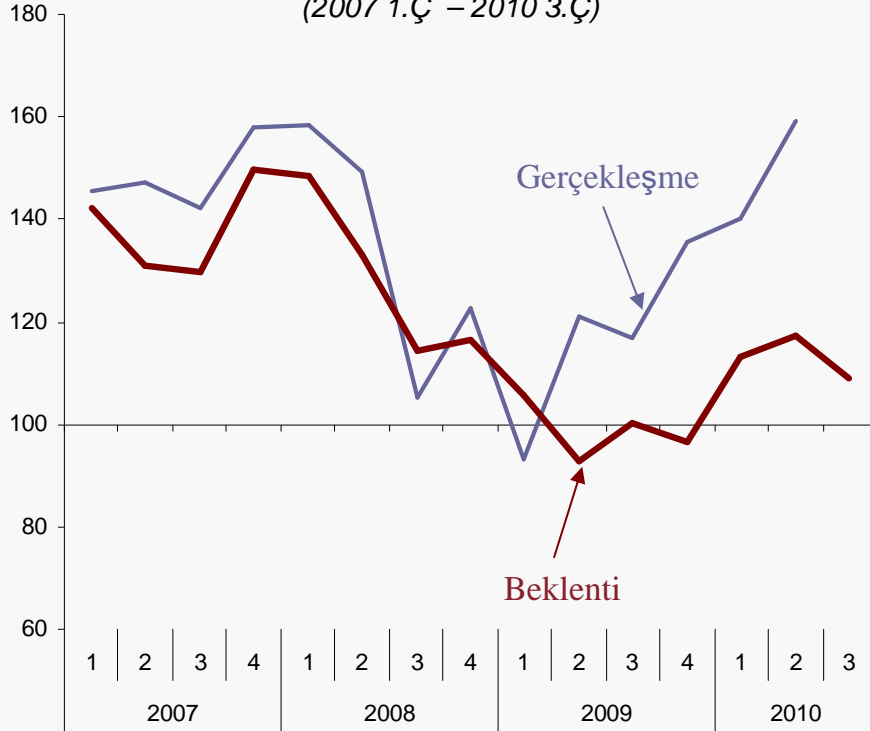


* 2 haftalık hareketli ortalama
Kaynak: BDDK, TCMB

Kredi Koşulları

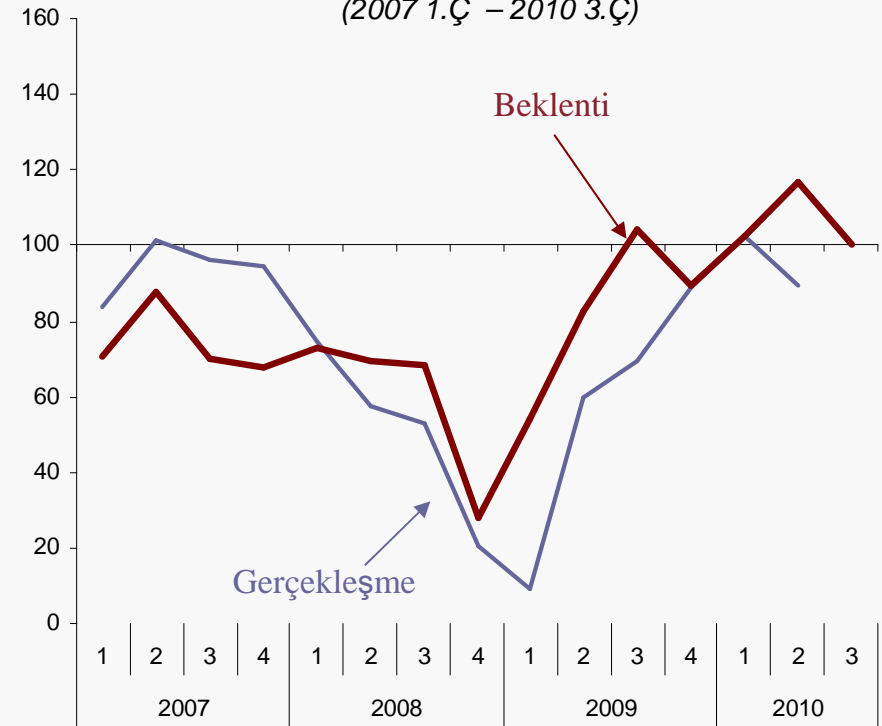
Kredi Eğilim Anketleri, işletmelerin kredi talebinde güçlenme yaşandığını göstermektedir. Küresel kriz sırasında kredi koşullarında yaşanan sıkılaştırma sona ermiştir.

İşletmelerin Kredi Talepleri
(2007 1.Ç – 2010 3.Ç)



Kaynak: TCMB

İşletmelere Verilen Kredilerin Standartları
(2007 1.Ç – 2010 3.Ç)

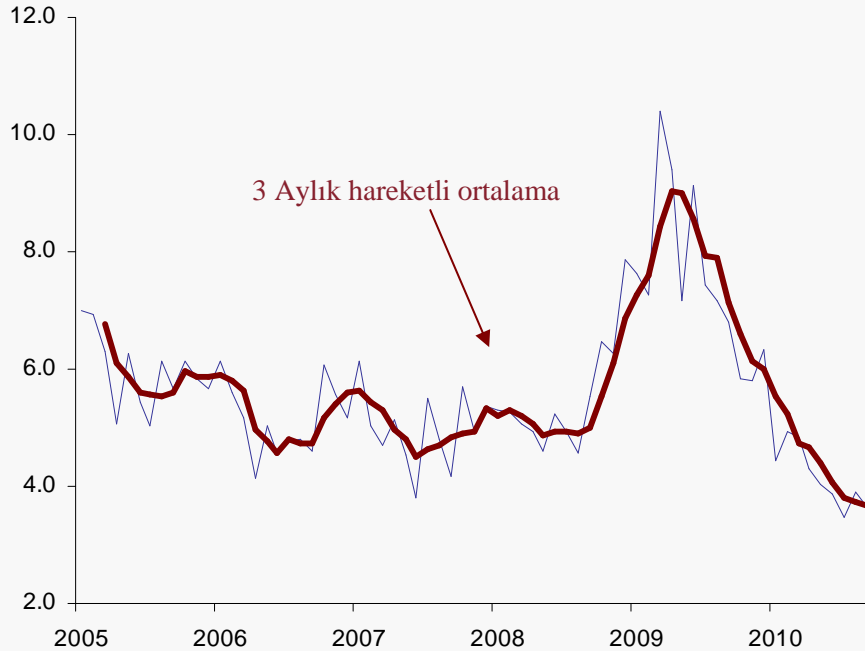


Kaynak: TCMB

Ticari Faaliyetler

Karşılıksız çıkan çek sayısı, son dönemde belirgin bir azalma eğilimi sergilemektedir. Yeni kurulan şirket sayısındaki hızlı artış da iktisadi faaliyette canlanmaya işaret etmektedir.

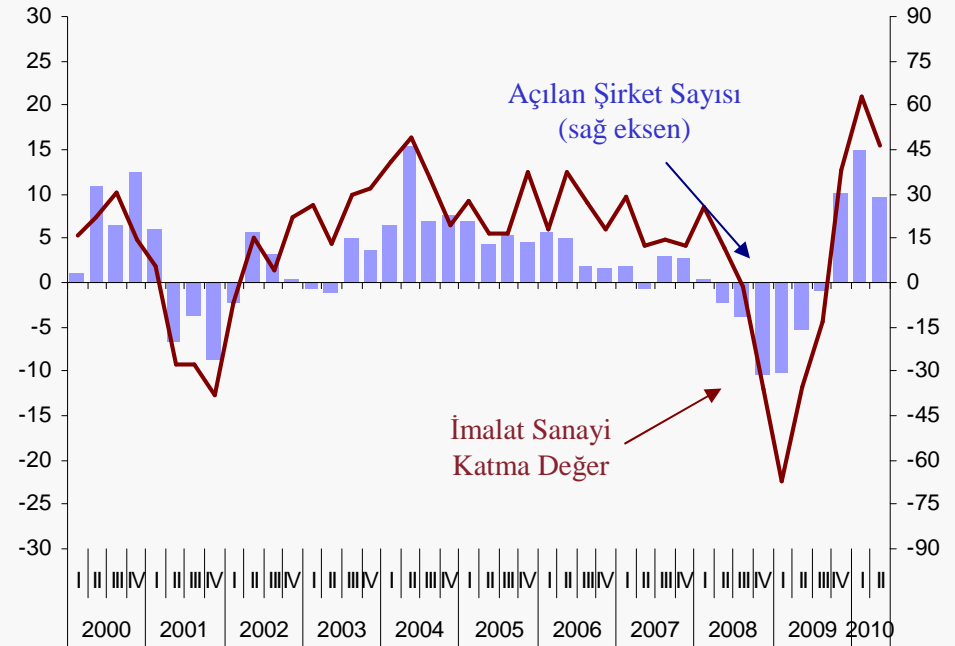
Karşılıksız Çıkan Çek Adedinin Takas Odasına İbraz Edilen Toplam Çek Adedine Oranı
(Ocak 2005 – Eylül 2010, yüzde)



2008	2009	2010-I	2010-II	2010-III
5.60	7.66	4.82	3.87	3.63

Kaynak: BTOM , TCMB

Açılan Şirket Sayısı ve GSYİH İmalat Sanayi
(2000 1.Ç – 2010 2.Ç, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde değişim)



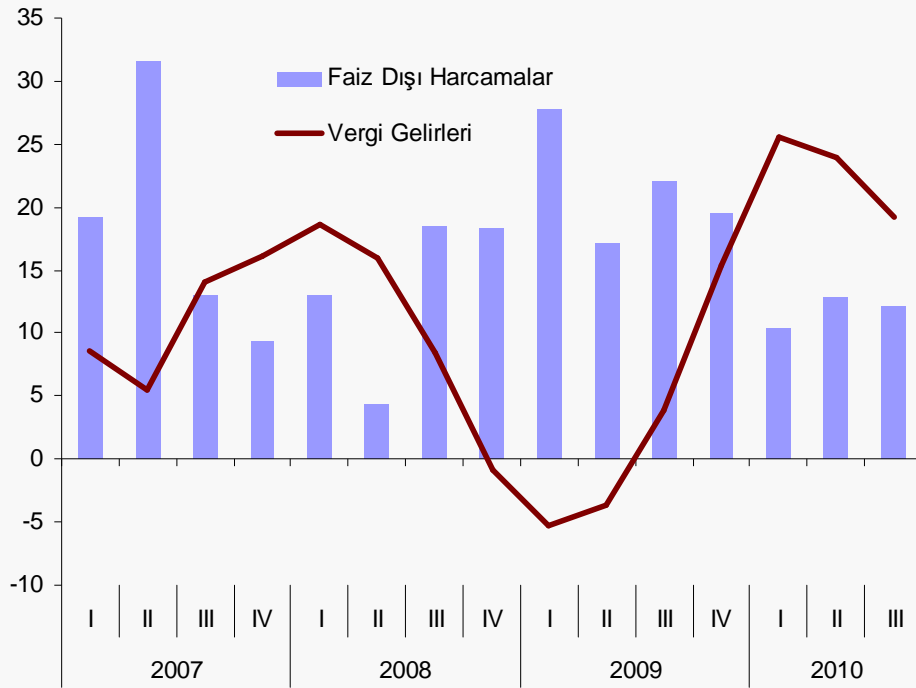
Yüzde Değişim	09-I	09-II	09-III	09-IV	10-I	10-II
İmalat Sanayi	-22.3	-11.7	-4.5	12.8	21.0	15.4
Açılan Şirket	-30.6	-15.8	-2.8	30.5	45.1	29.1

Kaynak: TOBB, TÜİK, TCMB

Kamu Maliyesi

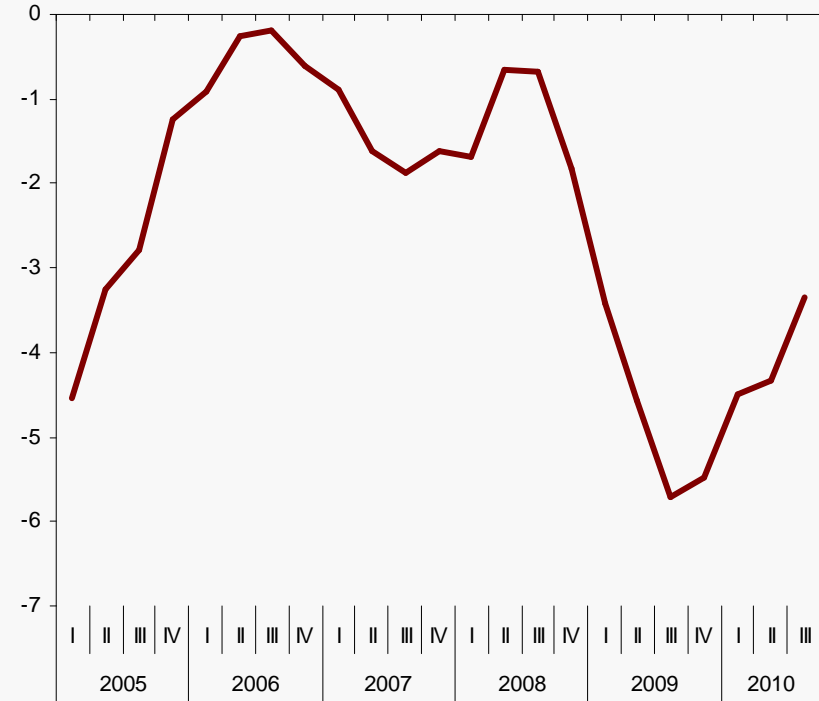
İktisadi faaliyetteki canlanmaya bağlı olarak vergi gelirlerindeki artış devam ederken, faiz dışı bütçe giderleri görece sınırlı bir düzeyde artmıştır. Bütçe dengelerinde 2009 yılının son çeyreğinden itibaren belirgin bir iyileşme dikkat çekmektedir.

Merkezi Yönetim Vergi Gelirleri ve Faiz Dışı Harcamaları
(2007 1.Ç – 2010 3.Ç, yıllık yüzde değişim)



Kaynak: Maliye Bakanlığı , TCMB

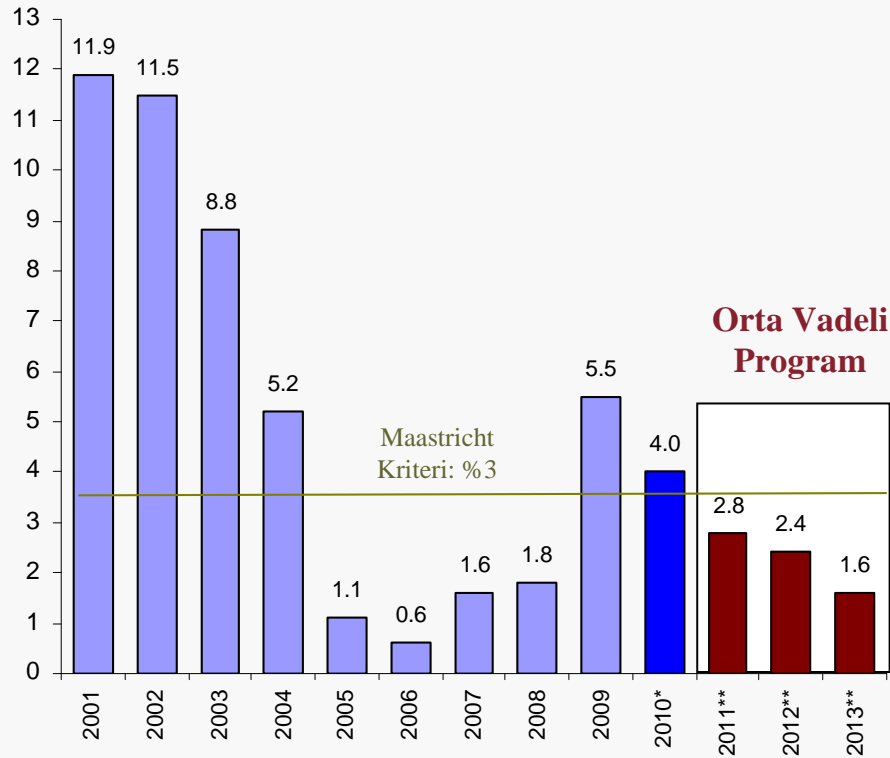
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi
(2005 1.Ç – 2010 3.Ç, GSYİH'ye oranı, yüzde)



Kaynak: Maliye Bakanlığı, TÜİK, TCMB

Kamu Maliyesi

Merkezi Yönetim Bütçe Açığı (2001 – 2013, GSYİH'ye oranı)

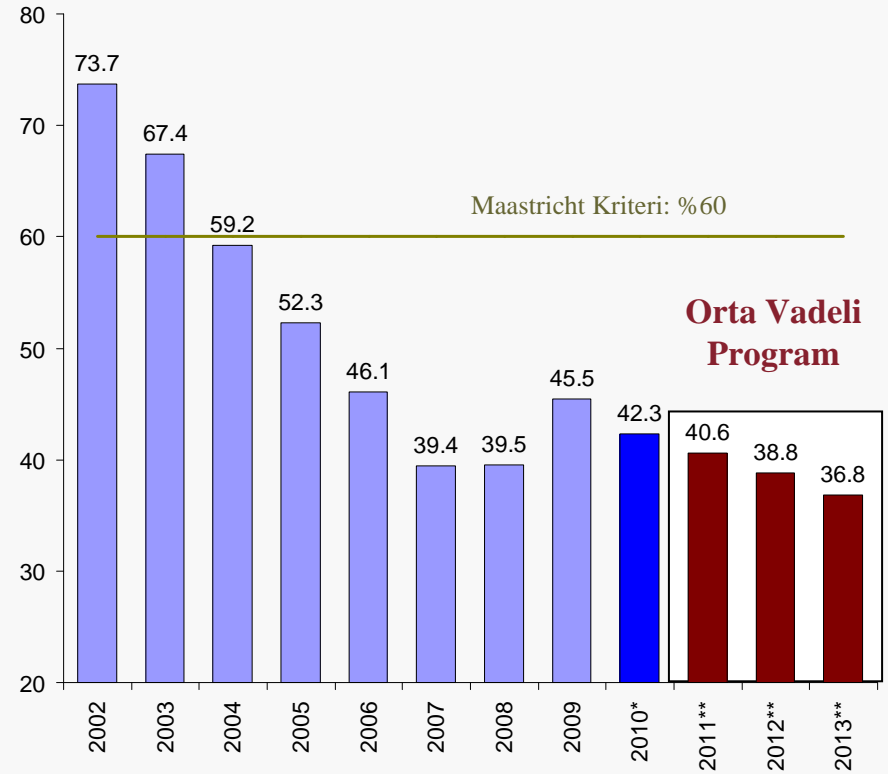


* Tahmin

** Orta Vadeli Program (2010 -2013) Hedefleri

Kaynak: Maliye Bakanlığı, Orta Vadeli Program

AB Tanımlı Kamu Borcu (2002 – 2012, GSYİH'ye oranı)



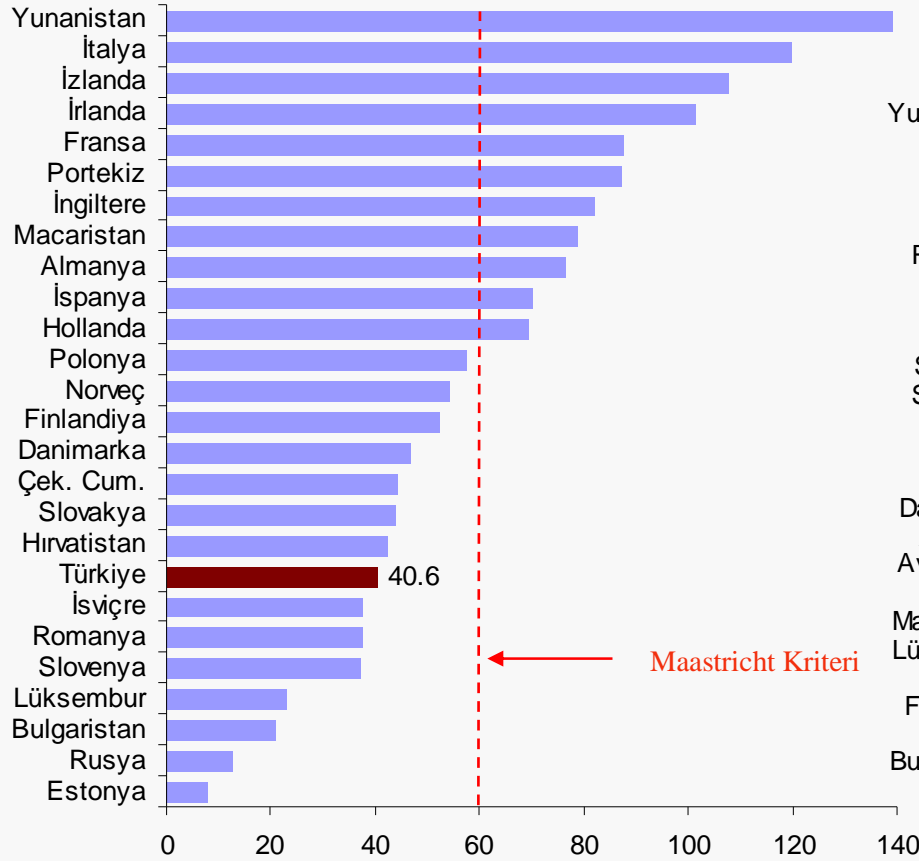
* Tahmin

** Orta Vadeli Program (2010 -2013) Hedefleri

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, TCMB

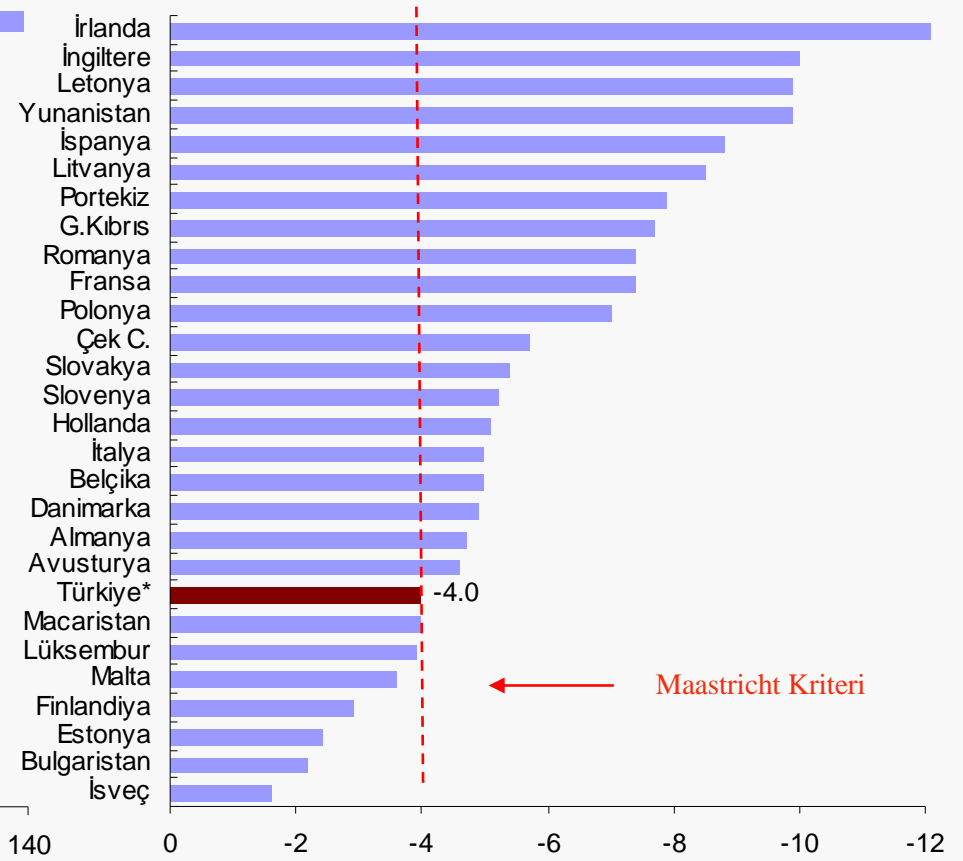
Kamu Maliyesi: Karşılaştırmalı Görünüm

2011 yılı Kamu Borcu Tahmini
(GSYİH'ye oranı, yüzde)



Kaynak: IMF WEO Ekim 2010, OVP, TCMB

2011 yılı Bütçe Açığı Tahmini
(GSYİH'ye oranı, yüzde)



* OVP çerçevesinde özelleştirme gelirleri hariç Bütçe Açığı

Kaynak: Avrupa Komisyonu, OVP, TCMB

Genel Deęerlendirme

- Son dönemde açıklanan veriler iktisadi faaliyetin toparlanmaya devam ettiğini göstermektedir.
- Dış talebe ilişkin belirsizlikler önemini korurken iç talep görelili olarak daha güçlü bir görünüm sergilemektedir.
- İmalat sanayinde kapasite kullanımının kriz öncesi seviyelere ulaşmasının zaman alacağı tahmin edilmektedir.
- İstihdam koşullarındaki iyileşme devam etmekle beraber işsizlik oranları halen yüksek seviyelerde bulunmaktadır.
- Dolayısıyla, önümüzdeki aylarda enflasyonun önemli bir düşüş sergileyeceği ve temel (çekirdek) enflasyon göstergelerinin orta vadeli hedeflerle uyumlu seyrini sürdüreceği tahmin edilmektedir.

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

Durmuş YILMAZ
Başkan

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Sunumu
Ekim 2010